

**Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku
Delegatura w Łomży
Dział Monitoringu Środowiska**

18-402 Łomża, ul. Akademicka 20
tel. (86) 218-21-69; fax: 218-28-93; e-mail: lomza@wios.bialystok.pl

Informacja

**Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora
Ochrony Środowiska w Białymstoku
o stanie środowiska na terenie powiatu grajewskiego
w 2016 roku**

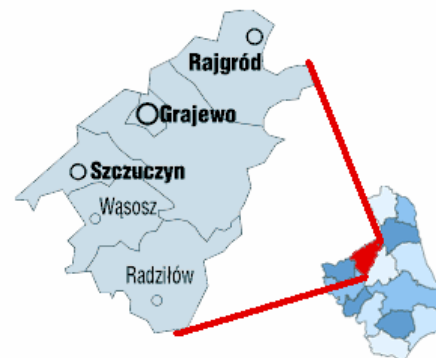
Łomża, październik 2017

Spis treści:

Wstęp.....	3
1. Stan czystości i ochrona wód.....	5
1.1. Presje- Źródła zanieczyszczenia wód	5
1.2. Stan - Ocena jakości wód powierzchniowych.....	5
1.3. Przeciwdziałania – Działalność kontrolna.....	15
1.4. Wody podziemne.....	23
2. Powietrze.....	25
2.1. Presje - Emisja zanieczyszczeń do powietrza	25
2.2. Stan - Monitoring emisji.....	27
2.3. Przeciwdziałania – Działalność kontrolna	31
3. Gospodarka odpadami.....	35
3.1. Presje- Ilość wytworzonych odpadów.....	35
3.2. Stan - Składowiska odpadów.....	36
3.3. Stan – Odpady niebezpieczne.....	37
3.4. Przeciwdziałania.....	38
4. Promieniowanie elektromagnetyczne /PEM/.....	44
4.1. Presje – Źródła emisji PEM.....	44
4.2. Stan – Pomiary kontrolne PEM.....	45
4.3. Przeciwdziałania.....	46
5. Hałas.....	46
5.1. Hałas komunikacyjny.....	46
5.2. Hałas przemysłowy.....	47
6. Ochrona środowiska przed poważnymi awariami.....	48
7. Działania kontrolne WIOŚ na terenie pow. grajewskiego	50
7.1. Działalność kontrolna – Delegatura w Suwałkach.....	52

Wstęp - charakterystyka powiatu grajewskiego

Powiat grajewski leży w północnozachodniej części województwa podlaskiego zajmując powierzchnię 968 km², co stanowi około 4,8% obszaru województwa. Od zachodu graniczy z Wysoczyzną Kolneńską od wschodu z Kotliną Augustowską, a tereny na północ stanowią południową część Pojezierza Elckiego. Od północy powiat grajewski sąsiaduje z województwem warmińsko-mazurskim oraz powiatem augustowskim, od wschodu z powiatem monieckim, a na południu z powiatem kolneńskim i łomżyńskim. Teren powiatu jest pofałdowany i poprzecinany licznymi jeziorami typu rynnowego. Powiat jest niezwykle atrakcyjny turystycznie za sprawą dużej ilości jezior i lasów oraz terenów bagiennych. Przez powiat przebiegają główne linie komunikacyjne - linia kolejowa Białystok-Ełk oraz drogi tranzytowe Warszawa - Łomża - Augustów - Suwałki-granica państwa oraz Białystok - Ełk - Gołdap.

Struktura administracyjna i ludność

Pod względem administracyjnym na obszarze powiatu funkcjonuje 6 gmin, 161 sołectw, 3 miasta:

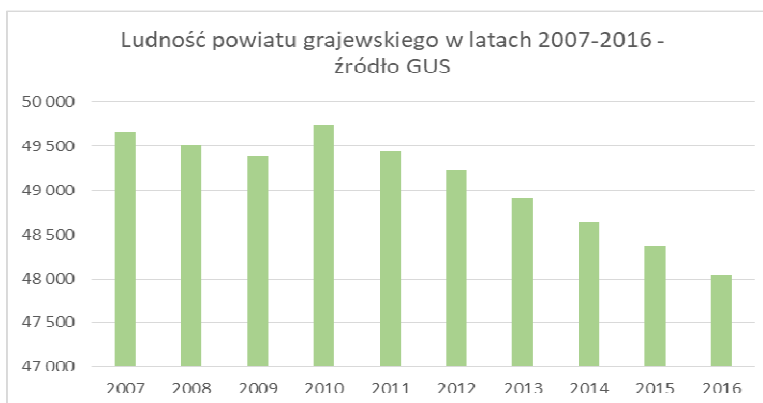
- ✓ Grajewo – siedziba powiatu (22 130 mieszkańców);
- ✓ Rajgród (1 598 mieszkańców);
- ✓ Szczuczyn (3 434 mieszkańców).

i 180 miejscowości wiejskich.

Powiat grajewski - dane GUS, 2016			
Jednostka terytorialna	Powierzchnia [km ²]	Liczba sołectw	Liczba ludności
Powiat grajewski	968	161	48 041
Gminy miejskie			
Grajewo	19	0	22 130
Gminy miejsko - wiejskie			
Rajgród	207	30	5 322
Szczuczyn	116	29	6 145
Gminy wiejskie			
Grajewo	308	49	5 872
Radziłów	200	35	4 813
Wąsosz	118	18	3 759

W 2016 roku ludność w powiecie grajewskim, wg danych z GUS, wynosiła 48 041 osób, z czego 56,3 % zamieszkiwało w miastach (głównie w Grajewie). W stosunku do lat poprzednich coraz bardziej widoczny staje się spadek liczby ludności.

Średnie zagęszczenie mieszkańców powiatu wynosiło niecałe 50 osób/km².

Gospodarka

Większość mieszkańców powiatu grajewskiego utrzymuje się z pracy na roli. Powiat specjalizuje się w produkcji mleka, mięsa wieprzowego i wołowego, w produkcji roślinnej przeważają uprawy zbóż i ziemniaków. Natomiast stolicą powiatu – Grajewo, to jedno z najbardziej uprzemysłowionych miast województwa podlaskiego.

Do największych przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie powiatu grajewskiego zalicza się:

- ✓ **PFLEIDERER Grajewo S.A.** – to wiodący dostawca dla przemysłu meblarskiego w Europie, wielkość mocy produkcyjnych plasuje koncern na drugim miejscu na świecie wśród producentów płyt wiórowych kierowanych do meblarstwa i wyposażenia wnętrz. PFLEIDERER posiada obecnie w Europie 13 fabryk ściśle specjalizujących się w produkcji materiałów dla przemysłu meblarskiego. Poza istotnym zwiększeniem potencjału produkcyjnego w Europie, PFLEIDERER przejął 8 fabryk w Ameryce Północnej, gdzie produkowane są m.in. płyty wiórowe, MDF i panele podłogowe.
- ✓ **PFLEIDERER MDF Sp. z o.o.** inwestycja grupy PFLEIDERER Grajewo – firma zajmująca się produkcją cienkich płyt MDF, surowych i laminowanych.
- ✓ **Spółdzielnia Mleczarska MLEKPOL** - to największa polska spółdzielnia mleczarska, w której skład wchodzi siedem zakładów przetwórczych: w *Grajewie, Kolnie, Mrągowie, Sejnach, Augustowie, Zambrowie i Bydgoszczy*.
- ✓ **Produkcyjno – Usługowa Spółdzielnia Pracy ZAKREM** - zakład specjalizuje się w branży metalowej, zajmuje się obsługą maszyn i linii produkcyjnych oraz produkcją urządzeń transportowych.
- ✓ **Przedsiębiorstwo Usługowe DUROBEX** - specjalizujące się w wykonawstwie posadzek przemysłowych.
- ✓ **Wytwórnia Pasz WIPASZ Sp. z o.o.** - wiodący polski producent mieszanek i koncentratów dla drobiu, trzody chlewnej i bydła.
- ✓ **UNIDROG Sp. z o.o.** - zajmuje się budową oraz bieżącym utrzymaniem dróg i mostów, zimowym utrzymaniem dróg, produkcją kruszyw, grysów i mas bitumicznych,
- ✓ **Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe UNIROL** - specjalizuje się w pracach drogowych, wodnokanalizacyjnych, ziemnych i budowlanych.
- ✓ **Grajewska i Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna (SSE)** - to cztery wydzielone obszary na terenie Suwałk, Ełku, Gołdapi oraz Grajewa o łącznej powierzchni 288,94 ha, na których przedsiębiorcy prowadzą działalność gospodarczą na preferencyjnych warunkach; jest jedną z najdłużej istniejących i najlepiej rozwiniętych stref ekonomicznych w kraju. W trzech nowoczesnych centrach przemysłowych z powodzeniem funkcjonuje ponad 50 firm.
- ✓ **Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Szczuczynie.**
- ✓ **Spółdzielnia Inwalidów SPINS w Szczuczynie – Zakład Mydlarski.**
- ✓ **Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy Knieja w Rajgrodzie.**
- ✓ **Masarnia EUROPA – Zakład Przetwórstwa Mięsnego w Rajgrodzie.**

Walory przyrodnicze i turystyczne powiatu

Na terenie powiatu grajewskiego obszary prawnie chronione zajmują łącznie 17 768,53 ha (w 2014 roku – 18 888,31 ha) z czego 6 615 ha to obszar Biebrzańskiego Parku Narodowego, 195,89 ha objęte jest ochroną rezerwatową w ramach 4 rezerwatów przyrody (w gminach Wąsosz i Rajgród), 10 969,13 (w 2014 roku- 12 027 ha) to obszary chronionego krajobrazu w gminie Rajgród. 62 ha stanowią użytki ekologiczne (GUS,2016). Na terenie powiatu leżą też tereny objęte ochroną w sieci Natura 2000: OSO – Ostoja Biebrzańska i SOO -Dolina Biebrzy.

Pojezierze Rajgrodzkie - obszar chronionego krajobrazu utworzony w 1982 roku, zachowanie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i wypoczynkowych.

Rezerваты przyrody:

- *Czerwone Bagno* - naturalne zespoły roślinności leśnej, bagiennej i torfowiskowej; pierwsza chroniona w Polsce ostoja łośia.
- *Czapliniec Bełda* - faunistyczny, utworzony w 1958 roku w celu ochrony miejsc gniazdowania czapli siwej.
- *Ławski Las I* - leśny, utworzony w 1998 roku w celu zachowania fragmentów olsu i łągu jesionowo - olszowego.
- *Ławski Las II* - leśny, utworzony w 1998 roku w celu zachowania fragmentów olsu i łągu jesionowo - olszowego.

Krajobraz powiatu urozmaicony jest od północy jeziorami: Rajgrodzkim, Toczyłowo i Mierucie, natomiast od wschodu teren pokryty jest sandrami i bagnami, wchodzącymi w skład Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny. Największą rzeką płynącą na obrzeżu powiatu jest Biebrza, która płynie 25 km na południe od Grajewa i wpada do Narwi w okolicy Wizny. Biebrza zasięgiem swojego dorzecza obejmuje cały obszar regionu Grajewa. Do Biebrzy wpływają bezpośrednio lub pośrednio wszystkie większe i mniejsze ciek wodne. Płynie ona zabagnioną doliną zwaną Kotliną Augustowską lub Kotliną Biebrzańską stanowiącą największy obszar bagien w Polsce (Kuwasy, Czerwone Bagno). Pozostałe większe rzeki powiatu grajewskiego to: Ełk, Jegrznia i Wissa. W powiecie występują duże i zwarte kompleksy leśne oraz tereny mokradłowe.

1. Stan czystości i ochrona wód

1.1. Presje - Źródła zanieczyszczeń wód

Dominujące presje wywierane przez człowieka na środowisko wodne to:

- pobór wód na różne cele;
- wprowadzanie do wód zanieczyszczeń wraz ze ściekami komunalnymi, przemysłowymi oraz wodami pożywnymi;
- wprowadzanie do wód zanieczyszczeń ze źródeł rolniczych (nieprawidłowe nawożenie, brak skanalizowania terenów wiejskich, hodowlane fermy wielkotowarowe);
- zmiany morfologiczne i hydrologiczne wynikające z inwestycji w dziedzinie regulacji rzek (melioracje), czy energetyki.

Dane o wielkościach presji gromadzi Główny Urząd Statystyczny. Dane są corocznie aktualizowane i udostępniane na stronie GUS: bdl.stat.gov.pl/BDL/.

1.2. Stan - Ocena jakości wód powierzchniowych

Wody powierzchniowe powiatu stanowią rzeki, ciek wodne, rowy stale lub czasowo odprowadzające wodę oraz jeziora, stawy, bagna i mokradła. Powiat grajewski położony jest w dorzeczu rzeki Ełk będącej jednym z większych dopływów Biebrzy. Największą rzeką płynącą na obrzeżu powiatu grajewskiego jest Biebrza - prawobrzeżny dopływ Narwi. Bezpośrednio do Biebrzy uchodzą: Ełk, Wissa, Jegrznia, Klimaszewnica. Najważniejsze zbiorniki wód stojących na tym terenie stanowią jeziora: Rajgrodzkie, Toczyłowo i Mierucie. Z powiatem graniczy też jezioro Dręstwo.

Podstawą programu badań monitoringowych wód powierzchniowych płynących, zrealizowanych przez Inspektorat w 2016 roku był Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2016-2020, opracowany przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzony przez Ministra Środowiska oraz opracowany na tej podstawie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku i zatwierdzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska Programu monitoringu środowiska województwa podlaskiego w latach 2016-2020. Rok 2016 rozpoczął kolejny cykl badań monitoringowych wód powierzchniowych. Poprzedni cykl obejmował lata 2010-2015. Do czasu zbadania JCWP w nowym cyklu badawczym obowiązuje ocena odziedziczona z poprzedniego badania.

Program monitoringu wód zrealizowano zgodnie z warunkami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 258, poz. 1550).

Podstawą ocen jakości wód było **nowe** Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1187).

Punkty monitoringowe ustanawiane są na odcinkach reprezentatywnych jednostek, wyznaczonych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, zwanych Jednolitymi Częściami Wód Powierzchniowych (JCWP), najczęściej na zamknięciach zlewni. Monitoring JCWP prowadzi się w sposób umożliwiający ocenę ich stanu oraz ilościowe ujęcie czasowej i przestrzennej zmienności elementów jakości i parametrów wskaźnikowych dla elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych.

Monitoring wód powierzchniowych płynących:

W 2016 roku badaniami w ramach monitoringu wód powierzchniowych płynących objęto:

- w ramach monitoringu diagnostycznego:

- ✓ **Biebrzę** w punkcie pomiarowo-kontrolnym Osowiec – **JCWP Biebrza od Horodnianski do Ełku** - w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000;
- ✓ **Biebrzę** w punkcie pomiarowo-kontrolnym Burzyn – Rutkowskie – **JCWP Biebrza od Ełku do ujścia** - w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000;
- ✓ **Dopływ w m. Łoje Awissa** w punkcie pomiarowo-kontrolnym Łoje Awissa – **JCWP Dopływ w m. Łoje Awissa** – w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000;
- ✓ **Jegrznię** w punkcie pomiarowo-kontrolnym w m. Kuligi – **JCWP Jegrznia od wypływu z jeziora Dręstwo do rozdzielenia się w Kuligach na stare koryto i Kanał Woźnawiejski**- w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000;
- ✓ **Matlak** w punkcie pomiarowo-kontrolnym Radziłów - **JCWP Matlak**- w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego ze względu na położenie na terenach NATURA 2000;
- ✓ **Wiszę** w punkcie pomiarowo-kontrolnym Czachy – **JCWP Wissa od dopływu w Wąsoszu do ujścia** - w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000;

- w ramach monitoringu operacyjnego:

- ✓ **Ełk** w punkcie pomiarowo-kontrolnym Osowiec – **JCWP Ełk od wypływu z jez. Ełckiego do ujścia**— w zakresie skróconym, przewidzianym dla monitoringu operacyjnego. JCWP wyznaczona do badania ze względu na występujące w zlewni źródło PRTR i notowane w latach ubiegłych przekroczenia substancji priorytetowych dla środowiska wodnego. Badanie JCWP, w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000, prowadzone jest w 2017 roku. Do czasu wykonania nowej oceny obowiązuje ocena odziedziczona z 2012 roku; uaktualniona badaniem stanu ekologicznego w skróconym zakresie monitoringu operacyjnego w 2014 roku;
- ✓ **Klimaszewnicę** w punkcie pomiarowo – kontrolnym w m. Klimaszewnica – **JCWP Klimaszewnica** - w zakresie przewidzianym dla monitoringu operacyjnego. JCWP wyznaczona do badania ze względu na notowane w latach ubiegłych przekroczenia substancji priorytetowych dla środowiska wodnego; Badanie JCWP, w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000, prowadzone jest w 2017 roku. Poprzednie badanie w pełnym zakresie wykonane było w 2014 roku;
- ✓ **Wiszę** w punkcie pomiarowo-kontrolnym: Wąsosz – **JCWP Wissa od źródeł do dopływu w Wąsoszu** - w zakresie przewidzianym dla monitoringu operacyjnego, wyznaczona do badania ze względu na zagrożenie eutrofizacją komunalną;

Ponadto, przyjmując zasadę dziedziczenia ocen, poniżej przedstawiono ocenę pozostałych cieków badanych na terenie powiatu grajewskiego, w okresie 2010-2015, które nie były włączone do badań w 2016 roku. Ocena obowiązuje do czasu przeprowadzenia aktualnych badań.

- ✓ **Kanał Kuwasy** w punkcie pomiarowo-kontrolnym Wykowo - **JCWP Kanał Kuwasy**- badanie w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego, ze względu na położenie na terenach NATURA 2000, wykonano w 2015 roku. Całą ocenę odziedziczono na 2016 rok. Badanie JCWP, w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego,

ze względu na położenie na terenach NATURA 2000, prowadzone jest w 2017 roku.

Omówienie wyników badań:

BIEBRZA jest prawostronnym dopływem Narwi o długości ok. 165 km, powierzchnia dorzecza wynosi 7051km². Biebrza ma swoje źródła na południe od Nowego Dworu, uchodzi do Narwi w okolicy Wizny. Biebrzę charakteryzuje asymetria dorzecza, bardziej rozwinięte jest dorzecze prawobrzeżne. Biebrza i jej dorzecze stanowi największy w Polsce region bagien. Jest to miejsce występowania wielu rzadkich zbiorowisk roślinnych oraz gatunków zwierząt, zwłaszcza ptaków. Dolina rzeki jest łęgowiskiem ptaków związanych ze środowiskiem bagiennym. Większość tego terenu jest objęta ochroną - znajduje się w Biebrzańskim Parku Narodowym.

Ocena jakości wód JCWP Biebrza od Horodnianki do Ełku bez Ełku – ppk Biebrza - Osowiec

• Ocena stanu ekologicznego - stan **umiarkowany**

Ocenę przeprowadzono na podstawie elementów:

- biologicznych: klasyfikacja – III klasa; W 2016 roku zbadano 3 wskaźniki biologiczne: fitoplankton (I klasa), makrofity (II klasa), makrobezkręgowce bentosowe (III klasa) oraz odziedziczono z poprzednich badań wskaźnik ichtiofauny (III klasa). Dwa ostatnie wskaźniki zdecydowały o obniżeniu klasyfikacji. Klasyfikacja była identyczna z przeprowadzoną w 2014 roku, w poprzednim cyklu monitoringowym.

- fizykochemicznych: klasyfikacja – poniżej stanu dobrego (PSD); w 2016 roku w JCWP zbadano szeroki zestaw wskaźników, wymagany dla monitoringu diagnostycznego. Większość z nich (w tym: wskaźniki tlenowe i biogenne) mieściła się w I i II klasie czystości. O obniżeniu klasyfikacji zdecydowało, ocenione **zgodnie z nowym rozporządzeniem**, stężenie magnezu. Wartość średnioroczna tego wskaźnika nie odbiegała jednak od notowanych w latach poprzednich i ma prawdopodobnie charakter naturalny dla tej rzeki. W 2014 roku wszystkie wskaźniki fizykochemiczne były w stanie dobrym.

- fizykochemicznych, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego – klasyfikacja – stan dobry; W 2016 roku zbadano prawie pełną listę wymaganych rozporządzeniem monitoringowym substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (dla 5 substancji nie uzyskano pełnej rocznej serii pomiarowej ze względu na awarię sprzętu). Wszystkie badane wskaźniki były w stanie dobrym. W 2014 roku ocena była taka sama.

• **Ocena stanu chemicznego** – w 2016 roku do oceny wzięto pełną listę substancji priorytetowych dla środowiska wodnego, wykonywaną przez laboratorium WIOŚ. Na podstawie tych wskaźników stan chemiczny w badanej JCWP określono jako **dobry**.

W latach 2010-2013 nie badano wskaźników substancji priorytetowych służących do oceny stanu chemicznego, ze względu na brak zdefiniowanych źródeł tych substancji w zlewni rzeki. W 2014 roku badania w tym zakresie wykonano po raz pierwszy, ze względu na obecność w zlewni obszarów chronionych. Badania z 2016 roku potwierdziły dobry stan chemiczny rzeki.

Stan JCWP oceniono jako ZŁY.

O klasyfikacji końcowej zdecydowały wyłącznie wskaźniki biologiczne zakwalifikowane do III klasy tj. indeks makrobezkręgowców bentosowych i wskaźnik ichtiologiczny (badany przez IRŚ Olsztyn). Przekroczenie normy w zakresie magnezu wynika z naturalnego składu wody.

Ocena jakości wód JCWP Biebrza od Ełku do ujścia – ppk Burzyn- Rutkowskie

• Ocena stanu ekologicznego - stan **umiarkowany**

Ocenę przeprowadzono na podstawie następujących elementów:

- biologicznych – klasyfikacja – III klasa; W 2016 roku, w ramach monitoringu diagnostycznego, oceniono 3 wskaźniki biologiczne: fitoplankton (I klasa), makrofity (II klasa) i makrobezkręgowce bentosowe (II klasa). Wszystkie trzy były w stanie dobrym. **O obniżeniu klasyfikacji zdecydowała wykonana w 2015 roku przez IRŚ Olsztyn ocena stanu ichtiofauny (III klasa);**

- fizykochemicznych: klasyfikacja – poniżej stanu dobrego (PSD). W 2016 roku w JCWP zbadano szeroki zestaw wskaźników, wymagany dla monitoringu diagnostycznego. Większość z nich (w tym wskaźniki tlenowe i biogenne) mieściła się w I i II klasie czystości. O obniżeniu klasyfikacji zdecydowało, ocenione **zgodnie z nowym rozporządzeniem**, stężenie magnezu. Wartość średnioroczna tego wskaźnika nie odbiegała jednak od notowanych w latach poprzednich i ma charakter naturalny dla tej rzeki.

- fizykochemicznych, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego – klasyfikacja - stan dobry; W 2016 roku zbadano prawie pełną listę, wymaganych rozporządzeniem monitoringowym, substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (dla 5 substancji nie uzyskano pełnej rocznej serii pomiarowej ze względu na awarię sprzętu). Wszystkie badane wskaźniki były w stanie dobrym.

• **Ocena stanu chemicznego**: klasyfikacja – **stan poniżej dobrego**. W 2016 roku do oceny wzięto pełną listę substancji priorytetowych dla środowiska wodnego badanych przez laboratorium WIOŚ, na ich podstawie określono stan chemiczny w JCWP. O obniżeniu klasyfikacji zdecydował jeden wskaźnik - maksymalne roczne stężenie rtęci. W 2015 roku wskaźnik ten (również przekraczający normę), wykluczono z oceny. Było to możliwe w związku z tym, że wyliczone dla tamtego roku stężenie średnioroczne mieściło się w granicach stanu dobrego. Obecnie nie jest ono normowane, nie ma więc równoległej normy na podstawie której można odstąpić od uznania przekroczenia.

Rzeka ma charakter naturalny, płynie przez rozległe tereny bagiennie (Biebrzański Park Narodowy). Na całej długości JCWP brak punktowych źródeł zanieczyszczeń, brak jest nawet przepraw mostowych i kolejowych. Wykluczono więc możliwość antropogenicznego pochodzenia tego zanieczyszczenia. Wyniki badań z lat poprzednich potwierdzają przypadki występowania podwyższonych stężeń tego wskaźnika. Może to się wiązać z bagiennym charakterem podłoża.

Stan JCWP oceniono jako ZŁY.

O klasyfikacji końcowej zdecydowały tylko 2 wskaźniki: indeks ichtiologiczny (IRS Olsztyn) oraz maksymalne roczne stężenie rtęci. Badania wykonano z zachowaniem wszystkich wymogów procedury poboru i oznaczania. Nie znaleziono podstawy do odrzucenia wyników, **choć nie mają one widocznego związku z antropopresją.**

DOPŁYW w m. ŁOJE AWISSA - jest prawostronnym dopływem Wissy, V rzędu, o długości ok.9 km i powierzchni zlewni 25,1 km². Zlewnia rzeki jest użytkowana rolniczo, brak tu punktowych źródeł zanieczyszczeń. JCWP Dopływ w m. Łoje Awissa, badany był w 2016 roku w rozszerzonym zakresie wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych ze względu na występowanie w zlewni terenów ochrony przyrody NATURA 2000.

Ocena jakości wód JCWP Dopływ w m. Łoje Awissa

• **Ocena stanu ekologicznego - stan zły**

Ocenę stanu ekologicznego przeprowadzono na podstawie elementów:

- biologicznych: klasyfikacja – V klasa. O klasyfikacji zdecydował wyłącznie indeks ichtiologiczny badany w 2015 roku i odziedziczony na 2016 rok – V klasa ; indeks makrobezkręgowców bentosowych i makrofitów zaliczone zostały do III klasy. Ze względu na brak w terenie materiału do badań fitobentosu, nie wykonano badania tego wskaźnika.

- fizykochemicznych: klasyfikacja – stan poniżej dobrego PSD; ocenione zgodnie z **nowym rozporządzeniem** wskaźniki: tlenu rozpuszczonego, wapnia, twardości ogólnej i zasadowości ogólnej wskazywały na jakość wody poniżej stanu dobrego, pozostałe (w tym związki azotu i fosforu) mieściły się w I i II klasie. Obniżone średnioroczne stężenie tlenu wynikało z okresowo występujących niskich stanów wody w cieku, pozostałe wskaźniki obrazują raczej naturalne właściwości wody w cieku. Pozaklasowe wartości ww. wskaźników nie wiążą się z antropopresją.

- fizykochemicznych, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego – klasyfikacja - stan dobry; większość badanych wskaźników była w stanie dobrym, dla 5 substancji nie uzyskano pełnej rocznej serii pomiarowej ze względu na awarię sprzętu.

Stan ekologiczny w badanej JCWP określono jako **zły**. **O obniżeniu klasyfikacji zdecydował głównie wskaźnik ichtiologiczny (wykonawca IRŚ Olsztyn).**

• **Ocena stanu chemicznego – stan poniżej dobrego** - do oceny wzięto pełną listę substancji priorytetowych dla

środowiska wodnego wykonywaną przez laboratorium WIOŚ. O obniżeniu klasyfikacji zdecydowało stężenie benzo(a)pirenu, dla którego **nowe** rozporządzenie ocenowe znacznie zaostrzyło średnioroczną normę dopuszczalną.

Stan JCWP oceniono jako ZŁY.

EŁK prawostronny dopływ Biebrzy o powierzchni zlewni ok 1524,5 km². Długość całkowita rzeki wynosi 113,6km, z czego 86 km znajduje się w granicach województwa warmińsko-mazurskiego, a pozostała część leży na terenie województwa podlaskiego. Rzeka przepływa przez liczne jeziora: Szwałk Wielki, Piłwąg, Łażno, Litygajno, Łaśmiady, Straduny, Haleckie (Ołówka) i Etckie. Za główny ciąg dolnego odcinka rzeki uznano Kanał Rudzki utworzony i uregulowany na przełomie XIX i XX wieku, omijający dużą część starego koryta Ełku. Stary odcinek ujściowy koryta Ełku wykorzystuje obecnie Jegrznia przed ujściem do Biebrzy. Dolny odcinek rzeki przebiega przez obszar bagien w Kotlinie Biebrzańskiej. Główne dopływy to: Mazurka, Połomska, Młynówka, Gawlik, Kamelówka, Różanica, Kanał Kuwasy i Binduga. Rzeka Ełk jest odbiornikiem ścieków przemysłowych i komunalnych z Ełku, Prostek i Grajewa. W strukturze użytkowania zlewni największy udział mają lasy oraz grunty orne.

Ocena jakości wód JCWP Ełk od wypływu z jez. Etckiego do ujścia – ppk Osowiec - ocena odziedziczona z 2014 roku (uzupełniana jednostkowymi badaniami z lat 2015-2016). Badanie w szerokim zakresie monitoringu diagnostycznego prowadzone jest w 2017 roku.

• Ocena stanu ekologicznego - stan umiarkowany

Ocena stanu ekologicznego przeprowadzona na podstawie elementów:

- biologicznych: klasyfikacja – III klasa – ocena odziedziczona z 2014 roku;

W 2014 roku zbadano 2 wskaźniki biologiczne: fitobentos (II klasa); makrofity (III klasa). Oba wskaźniki mieściły się w tej samej klasie co w 2012 roku. Z 2012 roku odziedziczono ocenę wskaźnika makrobezkręgowców bentosowych (III klasa). O obniżeniu klasyfikacji zdecydowały: wskaźnik makrofitowy i indeks bentosowy;

- fizykochemicznych: klasyfikacja – II klasa - ocena odziedziczona z 2014 roku;

Żaden ze wskaźników nie był dziedziczony z poprzednich lat; Żadnego wskaźnika nie wykluczono z oceny; Wszystkie wskaźniki wskazywały na dobrą jakość wody;

- fizykochemicznych, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego – klasyfikacja – stan dobry;

Dwa wskaźniki (arsen i fenole lotne) były badane w 2014 roku ze względu na istniejące źródła zanieczyszczeń. Dodatkowo zbadano jeszcze indeks olejowy, ze względu na istniejące w Grajewie sploty powierzchniowe.

W latach 2015-2016 badano dodatkowo tylko arsen ze względu na PRTR (w obu latach wynik badania tego wskaźnika mieścił się w stanie dobrym). Wyniki pozostałych wskaźników (odziedziczone z 2012 roku) były w stanie dobrym.

• Ocena stanu chemicznego: klasyfikacja – stan dobry- ocena odziedziczona

W 2016 roku nie badano substancji priorytetowych wpływających na ocenę stanu chemicznego. W 2015 roku badano tylko 1 wskaźnik z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego tj. sumę benzo(g,h,i)pirenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu. W latach poprzednich decydowała ona o obniżeniu klasyfikacji. W 2015 roku wskaźnik ten mieścił się w wyznaczonych normach, dzięki czemu stan chemiczny został oceniony jako dobry. Wyniki dla pozostałych wskaźników zostały odziedziczone z roku 2012. Mieściły się one w stanie dobrym.

Stan JCWP oceniono jako ZŁY.

O obniżeniu klasyfikacji końcowej zdecydowały tylko 2 wskaźniki biologiczne (makrofity i makrobezkręgowce bentosowe). Badania wykonano z zachowaniem wszystkich wymogów procedury poboru i oznaczania, nie znaleziono podstawy do odrzucenia wyników. Wszystkie badane wskaźniki fizykochemiczne i chemiczne były w stanie dobrym. Nie wykonywano tu badań indeksu ichtiologicznego.

Rzeka płynie przez tereny użytkowane rolniczo oraz przez tereny bagienne (Biebrzański Park Narodowy). W górnym odcinku JCWP jest odbiornikiem znacznej ilości ścieków oczyszczonych z miejskiej oczyszczalni komunalnej i oczyszczalni przemysłowych w Grajewie. Dobra praca oczyszczalni w Grajewie wpływa na widoczną na przestrzeni ostatnich lat, poprawę jakości fizykochemicznej wody w rzece. Wskaźniki biologiczne pokazują długofalową jakość wody. Ich poprawa wymaga dłuższego czasu.

JEGRZNIA prawostronny dopływ Biebrzy o długości 110,6 km. Do Biebrzy uchodzi na 66,2 km jej biegu. Powierzchnia dorzecza wynosi 1011,1km². Rzeka odwadnia wschodnią część Pojezierza Mazurskiego. Przepływa przez liczne jeziora, na terenie województwa podlaskiego są to: Jezioro Rajgrodzkie i Dręstwo. W dolnym biegu jest uregulowana (Kanał Woźnawiejski). Główne dopływy to: Czarna, Pietraszka, Przepiórka. Ze względu na dobrze wykształcony system hydrograficzny swojej zlewni stanowi jedno z ważniejszych źródeł zasilania Biebrzy w wodę. Do Jegrzni odprowadzane są ścieki z oczyszczalni w Olecku (woj. warmińsko-mazurskie) i w Rajgrodzie (woj. podlaskie).

Ocena jakości wód JCWP Jegrznia od wypływu z jez. Dręstwo do rozdzielenia się w Kuligach na stare koryto i Kan. Woźnawiejski – ppk Kuligi

• Ocena stanu ekologicznego - stan **slaby**

Ocenę stanu ekologicznego przeprowadzono na podstawie elementów:

- biologicznych: klasyfikacja – IV klasa. O klasyfikacji zdecydował wyłącznie indeks ichtiologiczny badany w 2015 roku i odziedziczony na 2016 rok – IV klasa (poprzednie badania ichtiofauny przeprowadzone przez IRŚ Olsztyn w 2011 roku wskazywały na III klasę); indeks makrobezkręgowców bentosowych zaliczony został do II klasy (w 2015 - III klasa). Pozostałe badane wskaźniki biologiczne: fitobentos i makrofity kwalifikowały się, podobnie jak w 2015 roku, do II klasy.
- fizykochemicznych: klasyfikacja – II klasa; wszystkie wskaźniki wskazywały na dobrą jakość wody i mieściły się w I i II klasie.
- fizykochemicznych, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego – klasyfikacja - stan dobry; większość badanych wskaźników była w stanie dobrym, dla 5 substancji nie uzyskano pełnej rocznej serii pomiarowej ze względu na awarię sprzętu.

Stan ekologiczny w badanej JCWP określono jako **slaby**. O obniżeniu klasyfikacji zdecydował **wyłącznie wskaźnik ichtiologiczny (wykonawca IRŚ Olsztyn), zupełnie nie korelujący z pozostałymi oznaczeniami biologicznymi i fizykochemicznymi. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie można go jednak wykluczyć z oceny.**

- **Ocena stanu chemicznego** – do oceny wzięto pełną listę substancji priorytetowych dla środowiska wodnego wykonywaną przez laboratorium WIOŚ. Na podstawie tych wskaźników stan chemiczny w badanej JCWP określono, podobnie jak w 2015 roku, jako **dobry**.

Stan JCWP oceniono jako Zły.

O obniżeniu klasyfikacji końcowej zdecydował wyłącznie 1 wskaźnik biologiczny: indeks ichtiologiczny. Badanie indeksu ichtiofauny wykonywane jest na terenie całego kraju przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. W większości przypadków uzyskiwane wyniki nie mają odzwierciedlenia w badaniach biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych prowadzonych w bardzo szerokim zakresie przez inspekcje ochrony środowiska, zgodnie z europejskimi standardami i normami, powodując obniżenie klasyfikacji wód. Na większości rzek prowadzona jest w różnym zakresie gospodarka rybacka, tak więc ich obecny rybostan ma niewiele wspólnego z naturalnymi siedliskami.

KLIMASZEWNICA jest prawostronnym dopływem Biebrzy, dopływ IV rzędu, o długości 15 km, powierzchnia zlewni wynosi 71,2 km². Zlewnia rzeki jest użytkowana rolniczo. Do rzeki odprowadza ścieki oczyszczone oczyszczalnia komunalna w Klimaszewnicy. Dolny odcinek rzeki, przed ujściem do Biebrzy, płynie przez teren Biebrzańskiego Parku Narodowego.

JCWP Klimaszewnica, badana była w 2014 roku w rozszerzonym zakresie wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych ze względu na występowanie w zlewni terenów ochrony przyrody NATURA 2000. Ocenę uzupełniono dodatkowymi badaniami przeprowadzonymi w 2016 roku i odziedziczono na 2016 rok.

Ocena jakości wód JCWP Klimaszewnica – ppk Klimaszewnica – badania w pełnym zakresie monitoringu diagnostycznego przeprowadzono w 2014 roku i ocenę odziedziczono na 2016 rok. W 2015 roku wykonano tylko badanie rtęci i sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu, które w 2014 roku obniżyły klasyfikację oraz indeksu ichtiologicznego, badanego przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. W 2016 roku powtórzono tylko badanie benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu.

• **Ocena stanu ekologicznego - stan umiarkowany – ocena odziedziczona na 2016 rok.**

Ocenę stanu ekologicznego przeprowadzono na podstawie badania elementów:

- biologicznych: klasyfikacja – III klasa; W 2014 roku zbadano 3 wskaźniki biologiczne: fitobentos (III klasa); makrofity (II klasa), makrobezkręgowce bentosowe (III klasa), z których dwa będące w klasie III zdecydowały o obniżeniu klasyfikacji. W 2015 roku zbadany został dodatkowo indeks ichtiologiczny (III klasa). Wszystkie elementy biologiczne uwzględniono w ocenie i odziedziczono na 2016 rok;
- fizykochemicznych: klasyfikacja – II klasa; Większość wskaźników mieściła się w I klasie. O klasyfikacji zdecydowały 3 wskaźniki, których wartość średnioroczna mieściła się w II klasie: chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT- Mn), zasadowość ogólna i azot Kjeldahla.
- fizykochemicznych, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego – klasyfikacja – stan dobry; W 2014 roku zbadano pełną listę wymaganych rozporządzeniem monitoringowym substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Wszystkie wskaźniki były w stanie dobrym i odziedziczono je do oceny w 2016 roku.

• **Ocena stanu chemicznego: stan dobry.** W 2014 roku zbadano i wzięto do oceny pełną listę substancji priorytetowych dla środowiska wodnego, wykonywaną przez laboratorium WIOŚ Białystok. Badania tych substancji wykonano ze względu na obecność w zlewni obszarów chronionych. Na podstawie zbadanych wskaźników stan chemiczny w badanej JCWP określono jako poniżej stanu dobrego. O obniżeniu klasyfikacji zdecydowały tylko 2 wskaźniki z tej listy tj. suma benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu oraz rtęć. Badania tych wskaźników powtórzono w latach 2015-2016 i uzyskano wartości normowane nie wykraczające poza klasyfikację. W związku z tym stan chemiczny w 2016 roku oceniono jako dobry.

Stan ogólny JCWP oceniono jako ZŁY.

O obniżeniu klasyfikacji końcowej zdecydowały wyłącznie wskaźniki biologiczne: indeks fitobentosowy, indeks makrobezkręgowców bentosowych oraz zbadany w 2015 roku indeks ichtiologiczny. Badania wykonano z zachowaniem wszystkich wymogów procedury poboru i oznaczania, nie znaleziono podstawy do odrzucenia wyników.

Rzeka płynie przez tereny użytkowane rolniczo oraz przez tereny bagienne (Biebrzański Park Narodowy). Brak jest tu dużych, punktowych źródeł zanieczyszczeń, a także znaczących przepraw mostowych: drogowych i kolejowych.

MATLAK – V- rzędowy, prawostronny dopływ Wisły, o długości 17,9 km i powierzchni zlewni 142,5 km². Zlewnia rzeki jest użytkowana rolniczo, brak tu punktowych źródeł zanieczyszczeń.

JCWP Matlak badana w 2016 roku w rozszerzonym zakresie wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych, ze względu na występowanie w zlewni terenów ochrony przyrody NATURA 2000.

• **Ocena stanu ekologicznego - stan słaby**

Ocenę stanu ekologicznego przeprowadzono na podstawie elementów:

- biologicznych: klasyfikacja – IV klasa. O klasyfikacji zdecydował wyłącznie indeks ichtiologiczny (IV klasa) badany w 2015 roku i odziedziczony na 2016 rok; fitobentos zaliczony został do III klasy, natomiast indeks makrobezkręgowców bentosowych i makrofity kwalifikowały się do II klasy.
- stężenia wskaźników fizykochemicznych: klasyfikacja – PSD – stan poniżej dobrego; Większość z nich (w tym: wskaźniki tlenowe i biogenne) mieściła się w I i II klasie czystości. O obniżeniu klasyfikacji zdecydowały 3 wskaźniki, ocenione **zgodnie z nowym rozporządzeniem**. Są to: stężenie wapnia, twardość ogólna i zasadowość ogólna. Wartości średnioroczne tych wskaźników nie odbiegały jednak od notowanych w latach poprzednich i mają prawdopodobnie charakter naturalny dla tej rzeki.
- fizykochemicznych, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego – klasyfikacja – stan dobry; większość badanych wskaźników wskazywała dobry stan wody, dla 5 substancji nie uzyskano pełnej rocznej serii pomiarowej ze względu na awarię sprzętu.

Stan ekologiczny w badanej JCWP określono jako **słaby**. **O obniżeniu klasyfikacji zdecydował wyłącznie wskaźnik ichtiologiczny, zupełnie nie korelujący z pozostałymi oznaczeniami biologicznymi i fizykochemicznymi.**

• **Ocena stanu chemicznego – stan poniżej dobrego** - do oceny wzięto pełną listę substancji priorytetowych dla

środowiska wodnego wykonywaną przez laboratorium WIOŚ. O obniżeniu klasyfikacji zdecydowało stężenie benzo(a)pirenu, dla którego **nowe** rozporządzenie ocenowe znacznie zaostrzyło średnioroczną normę dopuszczalną. **Poprzednia ocena wskazywała na stan dobry.**

Stan JCWP oceniono jako ZŁY.

O pogorszeniu klasyfikacji końcowej w stosunku do oceny poprzedniej zdecydowały zarówno wskaźniki biologiczne (indeks ichtiologiczny), jak i fizykochemiczne oraz chemiczne. Pogorszenie oceny rocznej w stosunku do poprzedniej nie wynika z pogorszenia jakości wody, tylko ze zmiany obowiązujących norm dopuszczalnych.

WISSA prawostronny dopływ Biebrzy o długości 49 km i powierzchni zlewni 517,3 km². Do Biebrzy uchodzi na 22,5 km jej biegu. Rzeka jest uregulowana, odwadnia północno-wschodnią część Wysoczyzny Kolneńskiej. Główne dopływy to: Matlak i Przytulanka. Rzeka jest odbiornikiem ścieków ze Szczuczyna, Wąsosza oraz z Radziłowa.

Ocena jakości wód JCWP Wissa od źródeł do dopł. w Wąsoszu z dopł. w Wąsoszu – ppk Wąsosz

• Ocena stanu ekologicznego - stan **umiarkowany**

Ocenę przeprowadzono na podstawie następujących elementów:

- biologicznych – klasyfikacja: I klasa; W 2016 roku zbadano fitobentos (I klasa). W 2015 roku zbadano 2 wskaźniki biologiczne: fitobentos (III klasa) i makrofity (II klasa).
- fizykochemicznych: klasyfikacja – stan poniżej dobrego - PSD; (w 2015 roku - II klasa) Większość wskaźników z tej grupy (w tym tlenowe i biogenne) mieściła się w I klasie czystości, tylko jeden wskaźnik (twardość ogólna) zakwalifikowano jako poniżej dobrego i to on zdecydował o klasyfikacji grupy. Zmiany w klasyfikacji nie wynikają z pogorszenia jakości wody, są natomiast wynikiem zmiany norm dopuszczalnych na bardziej rygorystyczne,
- fizykochemicznych z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego – klasyfikacja - stan dobry; W 2016 roku substancje z tej grupy badano po raz pierwszy. Pomimo braku zdefiniowanych źródeł tych substancji w zlewni, włączono je do badań monitoringu operacyjnego. Badanie miało na celu ustalenie, czy nie dostają się one do rzeki wraz ze ściekami z oczyszczalni w Szczuczynie. Przeprowadzone badania nie wskazały na obecność tych zanieczyszczeń w wodzie.

• **Ocena stanu chemicznego: BRAK OCENY**;- ze względu na brak punktowych źródeł substancji priorytetowych, szkodliwych dla środowiska wodnego odprowadzających ścieki do Wissy, nie prowadzono badań wskaźników służących do oceny stanu chemicznego.

Stan ogólny JCWP oceniono jako ZŁY.

O obniżeniu klasyfikacji końcowej zdecydował jeden wskaźnik fizykochemiczny twardość ogólna – wskaźnik uznawany za naturalny, nie związany z zanieczyszczeniem wody. Pozostałe badane wskaźniki fizykochemiczne świadczyły o dobrej jakości wody, a wskaźnik biologiczny – fitobentos- o bardzo dobrej jakości. Wskaźników chemicznych nie badano.

Ocena jakości wód JCWP Wissa od dopł. w Wąsoszu do ujścia – ppk Czachy

• Ocena stanu ekologicznego - stan **umiarkowany**

Ocenę przeprowadzono na podstawie następujących elementów:

- biologicznych – klasyfikacja – II klasa; W 2016 roku zbadano 3 wskaźniki biologiczne: fitobentos (II klasa) makrofity (II klasa) i makrobezkręgowce bentosowe (II klasa). Z roku 2012 odziedziczono ocenę wskaźnika ichtiofauny. Badania ichtiofauny przeprowadzone na stanowisku Rydzewo-Pieniążek przez IRŚ Olsztyn w 2012 roku wykazały dobrą jakość wody (II klasa);
- fizykochemicznych: klasyfikacja – stan poniżej dobrego (w 2015 roku -II klasa); Większość wskaźników z tej grupy mieściła się w I klasie czystości. Niestety w związku z wprowadzeniem w życie nowego rozporządzenia ocenowego, do stanu poniżej dobrego zakwalifikowano aż 6 wskaźników (przewodność właściwą, substancje rozpuszczone, wapń, magnez, twardość ogólną i azot ogólny) i to one zdecydowały o klasyfikacji grupy. Zanotowane wartości średnioroczne nie odbiegały od wartości notowanych w latach poprzednich i są wskaźnikami określającymi naturalny charakter rzeki, zmieniły się natomiast dopuszczalne normy. Obecnie trwają prace nad nowym rozporządzeniem ocenowym, które ma zweryfikować granice klas i prawidłowo je określić dla poszczególnych typów abiotycznych rzek.

- fizykochemicznych z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego – klasyfikacja – stan dobry; W 2016 roku zbadano pełną listę wymaganych rozporządzeniem monitoringowym substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Wszystkie wskaźniki były w stanie dobrym. Taką samą ocenę zanotowano w 2015 roku.

• **Ocena stanu chemicznego – stan poniżej dobrego**

W 2015 roku zbadano i wzięto do oceny pełną listę substancji priorytetowych dla środowiska wodnego, wykonywaną przez laboratorium WIOŚ Białystok. Badania tych substancji wykonano ze względu na obecność w zlewni obszarów chronionych. Stan chemiczny oceniono jako **dobry**. W 2016 roku badania powtórzono w związku z rozpoczęciem nowego cyklu badawczego. Ocenę przeprowadzono zgodnie z nowym rozporządzeniem ocenowym. O obniżeniu klasyfikacji zdecydował jeden wskaźnik z grupy WWA (benzo(a)piren), dla którego nowe rozporządzenie nałożyło bardzo rygorystyczną normę stężenia średniorocznego.

Stan JCWP oceniono jako Zły.

JCWP Wissa od dopływu w Wąsoszu do ujścia jest jedną z nielicznych w województwie podlaskim, której stan ekologiczny i stan chemiczny, a co za tym idzie stan ogólny w 2015 roku oceniono jako DOBRY. Mimo, że jakość wody nie uległa zmianie, jej ocena przeprowadzona w 2016 roku, zgodnie z nowym rozporządzeniem, była zdecydowanie gorsza.

KANAŁ KUWASY- bierze początek z zatoki południowej Jeziora Rajgrodzkiego przy m. Czarna Wieś i uchodzi do Kanału Rudzkiego (rzeka Etka). Długość kanału to 14,8 km. Wchodzi on w skład sieci rowów odwadniających torfowisko Kuwasy (część Bagien Biebrzańskich), powodujących regulację zwierciadła wód gruntowych. Wody jez. Rajgrodzkiego przez Jegrznię i kanał Kuwasy zasilają torfowiska Czerwonego Bagna, rezerwatu ścisłego na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego. Zlewnia jest użytkowana rolniczo, brak tu punktowych źródeł zanieczyszczeń.

JCWP Kanał Kuwasy, badana w rozszerzonym zakresie wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych ze względu na występowanie w zlewni terenów ochrony przyrody NATURA 2000.

• **Ocena stanu ekologicznego - stan zły – ocena odziedziczona z 2015 roku**

Ocenę stanu ekologicznego przeprowadzono na podstawie badania elementów:

- biologicznych: klasyfikacja – V klasa. O klasyfikacji zdecydował wyłącznie indeks ichtiologiczny badany w 2015 roku – V klasa; indeks makrobezkręgowców bentosowych zaliczony został do III klasy czystości. Makrofity kwalifikowały się do II klasy.

- fizykochemicznych: klasyfikacja – II klasa; większość wskaźników mieściła się w I klasie, w II klasie mieściły się tylko wartości średnioroczne: OWO, CHZT-Cr i azotu Kjeldahla.

- fizykochemicznych, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wspomagających ocenę stanu ekologicznego, określonych jako substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego : wszystkie badane wskaźniki były w stanie dobrym. Nie wykonano klasyfikacji berylu ze względu na zbyt wysoką granicę oznaczalności.

Stan ekologiczny w badanej JCWP określono jako **zły**. **O obniżeniu klasyfikacji zdecydował wyłącznie wskaźnik ichtiologiczny, zupełnie nie korelujący z pozostałymi oznaczeniami biologicznymi i fizykochemicznymi. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie ma podstaw do odrzucenia tego wyniku.**

• **Ocena stanu chemicznego – stan dobry – ocena odziedziczona z 2015 roku**

Do oceny wzięto pełną listę substancji priorytetowych dla środowiska wodnego, badanych przez laboratorium WIOŚ. Na podstawie tych wskaźników stan chemiczny w badanej JCWP określono jako **dobry**.

Stan JCWP oceniono jako Zły.

O obniżeniu klasyfikacji końcowej zdecydował wyłącznie 1 wskaźnik biologiczny: indeks ichtiologiczny.

Badanie indeksu ichtiofauny wykonywane jest na terenie całego kraju przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. W większości przypadków uzyskiwane wyniki nie mają odzwierciedlenia w badaniach biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych prowadzonych w bardzo szerokim zakresie przez inspekcje ochrony środowiska, zgodnie z europejskimi standardami i normami, powodując obniżenie klasyfikacji wód. Na większości rzek prowadzona jest w różnym zakresie gospodarka rybacka, tak więc ich obecny rybostan ma niewiele wspólnego z naturalnymi siedliskami.

PODSUMOWANIE – Ocena JCWP płynących za 2016 rok, z uwzględnieniem dziedziczenia wyników z cyklu badań 2010-2015:

JCWP	Punkt pomiarowo-kontrolny	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	STAN JCWP
Biebrza od Horodnianki do Etku bez Etku	Osowiec	umiarkowany	dobry	ZŁY
Biebrza od Etku do ujścia	Burzyn-Rutkowskie	umiarkowany	poniżej stanu dobrego	ZŁY
Etka od wypływu z jez. Etckiego do ujścia	Grajewo*	ocena w pp-k : dobry	brak badań	ZŁY
	Szymany*	ocena w pp-k : dobry	brak badań	
	Osowiec	ocena JCWP: umiarkowany	ocena JCWP: dobry	
Jegrznia od wypływu z jez. Dręstwo do rozdzielenia się w Kuligach na stare koryto i Kanał Woźnawiejski	Kuligi	słaby	dobry	ZŁY
Kanał Kuwasy	Wykowo	zły	dobry	ZŁY
Klimaszewnica	Klimaszewnica	umiarkowany	dobry	ZŁY
Dopływ w m. Łoje Awissa	Łoje Awissa	zły	poniżej stanu dobrego	ZŁY
Matlak	Radziłów	słaby	poniżej stanu dobrego	ZŁY
Wissa od źródeł do dopł. w Wąsoszu z dopł. w Wąsoszu	Wąsosz	umiarkowany	brak badań	ZŁY
Wissa od dopł. w Wąsoszu do ujścia	Czachy	umiarkowany	poniżej stanu dobrego	ZŁY

* pp-k badany tylko w 2014 roku, w ramach monitoringu badawczego, w celu oceny oddziaływania na rzekę Etka miasta Grajewo

1. Na terenie powiatu grajewskiego, wg oceny przeprowadzonej na podstawie badań z 2016 roku, z uwzględnieniem dziedziczenia wskaźników z cyklu prowadzonego w latach 2010-2015, na 10 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) płynących żadna, w **ocenie ogólnej**, nie uzyskała **stanu dobrego**;
2. W 6 JCWP **stan ekologiczny** oceniono jako **umiarkowany**, w 2 JCWP stan ten oceniono jako **słaby**, a w 2 kolejnych jako **zły**.
3. We wszystkich 4 JCWP w których stan ekologiczny oceniono jako **słaby lub zły** (Jegrznia od wypływu z jez. Dręstwo do rozdzielenia się w Kuligach na stare koryto i Kanał Woźnawiejski, Matlak, Kanał Kuwasy i Dopływ w m. Łoje Awissa) **o obniżeniu klasyfikacji zdecydował głównie indeks ichtiologiczny**. Badanie indeksu ichtiofauny wykonywane jest na terenie całego kraju przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. W większości przypadków uzyskiwane wyniki nie mają odzwierciedlenia w badaniach biologicznych, fizykochemicznych i chemicznych prowadzonych w bardzo szerokim zakresie przez inspekcję ochrony środowiska, zgodnie z europejskimi standardami i normami, powodując obniżenie klasyfikacji wód. Na większości rzek prowadzona jest w różnym zakresie gospodarka rybacka, tak więc ich obecny rybostan ma niewiele wspólnego z naturalnymi siedliskami.
4. W badaniach za okres 2010-2015 wszystkie badane wskaźniki fizykochemiczne, wchodzące w skład oceny stanu ekologicznego we wszystkich JCWP, były w stanie dobrym. W 2016 roku, wzrosła niestety ilość wskaźników tej grupy wykraczająca **poza stan dobry**. **Nie wiązało się to z faktycznym pogorszeniem jakości wody, a wynikało z przeprowadzenia oceny zgodnie z nowym rozporządzeniem, które zmieniło znacząco wartości dopuszczalne**.
5. 5 badanych JCWP, badanych w zakresie zanieczyszczeń chemicznych (substancje priorytetowe dla środowiska wodnego) było **w stanie dobrym**. W 4 JCWP stwierdzono **stan poniżej dobrego**. W cyklu 2010-2015 wszystkie badane JCWP były w dobrym stanie chemicznym. **Pogorszenie klasyfikacji nie wynikało jednak z pogorszenia jakości wody, było wynikiem przeprowadzenia oceny zgodnie z nowym, bardziej rygorystycznym, rozporządzeniem**.

Ocena wpływu Grajewa na stan czystości rzeki Ełk:

Badania i ocenę rzeki Ełk bezpośrednio powyżej i poniżej Grajewa przeprowadzono w 2014 roku na wniosek Urzędu Miasta Grajewa i Biebrzańskiego Parku Narodowego. Podsumowanie badań zawiera „Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu grajewskiego w 2014 roku”, zamieszczona na stronie www.wios.bialystok.pl w zakładce Publikacje. **W 2016 roku badania rzeki Ełk, bezpośrednio powyżej i poniżej Grajewa, nie były prowadzone.**

Monitoring wód powierzchniowych stojących:

Najważniejsze zbiorniki wód stojących na terenie powiatu stanowią: Jezioro Rajgrodzkie i graniczące z powiatem, jezioro Dręstwo. Szerokie badania tych jezior prowadzono w 2014 roku. Mniejsze jeziora: Toczytowo i Mierucie nie były w ostatnich latach badane.

W 2016 roku nie wykonywano badania jezior Rajgrodzkiego i Dręstwo. Ocena dla tych jezior została odziedziczona z 2014 roku (badania uzupełniające przeprowadzono w 2015 roku). Omówienie badań zawiera „Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu grajewskiego w 2014 roku”, zamieszczona na stronie www.wios.bialystok.pl w zakładce Publikacje. W obecnej informacji przedstawiono tylko podsumowanie przeprowadzonych badań.

PODSUMOWANIE:

JCWP	Ocena biologiczna	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	STAN JCWP
Rok 2014 – monitoring diagnostyczny				
Jezioro Rajgrodzkie	klasa III - stan umiarkowany	umiarkowany	dobry	ZŁY
Jezioro Dręstwo	klasa II – stan dobry	umiarkowany	dobry	ZŁY
Rok 2015 - powtórzenie badań indeksu oleju mineralnego				
Jezioro Rajgrodzkie	klasa III - stan umiarkowany (ocena dziedziczona)	umiarkowany	dobry (ocena dziedziczona)	ZŁY
Jezioro Dręstwo	klasa II – stan dobry (ocena dziedziczona)	dobry	dobry (ocena dziedziczona)	DOBRY

Powtórzone w 2015 roku badania zawartości węglowodorów ropopochodnych (indeksu oleju mineralnego), w obu ww. jeziorach, klasyfikują ten wskaźnik fizykochemiczny do stanu **dobrego**, w wyniku tego stan JCWP Jezioro Dręstwo uległ poprawie na **dobry**. W Jeziorze Rajgrodzkim wskaźniki biologiczne w roku 2014 mieściły się w klasie III – **stan umiarkowany**, dlatego też, pomimo poprawy wartości wskaźnika fizykochemicznego – indeksu oleju mineralnego, ocena stanu ekologicznego oraz stanu JCWP nie uległa poprawie.

Szczegółowe opracowanie „Klasyfikacja jezior województwa podlaskiego badanych w 2015 roku” oraz w latach poprzednich zawarte jest na stronie WIOŚ Białystok: www.wios.bialystok.pl →Publikacje.

1.3. Przeciwdziałania - Działalność kontrolna

Częstotliwość poboru próbek ścieków do badań i zakres ich badań określa *Rozporządzenie MŚ z dnia 18 listopada 2014r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* (Dz.U.2014 poz.1800). Zarządzający oczyszczalniami mają obowiązek wykonywania badań próbek ścieków z częstotliwością i w zakresie określonym w pozwoleniach wodnoprawnych. Inspektorzy WIOŚ w czasie kontroli prowadzą analizę wyników badania ścieków przedstawioną przez zarządzającego oczyszczalnią i na tej podstawie określają, czy warunki pozwolenia w zakresie ilości i jakości ścieków zostały dotrzymane.

W powiecie grajewskim wszystkie ośrodki miejskie i gminne wyposażone są w mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków. Oczyszczalnie posiadają również największe zakłady przemysłowe funkcjonujące na terenie powiatu. Przy obiektach szkolnych uruchamiane są niewielkie oczyszczalnie roślinno-stawowe odprowadzające ścieki do ziemi.

Wykaz źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie powiatu grajewskiego wg danych za 2016rok

Lp.	Miejscowość, nazwa zakładu	Typ oczyszczalni	Uwagi
m. Grajewo (odbiornik bezpośredni rów melioracyjny– rz. Etk)			
1.	Spółdzielnia Mleczarska „MLEKPOL” – oczyszczalnia zakładowa ul. Ekologiczna 24A lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: - szerokość E 22°28'35,5" - długość N 53°37'39, 5"	mechaniczno-biologiczna z pogłębionym usuwaniem biogenów, osad czynny, PIX, prasa do odwadniania osadu nadmiernego przepustowość wg projektu– 2700 m ³ /dobę	Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie zintegrowane wydane na czas nieoznaczony. W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku zakład nie był kontrolowany pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu zintegrowanym, w części dotyczącej gospodarki wodnościekowej. W 2016 roku przeprowadzono kontrole oparte na analizie przesyłanych przez zakład badań automonitoringowych z ilości i jakości odprowadzanych ścieków oczyszczonych. <u>Nie stwierdzono nieprawidłowości.</u>
2.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji – oczyszczalnia miejska lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: - szerokość E 22°28'38,6" - długość N 53°38'42,8"	mechaniczno-biologiczna z pogłębionym usuwaniem biogenów, osad, złoża i stawy biologiczne, PIX, prasa do odwadniania osadu przepustowość wg projektu– 600 m ³ /dobę	Stan formalno-prawny uregulowany. Pozwolenie wodno- prawne ważne do 31. 01.2024r. W dniach 10.-21.11.2016 roku przeprowadzono kontrole w zakresie dotrzymania przez zakład warunków pozwolenia wodnoprawnego, w szczególności na pobór wód podziemnych z miejskiego ujęcia wód. W trakcie kontroli stwierdzono, <u> iż zakład nie przedkładał Staroście Grajewskiemu i do WIOŚ Białystok Delegatura w Łomży wyników pomiarów ilości poboru wód podziemnych z miejskiego ujęcia wód.</u> Dokonano pouczenia. Popłuczyny pochodzące z uzdatniania wody w odżelaziaczach i odmanganiaczach odprowadzane są do miejskiej kanalizacji sanitarnej. Osad zgromadzony w osadniku ścieków wywożony jest na miejską oczyszczalnię ścieków. <u>Przesłane w 2016 roku przez zakład wyniki pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód spełniają warunki pozwolenia wodnoprawnego.</u> W dniach 24.-30.05.2017 roku przeprowadzono kontrole w zakresie: - sprawdzenia przestrzegania ilości i jakości ścieków odprowadzanych do rzeki Etk z miejskiej oczyszczalni ścieków w Grajewie, w kolejnych latach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego t.j. w okresie od 06.02.2014r. do dnia kontroli; - gospodarki osadami ściekowymi w 2016 roku. <u>Ustalenia pokontrolne:</u> - badania ścieków oczyszczonych dopływających na oczyszczalnię i odpływających z oczyszczalni wykonywane są przez Laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku, Pracownię w Łomży, - zakład przedkłada właściwym organom wyniki pomiarów jakości ścieków dopływających i odpływających z oczyszczalni, - w czasie kontroli i oględzin stwierdzono, że wszystkie urządzenia oczyszczalni są sprawne, - codziennie sporządzany jest raport z pracy oczyszczalni, - kilka razy w tygodniu w laboratorium na oczyszczalni ścieków wykonywane są badania ścieków surowych i oczyszczonych , - zrzut ścieków z oczyszczalni odbywa się w sposób ciągły, - w okresie objętym kontrolą, <u>na podstawie uzyskanych badań i przedstawionych dokumentów stwierdzono, że została wykonana wymagana pozwoleniem ilość badań próbek ścieków oraz uzyskano określony pozwoleniem stopień redukcji zanieczyszczeń,</u> - na terenie miejskiej oczyszczalni ścieków w wyniku prowadzonych procesów wytwarzane są komunalne osady ściekowe. W 2016 roku powstałe osady były poddawane odzyskowi oraz stosowane na 6 działkach. <u>Kontrolowana jednostka wykonała badania osadów ściekowych przed ich wywiezieniem na pola oraz wykonała badania gruntu na który był wywożony osad.</u>

3.	<p>Produkcyjno-Usługowa Spółdzielnia Pracy „ZAKREM”</p> <p>lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: - szerokość E 22°27'47,6" - długość N 53°39'37,6"</p>	<p>mechaniczno-biologiczna, kontener KOS-2</p> <p>średnia ilość odprowadzanych po oczyszczeniu ścieków Qśr.d. – 38,5 m³/dobę</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada ważne do dnia 10.11.2023 roku pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do ziemi w obrębie rowu melioracyjnego Nr R-A Obiektu Konopki, w miejscowości Grajewo. Rów melioracyjny jest dopływem rz. Ełk.</p> <p>W okresie od 21.11. – 15.12.2016 roku przeprowadzona została kontrola w zakresie sprawdzenia przestrzegania wymagań dotyczących ilości i jakości ścieków wprowadzanych do ziemi w obrębie w/w rowu melioracyjnego w okresie 03.12.2013r. – 02.12.2016 roku.</p> <p><u>Ustalenia pokontrolne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - w czasie kontroli i przeprowadzonych oględzin oczyszczalni stwierdzono, że wszystkie urządzenia są sprawne, - zrzut ścieków odbywa się w sposób ciągły, - w kontrolowanym okresie zakład wykonał wymaganą pozwoleniem ilość badań próbek ścieków oczyszczonych, - w analizowanym okresie, na podstawie sprawozdań z badań wynika, że <u>nie zostały przekroczone dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń określone w pozwoleniu wodnoprawnym</u>, - stwierdzono, że zakład <u>nie przedkłada wyników badań ścieków Staroście Grajewskiemu i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska Białystok Delegatura w Łomży</u>. Wydano stosowne zarządzenie i dokonano pouczenia.
4.	<p>PFLEIDERER S.A., Zakład Płyt Wiórowych – oczyszczalnia wód deszczowo-przemysłowych</p> <p>lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: - szerokość E 22°28'19" - długość N 53°37'10"</p>	<p>mechaniczno-hydrobotaniczna (staw glonowo-trzcinyowy) z separatorem substancji ropopochodnych</p> <p>przepustowość wg projektu- 150 m³/dobę ścieków przemysłowych 150 m³/dobę ścieków opadowych i roztopowych 20 % fali deszczu nawalnego</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Pozwolenie wodnoprawne ważne do 31.12.2024r.</p> <p>W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku zakład nie był kontrolowany pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym. W oparciu o przesłaną do WIOŚ analizę badań automonitoringowych ścieków oczyszczonych <u>nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń</u>.</p>
5.	<p>PFLEIDERER MDF Sp. z o.o.</p> <p>lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: - szerokość E 22°28'16" - długość N 53°37'14"</p>	<p>mechaniczno-biologiczna</p> <p>przepustowość wg projektu- 20 m³/dobę</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 15.04.2018 roku.</p> <p>Ścieki bytowe z terenu zakładu oczyszczane są w biologicznej oczyszczalni ścieków i odprowadzane do ziemi, co objęte jest pozwoleniem sektorowym.</p> <p>Ścieki przemysłowe z produkcji surowych płyt HDF, z lakierni i z płukania instalacji odwróconej osmozy nie są wprowadzane do środowiska, a zagospodarowywane na potrzeby pracy zakładu.</p> <p>Wody opadowe i roztopowe wprowadzane są do sieci kanalizacyjnej PFLEIDERER Grajewo S.A., a następnie po oczyszczeniu wprowadzane do gruntu.</p> <p>W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku zakład nie był kontrolowany pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym. W oparciu o przesłaną do WIOŚ analizę badań automonitoringowych ścieków oczyszczonych <u>nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń</u>.</p>

m. Wojewodzin (odbiornik bezpośredni rz. Binduga - doptyw rz. Etk - doptyw Biebrzy - doptyw Narwi)			
6.	<p>Zespół Szkół w Wojewodzinie</p> <p>lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: - szerokość E 22°25'53,75" - długość N 53°36'23,36"</p>	<p>mechaniczno –biologiczna, typ BIOVAC, PIX</p> <p>średnia ilość odprowadzanych po oczyszczeniu ścieków Qśr.d. – 60 m³/dobę</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Pozwolenie wodno-prawne ważne do 25.12.2025 r.</p> <p>W okresie od 21.03. – 30.03.2016 roku przeprowadzono kontrolę w celu sprawdzenia przestrzegania wymagań dotyczących ilości i jakości ścieków, odprowadzanych rowem melioracyjnym do rzeki Bindugi, z oczyszczalni ścieków przy Zespole Szkół w Wojewodzinie w kolejnych latach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego tj. w okresie 05.01.2012r. – 04.01.2015r.</p> <p>Ustalenia pokontrolne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - badania ścieków wykonywane są przez Laboratorium WIOŚ w Białymstoku Pracownia w Łomży, - ilość ścieków odprowadzanych z oczyszczalni jest opomiarowana za pomocą przepływomierza elektromagnetycznego, odczyt i zapis prowadzony jest raz w tygodniu, - w czasie kontroli podczas oględzin stwierdzono, że wszystkie urządzenia były sprawne. - w analizowanym okresie została wykonana wymagana ilość badań prób ścieków, - w pobranych próbach ścieków <u>nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.</u> <p>Osady wytworzone na oczyszczalni :</p> <p>Szkoła prowadzi ewidencję odpadów z wykorzystaniem kart ewidencji odpadu zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilości odpadów oraz o sposobie ich gospodarowania, jak i zbiorcze zestawienie danych o komunalnych osadach ściekowych za rok 2014 zostały sporządzone i przesłane do Marszałka Województwa Podlaskiego w ustawowym terminie. Przeprowadzona kontrola <u>nie wykazała nieprawidłowości.</u></p>

m. Szczuczyn (odbiornik bezpośredni – rz. Wissa - dopływ Biebrzy)			
7.	<p>Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne w Szczuczynie Sp. z o.o.- miejsko-gminna oczyszczalnia komunalna</p> <p>lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: - szerokość E 22° 17'25,92" - długość N 53°34 0,6"</p> <p>Od 17.03.2016r. zmieniono nazwę firmy na Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne - Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. (WPK-TBS Sp. z o.o.)</p>	<p>Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w technologii ECOLO-CHIEF z trzema komorami osadu czynnego i stawem doczyszczającym (III stopień oczyszczania). Staw od czasu modernizacji oczyszczalni nie jest użytkowany</p> <p>Średnia ilość odprowadzanych po oczyszczeniu ścieków Qśr.d. – 500 m³/dobę</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiadał pozwolenie wodnoprawne ważne do 31.03.2025 roku.</p> <p>W 2016 roku miejsko-gminna oczyszczalnia ścieków w Szczuczynie nie była kontrolowana. W okresie 14.07. – 23.08.2017 roku przeprowadzono kontrolę w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektywności pracy oczyszczalni ścieków w Szczuczynie pod kątem wytycznych GIOŚ zawartych w programie „Ocena wykonania zadań KPOŚK przez aglomeracje powyżej lub równe 2000 RLM, na dzień 31.12.2016r. tj. po roku od upływu terminów określonych w Traktacie Akcesyjnym; - ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez wytwórców komunalnych osadów ściekowych przepisów ustawy z dnia 14.12.2012r. o odpadach (Dz. U. 2016, poz. 1987 z późn. zm.). <p>Ustalenia pokontrolne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zrzut ścieków oczyszczonych z oczyszczalni do odbiornika jest całodobowy, - w czasie kontroli urządzenia oczyszczalni były sprawne pod względem eksploatacyjnym, - badania ścieków oczyszczonych odpływających z oczyszczalni do rzeki Wissy poprzez rów otwarty, na zlecenie WPK w Szczuczynie, wykonywane są przez laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku, Pracownię w Łomży, - zakład przedkładał wyniki pomiarów jakości ścieków dopływających na oczyszczalnię i odpływających z oczyszczalni do ziemi Staroście Grajewskiemu i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, - nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej średniej dobowej ilości ścieków wynoszącej 500 m³/dobę, - ze sprawozdań z badań wynika, że w okresie 13.05.2015r.- do 12.05.2016r. obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego nie zostały przekroczone dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń określone w pozwoleniu wodnoprawnym - załącznik nr 5. Nie wykonano wymaganej ilości badań ścieków (11 nie 12), - ze sprawozdań z badań wynika, że w okresie 13.05.2016r.- do 12.05.2017r. obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego nie zostały przekroczone dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń określone w pozwoleniu wodnoprawnym. Wykonano wymaganą ilość badań ścieków. - w okresie 13.05.2017r.- do 29.06.2017r. obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego nie zostały przekroczone dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń określone w/w pozwoleniu. <p>Wytwarzany na oczyszczalni osad nadmierny, po jego odwodnieniu i wysuszeniu jest wykorzystywany do uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz. Osad stosowany jest na działkach będących własnością Urzędu Miejskiego w Szczuczynie. Zakład w roku 2016 wykonał badania osadów ściekowych i badania gleby na której stosowane są osady. Z przedstawionych badań wynika, że spełnione są warunki rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. z 2015r., poz. 257).</p> <p>Zakład prowadzi ilościową i jakościową ewidencję z zastosowaniem kart ewidencji ilości wytworzonego osadu.</p>
m. Wąsosz (odbiornik bezpośredni – rz. Wissa - dopływ Biebrzy)			
8.	<p>Gmina Wąsosz – oczyszczalnia gminna</p>	<p>Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z reaktorem typu BIOGEST, stacją strącania fosforu i mechanicznym odwadnianiem osadu.</p> <p>Średnia ilość odprowadzanych po oczyszczeniu ścieków Qśr.d. – 203 m³/dobę</p>	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 31.03.2024r.</p> <p>W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku oczyszczalnia gminna nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym. Ostatnia kontrola, przeprowadzona w 2015 roku, nie wykazała nieprawidłowości.</p>

m. Radziłów (odbiornik bezpośredni – rz. Wissa - dopływ Biebrzy)			
9.	Zakład Komunalny w Radziłowie- komunalna oczyszczalnia ścieków w Radziłowie	Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z cyklicznym reaktorem biologicznym CBR-FOS, stacją dozowania PIX i stacją odwadniania osadów ściekowych typu DRAIMAD 2BM	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 15.03.2021r.</p> <p>W dniach 08.-18.07.2016 roku przeprowadzono kontrolę w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawdzenia przestrzegania warunków pozwolenia wodnoprawnego w okresie 20.04.2014r. – 19.04.2016r., - realizacji zarządzenia pokontrolnego z dnia 31.03.2015 r., - realizację obowiązku wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska. <p>Ustalenia pokontrolne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rów melioracyjny na odcinku od miejsca zrzutu ścieków do ujścia do rzeki Wissy jest zamulony, wymaga przeprowadzenia konserwacji, - w okresie objętym kontrolą zakład wykonał wymaganą pozwoleniem ilość badań prób ścieków, - w kontrolowanych okresach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego, w większości zbadanych prób ścieków nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, <p>w okresie obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego tj. od 20.04.2015r. do 19.04.2016 roku stwierdzono przekroczenia wskaźników (BZT₅ o 43 mg/ O₂, ChZT_{Cr} o 73 mg/l O₂, zawiesina ogólna o 255 mg/l) zanieczyszczeń w próbce pobranej w dniu 23.02.2016r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - stwierdzono nieterminowe przekazanie Marszałkowi Województwa Podlaskiego zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości wytwarzanych odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów za 2015 rok, - zakład nie przedkłada Staroście Grajewskiemu i WIOŚ w Białymstoku Delegatura w Łomży wyników pomiarów ilości i jakości ścieków, <p>Gospodarka odpadami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skratki są gromadzone w metalowym pojemniku i odbierane przez ZGO Sp. z o.o. Czartoria, - ustabilizowane komunalne osady ściekowe gromadzone są w nieeksploatowanej komorze reaktora biologicznego, następnie przekazywany do ZGO Sp. z o.o. Czartoria. <p>Wydane w 2015 roku zarządzenie zostało zrealizowane.</p> <p>Kontrolowana jednostka przedstawiła dokumenty potwierdzające realizację obowiązku wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska.</p> <p>Wydano zarządzenia pokontrolne dot. obowiązku przekazywania wyników badań ścieków oraz konserwacji rowu melioracyjnego do którego są one odprowadzane.</p> <p>Kolejna kontrola przeprowadzona w okresie 24.07.-03.08.2017 roku w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawdzenia przestrzegania wymagań dotyczących jakości i ilości odprowadzanych ścieków w kolejnych latach obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego t.j. w okresie 20.04.2015r. – 19.04.2017r., - sprawdzenie stanu eksploatacyjnego oczyszczalni komunalnej oraz realizacji zarządzenia pokontrolnego z dnia 22.07.2016r. - sprawdzenia przestrzegania wymogów ochrony środowiska w zakresie gospodarowania odpadami wytwarzanymi na oczyszczalni <p>Ustalenia pokontrolne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakład przedkłada odpowiednim organom wyniki pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do ziemi w obrębie rowu melioracyjnego, w okresie objętym kontrolą zakład wykonał wymaganą pozwoleniem ilość badań prób ścieków, nie stwierdzono naruszenia warunków pozwolenia w zakresie ilości i jakości odprowadzanych ścieków. - gospodarka odpadami prowadzona jest prawidłowo; - podmiot wykonał zarządzenie pokontrolne z 2016 roku.

m. Klimaszewnica (odbiornik bezpośredni - rz. Klimaszewnica – dopływ Biebrzy)			
10.	Zakład Komunalny w Radziłowie- oczyszczalnia ścieków w Klimaszewnicy lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód: - szerokość E 22° 29'52,64" - długość N 53o28'10,81"	Oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna z instalacją do strącania związków biogennych. średnia ilość odprowadzanych po oczyszczeniu ścieków Qśr.d. – 80 m3/dobę	Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodno prawne ważne do 2022r. W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku oczyszczalnia gminna nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym. Ostatnia kontrola w 2015 roku nie wykazała nieprawidłowości. W związku ze zleceniem Działu Inspekcji Delegatury w Łomży przeprowadzono analizę wody pobranej w dniu 08.08.2016 roku z rzeki Klimaszewnica będącej odbiornikiem ścieków z oczyszczalni komunalnej w Klimaszewnicy. Wodę do analizy pobrano z dwu punktów: - powyżej zrzutu ścieków z oczyszczalni, - poniżej zrzutu ścieków z oczyszczalni. Zbadane próbki wody, w obu punktach charakteryzowały się dobrą jakością w zakresie wszystkich wskaźników.
m. Nieckowo (odbiornik bezpośredni – rów melioracyjny - dopływ Wiszy - dopływ Biebrzy)			
11.	Zespół Szkół Rolniczych w Nieckowie lokalizacja punktu wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi: - szerokość E 22° 21'1,86" - długość N 53°33'14,44"	mechaniczno – biologiczna z osadem czynnym średnia ilość odprowadzanych po oczyszczeniu ścieków Qśr.d. – 60 m ³ /dobę	Stan formalno-prawny uregulowany. Zespół Szkół Rolniczych posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 15.10.2023r. W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku zespół Szkół w Nieckowie nie był kontrolowany pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.
m. Rajgród (odbiornik bezpośredni – rów melioracyjny (w pozwoleniu do ziemi) do Jegrzni – dopływu Biebrzy)			
12.	ZGKiM Rajgród - Oczyszczalnia gminna Gminy Rajgród	mechaniczno-biologiczna; Bioblok WS-400 metoda osadu czynnego dopuszczalna średnio dobowa ilość ścieków wprowadzanych do ziemi Q _{śr.d.} = 400 m ³ /d.	Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2022 r. Kontrola przeprowadzona w dniach 04 – 25.05.2016 r.- szczegółowo opisana jest w Rozdziale 7.1 Badania jakości ścieków wykonywane są na zlecenie kontrolowanego podmiotu przez Laboratorium WIOŚ w Białymstoku Pracownię w Suwałkach. <u>Wyniki badań ścieków nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych wartości określonych w pozwoleniu.</u> W dniu kontroli, tj. 04.05.2016 r., pobrano próby ścieków surowych i oczyszczonych do analiz laboratoryjnych. Nie stwierdzono przekroczeń wartości określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Oczyszczalnia funkcjonowała bez zastrzeżeń.
m. Tama gm. Rajgród (odbiornik bezpośredni Kanał Kuwasy d. Ełku)			
13.	Oczyszczalnia Nadleśnictwa Rajgród w Tamie	mechaniczno-biologiczna MIKROREAKTOR i glonowy staw stabilizacyjno-tlenowy, przepustowości Q _{d.sr.} 25,5 m ³ /d	Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2015r. W 2016 roku brak danych o kontroli. Wg kontroli przeprowadzonej w 2015 roku, <u>wyniki badań ścieków nie wykazywały przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.</u>

odprowadzanie ścieków do ziemi			
m. Biebrza gm. Rajgród (odbiornik bezpośredni rów melioracyjny R-6, wg pozwolenia - odprowadzanie do ziemi)			
14.	Oczyszczalnia Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach – Zakład Doświadczalny Biebrza wydzierżawiona Gminie Rajgród, eksploatowana przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rajgrodzie	mechaniczno-biologiczna osadnik Imhoffa i pola filtracyjne	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 30.04.2025r.</p> <p>Kontrola przeprowadzona w dniach 04–25.05.2016 r. - szczegółowo opisana jest w Rozdziale 7.1. Badania jakości ścieków wykonywane są na zlecenie kontrolowanego podmiotu przez Laboratorium WIOŚ w Białymstoku Pracownię w Suwałkach. Wyniki badań ścieków <u>nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych wartości określonych w pozwoleniu</u>. W dniu kontroli, tj. 04.05.2016 r., pobrano próby ścieków surowych i oczyszczonych do analiz laboratoryjnych. Wyniki badań również nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym Urządzenia oczyszczalni ścieków były sprawne. Ścieki odpływające do rowu melioracyjnego były klarowne.</p>
m. Woźnawieś gm. Rajgród (odbiornik bezpośredni - rów melioracyjny dopływ Jegrzni) wg pozwolenia odprowadzanie do ziemi			
15.	BIEBRZA Sp. z o.o. Raszyn-Rybie Pensjonat „Zagroda Kuwasy”	Mechaniczno-biologiczna typu Biopan 35 i staw trzcinowy	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 15.04.2024r.</p> <p>Wg wyników kontroli z 2015 roku: nie przedstawiono wymaganych 2 badań jakości ścieków dopływających i odpływających za okres od 05.04.2013 r. do 04.04.2014 r. oraz 1 badania ścieków odpływających za okres od 16.04.2014 r. do 15.04.2015 r. Przedstawione wyniki badań ścieków nie wykazują przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w pozwoleniach wodnoprawnych. W dniu 03.07.2015 r. pobrano próby ścieków surowych i oczyszczonych do analiz laboratoryjnych. Otrzymane wyniki badań wykazują przekroczenie wartości dopuszczalnej parametru BZT₅ w stosunku do określonej w posiadanym przez podmiot pozwoleniu wodnoprawnym: - BZT₅ – 33±6 mg/l O₂ przy dopuszczalnym 25 mg/l O₂. <u>Wydano decyzje o karach pieniężnych i zarządzenia pokontrolne</u>. Podmiot zrealizował przedsięwzięcia służące poprawie działania oczyszczalni.</p>
16.	Urząd Gminy Grajewo - oczyszczalnia Szkoły Podstawowej w Rudzie	roślinno-stawowa o przepustowości Q _{d,śr.} 2,5 m ³ /d	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.07. 2018r.</p> <p>W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku oczyszczalnia Szkoły Podstawowej w Rudzie nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.</p>
17.	Urząd Gminy Grajewo - oczyszczalnia Szkoły Podstawowej w Wierzbowie	roślinno-stawowa o przepustowości Q _{d,śr.} 2,5 m ³ /d	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 15.06.2019r.</p> <p>W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku oczyszczalnia Szkoły Podstawowej w Wierzbowie nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym..</p>
18.	Urząd Gminy Grajewo - oczyszczalnia Gimnazjum w Danówku	roślinno-stawowa o przepustowości Q _{d,śr.} 4 m ³ /d	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 15.06.2019r.</p> <p>W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku oczyszczalnia Gimnazjum w Danówku nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.</p>
19.	Gmina Radziłów - oczyszczalnia ścieków w m. Łoje Awissa	Przepustowość Q _{d,śr.} 4 m ³ /d	<p>Stan formalno-prawny uregulowany. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 15 stycznia 2020r.</p> <p>W 2016 i w pierwszej połowie 2017 roku oczyszczalnia ścieków w m. Łoje Awissa nie była kontrolowana pod kątem przestrzegania przepisów zawartych w pozwoleniu wodnoprawnym.</p>

Do zadań nadrzędnych w ochronie wód powiatu należą kontrole prawidłowej eksploatacji oczyszczalni ścieków oraz modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej. Na terenach nieskanalizowanych

istotną sprawą jest budowa szczelnych i wybieralnych szamb z zapewnieniem kontrolowanego wywozu ścieków dla mieszkańców i obiektów nie objętych zbiorowym systemem oczyszczania ścieków. **Pożądanym działaniem gmin byłoby opracowanie pełnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach oraz wdrożenie harmonogramu wywozu nieczystości płynnych łącznie z opracowaniem i wdrożeniem systemu kar za ich niedotrzymanie. Gminy powinny posiadać dokładne dane nie tylko o ściekach z kanalizacji, ale także dotyczące ilości wywożonych zanieczyszczeń z szamb, by móc określić parametry oczyszczalni działających na swoim terenie.**

Na terenie powiatu znajduje się znaczna ilość gospodarstw rolnych o skoncentrowanej produkcji zwierzęcej. Produkują one duże ilości nawozów naturalnych, które niewłaściwie przechowywane i stosowane stanowią potencjalne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych.

Obszar Polski, ze względu na jego położenie w 99,7 % w zlewisku Morza Bałtyckiego, uznano za „wrażliwy” tj. wymagający ograniczenia zrzutów związków azotu i fosforu do wód. Związki azotowe i fosforowe są głównymi biogenami w ściekach. Wprowadzanie tych substancji do rzek lub jezior powoduje ich nawożenie. Przenawożenie wód powoduje ich eutrofizację. Procesami usuwającymi związki azotu są: nityfikacja i denityfikacja, natomiast fosforu – defosfatacja; są to nowoczesne metody oczyszczania ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów, mające na celu ochronę odbiorników. Bardzo niekorzystny zapis prawny, nie określający wartości dopuszczalnych dla związków azotu i fosforu dla oczyszczonych ścieków bytowych i komunalnych wprowadzanych do wód i do ziemi, zwalnia od 2006 roku mniejsze oczyszczalnie (poniżej 2000 RLM) z obowiązku badania związków azotu i fosforu w odprowadzanych ściekach. Spowodowało to wyłączenie z eksploatacji instalacji do strącania tych związków w ściekach, co w efekcie powoduje wzrost zagrożenia eutrofizacją, szczególnie cieków o niewielkim przepływie.

1.4 Wody podziemne

Wody podziemne stanowią główne źródło zaopatrzenia powiatu grajewskiego w wodę do celów komunalnych i przemysłowych. Zużycie wody w powiecie, wg danych GUS, w 2016 roku, wyniosło 4 262,8 dam³ na rok. Zużycie wody na 1 mieszkańca powiatu w 2016 roku wyniosło 88,4 m³. Zużycie wody z wodociągów na mieszkańca wynosiło w 2016 roku 32,1 m³ z czego w miastach 25,1 m³, a na wsi 41,3 m³.

Jednostka terytorialna	Zużycie wody - ogółem [dam ³] – źródło: GUS					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat grajewski	3 973,5	3 995,1	3 362,6	4 089,4	4 168,3	4 262,8
Grajewo - miasto	1 421,5	1 392,6	1 405,3	1 449,1	1 437,4	1 494,7
Grajewo - obszar wiejski	255,5	261,2	252,0	274,3	307,3	348,9
Radziłów - obszar wiejski	158,3	192,7	195,9	203,3	216,6	218,0
Rajgród - obszar miejsko-wiejski	968,9	984,0	362,0	997,0	1 029,0	1 024,0
Szczuczyn - obszar miejsko-wiejski	237,2	232,3	213,9	224,8	229,4	228,5
Wąsosz - obszar wiejski	932,1	932,3	933,5	940,9	948,6	948,7

Monitoring wód podziemnych

Wydzielenie Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) i przeprowadzenie wstępnej oceny ich stanu zostało dokonane w 2004 roku przez Państwowy Instytut Geologiczny (PIG). Państwowy Instytut Geologiczny, na zlecenie GIOŚ, prowadzi monitoring jakości wód podziemnych w sieci piezometrów leżących we wszystkich JCWPd.

W 2016 roku PIG przeprowadził badania stanu chemicznego w ramach **monitoringu diagnostycznego**. Monitoring diagnostyczny wód podziemnych na terenie **powiatu grajewskiego** zrealizowany

został w 4 punktach pomiarowych: **punkt nr 1467 w m. Miecze (gmina miejsko-wiejska Rajgród); punkt nr 1676 leżący w Grajewie, punkt nr 1677 leżący w Rajgrodzie oraz punkt nr 1866 w m. Sojczyn Borowy (gmina wiejska Grajewo)** Wszystkie punkty leżą w granicach JCWPd nr 34 (wg JCWPd172 – nr 32).

Ocenę stanu chemicznego wody oparto na *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2016, poz. 85)*.

Ujęcia badane cyklicznie:

⇒ Wyniki badań wody pobranej w **Grajewie, nr ujęcia 1676**, na terenie zabudowy miejskiej, luźnej, ze studni wierconej o głębokości do stropu warstwy wodonośnej - 143m, o napiętym charakterze zwierciadła, wskazują na III klasę wg wskaźników fizykochemicznych, **klasa końcowa – II**. O klasyfikacji zdecydowały stężenia: żelaza i amoniaku (III klasa) - pochodzenie geogeniczne; **Wodę z ujęcia zakwalifikowano do dobrego stanu chemicznego.**

Wg badań wykonanych w latach: 2011 i 2012 wodę z tego ujęcia zakwalifikowano do III klasy, czyli również do stanu dobrego. O klasyfikacji zdecydowały te same wskaźniki pochodzenia geogenicznego.

⇒ Badanie wody z ujęcia **nr 1677** zlokalizowanego w miejscowości **Rajgród**, na terenie łąk i pastwisk, ze studni wierconej o głębokości do stropu warstwy wodonośnej - 17 m i swobodnym charakterze zwierciadła. Stwierdzono tu III klasę jakości wskaźników fizykochemicznych wody, co daje **klasę końcową – III**. O klasyfikacji zdecydowały stężenia: azotanów i wapnia (III klasa). Obecność podwyższonego stężenia azotanów można wiązać z rolniczym charakterem użytkowania terenu i małą głębokością ujęcia, wskazuje to na pochodzenie antropogeniczne tego zanieczyszczenia. **Wodę z ujęcia zakwalifikowano do dobrego stanu chemicznego.**

Wg badań wykonanych w 2012 roku wodę z tego ujęcia zakwalifikowano również do III klasy, czyli do stanu dobrego. O klasyfikacji zdecydowały te same wskaźniki, wskazujące na antropopresję.

Ujęcia wprowadzone do badań w 2016 roku.

⇒ Wyniki badania wody ze studni wierconej, zlokalizowanej w miejscowości **Miecze, nr ujęcia 1467**, na terenie otwartym, pozbawionym roślinności lub o rzadkim pokryciu roślinnym, głębokość do stropu warstwy wodonośnej – 142 m, napięte zwierciadło wody. Stwierdzono tu V klasę jakości wskaźników fizykochemicznych wody, co daje **klasę końcową – V**. O klasyfikacji zdecydowało stężenie potasu (V klasa), w granicach IV klasy mieściły się wodorowęglany, a w granicach klasy III: żelazo, tlen i wapń. **Wodę z ujęcia zakwalifikowano do złego stanu chemicznego.** Zestawienie wskaźników przekraczających granice stanu dobrego (potas i wodorowęglany) oraz głębokość z jakiej pobrano wodę do badań, nie wskazują na antropopresję.

⇒ Wyniki badania wody z piezometru zlokalizowanego w miejscowości **Sojczyn Borowy, nr ujęcia 1866**, położonego na gruntach ornych, głębokość do stropu warstwy wodonośnej – 24 m i napięte zwierciadło wody. Stwierdzono tu II klasę wg wskaźników fizykochemicznych, **klasa końcowa – I**. O klasyfikacji zdecydowały stężenia: żelaza i manganu (II klasa) - pochodzenie geogeniczne. **Wodę z ujęcia zakwalifikowano do dobrego stanu chemicznego.**

2. Powietrze

2.1 Presje - Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Powiat grajewski charakteryzuje się stosunkowo niewielkim poziomem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ewidencja GUS z 2015 roku obejmowała 12 kotłowni, 17,7 km sieci ciepłej przesyłowej i 16,5 km połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów (GUS, 2015 – brak danych za 2016r.) Charakteryzuje się też bardzo nierównomiernym rozmieszczeniem obiektów emitujących zanieczyszczenia do powietrza. Główne źródła emisji skoncentrowane są na terenie Grajewa. Najważniejszymi z nich są instalacje technologiczne i energetycznego spalania paliw zlokalizowane na terenie **„Pfleiderer Grajewo” S.A w Grajewie, Pfleiderer MDF Sp. z o.o. w Grajewie, PEC sp. z o.o w Grajewie oraz Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” w Grajewie.** Są to obiekty o dużym znaczeniu w skali powiatu. Poza nimi na terenie miasta znajdują się mniejsze obiekty takie jak: **Wytwórnia Mas Bitumicznych należąca do PDM „UNIDROG” w Grajewie, P-USP „ZAKREM” w Grajewie.** Zlokalizowane poza Grajewem obiekty emitujące zanieczyszczenia do powietrza są niewielkimi kotłowniami pracującymi na potrzeby zakładów pracy (**Spółdzielnia Inwalidów „SPINS” w Szczuczynie, Masarnia „EUROPA” w Rajgrodzie**), kotłowniami pracującymi na potrzeby grzewcze osiedli mieszkaniowych (**kotłownia WPK w Szczuczynie**) i kotłownie instytucji (np. **Zespołu Szkół Rolniczych w Wojewodzinie**).

W części zakładów obok źródeł energetycznych (kotłów opalanych węglem kamiennym, olejem opałowym i odpadami drzewnymi) występują również źródła technologiczne. Są to poza **„PFLEIDERER” S.A. i MDF Sp. z o.o. w Grajewie: lakiernie (P-USP „ZAKREM” w Grajewie), komory wędzarnicze- Masarnia „ZAGŁOBA” w Grajewie i „DYMEK” S.C. w Grajewie).**

Emisja z głównych źródeł zanieczyszczeń (wg danych GIOŚ):

W tabelach 2.1 –2.3 zestawiono wielkości emisji zanieczyszczeń pochodzących z głównych źródeł emisji w 2016 roku. Dane pozyskane są z **bazy emisji zanieczyszczeń do powietrza**, powstałej w wyniku realizacji projektu „Zgromadzenie danych emisyjnych wraz z oceną ich poprawności i kompletności”, sporządzonej przez firmę ATMOTERM S.A. na zamówienie GIOŚ. Wg danych zgromadzonych w tej bazie:

- w **emisji ze źródeł punktowych** największy udział mają: zanieczyszczenia pyłowe, dwutlenek azotu oraz dwutlenek siarki. Niski jest udział niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO), amoniaku oraz benzo(a)pirenu.

- **emisja powierzchniowa** - największy udział w emisji pyłów drobnych i bardzo drobnych ma sektor spalania paliw poza przemysłem, co oznacza między innymi, że emisje pochodzą z ogrzewania indywidualnego budynków (emisja powierzchniowa). Największy udział w **emisji powierzchniowej** mają zanieczyszczenia pyłowe, dwutlenek siarki, niemetanowe lotne związki organiczne oraz tlenki azotu. Niski jest udział amoniaku oraz benzo(a)pirenu.

Tabela 2.1. Wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych w powiecie grajewskim w 2016 roku

Emisja punktowa [Mg/rok]								
	PM 10	PM 2,5	B(a)P	SO ₂	NO _x	NO ₂	NMLZO*	NH ₃
powiat grajewski	174,59	139,67	0,0588	295,92	-	580,05	0,04	20,10

*niemetanowe lotne związki organiczne

Tabela 2.2. Wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych w powiecie grajewskim w 2016 roku

Emisja powierzchniowa [Mg/rok]									
	PM 10	PM 2,5	B(a)P	SO ₂	NO _x	NO ₂	NMLZO*	NH ₃	CO
powiat grajewski	439,59	432,868	0,211	416,799	117,044	11,704	518,55	2,14	4 884,43

*niemetanowe lotne związki organiczne

- w emisji pochodzącej z transportu drogowego (Tabela 2.3.) największy udział mają: zanieczyszczenia pyłowe, tlenki azotu oraz niemetanowe lotne związki organiczne. Niski jest udział dwutlenku siarki oraz benzo(a)pirenu.

Tabela 2.3. Wielkość emisji pochodzącej z transportu drogowego w powiecie grajewskim w 2016 roku

Drogi krajowe [Mg/rok]							
	PM 10	PM 2,5	B(a)P	SO ₂	NO ₂	NMLZO	CO
powiat grajewski	53,22	49,13	0,0001	1,56	114,41	30,08	110,04
Drogi wojewódzkie [Mg/rok]							
powiat grajewski	1,47	1,35	0	0,04	1,26	0,32	3,97
Drogi gminne i powiatowe [Mg/rok]							
	PM 10	PM 2,5	B(a)P	SO ₂	NO ₂	NMLZO	CO
powiat grajewski	7,95	7,3	0	0,2	5,92	1,24	24,27

W powiecie grajewskim natężenie ruchu kołowego, poza drogą krajową nr 61, pod względem emisji spalin nie stwarza zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka. Gorsza sytuacja występuje natomiast w pasie drogi krajowej nr 61. Natężenie ruchu pojazdów na tej drodze, liczone ostatnio przez WIOŚ dla 2015 roku, w Grajewie, wynosiło ok. 4 mln. Pojazdów, w Szczuczynie ok. 5 mln., a w Rajgrodzie ok. 3 mln., w tym odpowiednio od 30 do 48% stanowią samochody ciężarowe. Stanowi to znaczne, źródło emisji tlenków węgla, tlenków azotu, węglowodorów aromatycznych i alifatycznych, pyłu, dwutlenku siarki, związków ołowiu i sadzy. Wyliczenie tych emisji wymaga dodatkowych, kosztownych badań.

Emisja z zakładów szczególnie uciążliwych (wg danych GUS):

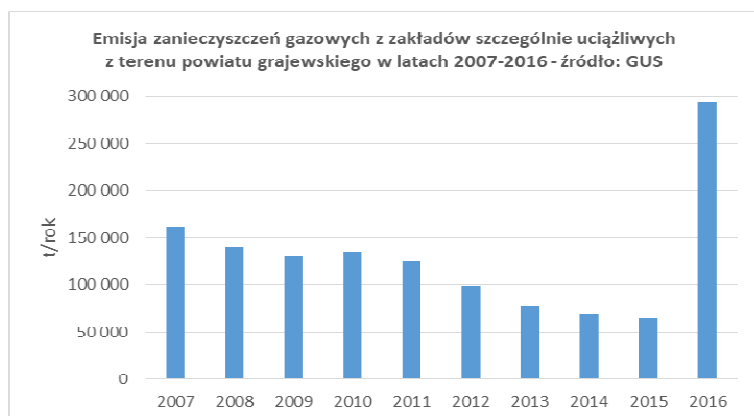
Według danych GUS, pozyskiwanych z zakładów określanych jako szczególnie uciążliwe, leżących na terenie powiatu grajewskiego, największa emisja **zanieczyszczeń gazowych** przypada na dział wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę.

Tabela 2.4. Emisja do powietrza zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie grajewskim w 2016 roku.

Emisja do powietrza zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2016 roku [Mg/rok]- dane GUS					
Jednostka terytorialna	ogółem (bez dwutlenku węgla)	dwutlenek siarki	tlenki azotu	tlenek węgla	dwutlenek węgla
Powiat grajewski	1 518	269	609	503	291 902
PODLASKIE	9 078	2 905	2 364	2 779	2 199 008
Emisja do powietrza zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w 2016 roku [Mg/rok]- dane GUS					
	ogółem	w tym ze spalania paliw	węglowo-grafitowe, sadza		
Powiat grajewski	214	22	0		
PODLASKIE	815	549	3		

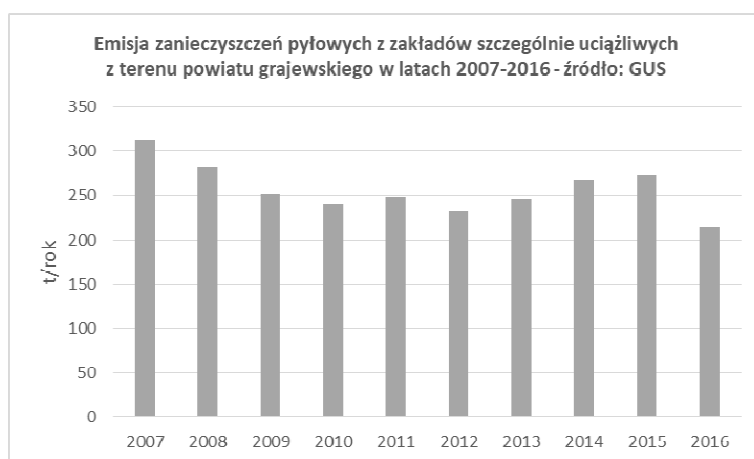
W 2016 roku, **emisja zanieczyszczeń gazowych** z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie grajewskim, była wyraźnie wyższa niż w latach poprzednich.

W 2016 roku wyniosła ona 293 424 ton (w 2015 roku - 64 626 ton). Stanowiło to ok.13% emisji gazowej w woj.

podlaskim. Największy udział w emisji zanieczyszczeń gazowych, 99,5%, miał dwutlenek węgla.

Emisja **zanieczyszczeń pyłowych** z zakładów szczególnie uciążliwych w 2016 roku wyniosła – 214 ton (w 2015 - 273 tony), w tym ok. 10% pochodziło ze spalania paliw (GUS,2016).

Emisja pyłowa z większości kotłowni komunalnych i zakładowych jest skutecznie zredukowana w urządzeniach odpylających.

Wg danych GUS, w 2016 roku, w różnego typu urządzeniach, zatrzymanych lub zneutralizowanych zostało: 44 001 ton zanieczyszczeń pyłowych (w 2015 roku – 45 701 ton) i 268 ton zanieczyszczeń gazowych (w 2015 roku - 583 tony)(GUS,2016).

Emisja zanieczyszczeń gazowych jest ciągle bardzo wysoka , na co rzutuje głównie bardzo duża emisja dwutlenku węgla i brak urządzeń do redukcji tego zanieczyszczenia.

3.2. Monitoring emisji (na podstawie „Oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref woj. podlaskiego w 2015r.)

W 2016r. na terenie powiatu grajewskiego nie wykonywano pomiarów emisji zanieczyszczeń powietrza. Zgodnie z kryteriami wyznaczonymi ze względu na ochronę zdrowia ludzi przeprowadzono za rok 2016 ocenę jakości powietrza w strefie podlaskiej do której należy powiat grajewski.

Ocena za rok 2016 wykonana została w układzie stref, w którym strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys.,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Strefy utworzone na potrzeby oceny jakości powietrza na terenie województwa podlaskiego.

Nazwa strefy	Kod strefy	Nazwy powiatów, z których składa się strefa
Strefa Podlaska	PL2002	1. powiat białostocki 2. powiat grajewski 3. powiat łomżyński 4. powiat kolneński 5. powiat zambrowski 6. powiat wysokomazowiecki 7. powiat augustowski 8. powiat suwalski 9. powiat sejneński 10. powiat moniecki 11. powiat sokółski 12. powiat hajnowski 13. powiat bielski 14. powiat siemiatycki 15. powiat miasta łomża 16. powiat miasta Suwałki
aglomeracja podlaska	PL2001	1. powiat miasta Białystok

Roczną ocenę jakości powietrza przeprowadzono w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których w prawie krajowym, określone zostały normatywne stężenia w postaci poziomów: dopuszczalnych, docelowych, celów długoterminowych, ze względu na cele: ochronę zdrowia i ochronę roślin.

Ocenę w Strefie Podlaskiej wykonano:

- określając spełnianie kryteriów dotyczących **oceny zdrowia ludzi** dla następujących substancji: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM 10, pył PM_{2,5}, ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, benzo(a)piren w pył PM 10.
- określając spełnianie kryteriów dotyczących **oceny ochrony roślin** dla następujących substancji: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃ (określony współczynnikiem AOT 40).

W odniesieniu do każdej z wymienionych substancji, klasyfikacji strefy dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia. Podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy, stanowią wyniki oceny uzyskane na obszarach o najwyższych stężeniach danego zanieczyszczenia w strefie.

W tabeli 2.5. przedstawiono wykaz stanowisk wykorzystanych do przeprowadzenia oceny rocznej, a w tabelach: 2.6 i 2.7 przedstawiono klasy wynikowe poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w Strefie Podlaskiej ze względu na kryteria; ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin.

Tabela 2.5. Wykaz stanowisk pomiarowych wykorzystanych w ocenie rocznej dla Strefy Podlaskiej.

Strefa		Stacja pomiarowa		Cel oceny	Zanieczyszczenia biorące udział w ocenie	Inne metody oceny stosowane w strefie**	Powierzchnia strefy [km ²]	Ludność [tys.]
Nazwa strefy	Kod strefy	Adres stacji	Kod krajowy stacji					
Strefa Podlaska	PL2002	ul. Sikorskiego 48/94 Łomża	PdLomSikorsk	Ochrona zdrowia	SO ₂ , NO ₂ , NO, NO _x , PM ₁₀ , PM _{2,5} ,	CO – 2, C ₆ H ₆ - 2, O ₃ – 1, PM ₁₀ – 1, PM _{2,5} – 1,	20 085	892,819
		ul. Pułaskiego 73 Suwałki	PdSuwPułaski		SO ₂ , NO ₂ , NO _x , CO, O ₃ , PM ₁₀ , Pb, C ₆ H ₆ , Ni, Cd, As, B(a)P, PM _{2,5}			

	Hajnówka ul. Wł. Jagiełły	PdHajnowkJag MOB		SO ₂ , NO ₂ , NO _x , NO, CO, O ₃ , PM10, PM2,5	NO ₂ – 1, SO ₂ – 1, B(a)P – 1		
	Borsukowizna	PdBorsukowiz	Ochrona roślin	SO ₂ , NO ₂ , NO, NO _x , O ₃			

** - podano zanieczyszczenie i numer kolejny metody opisanej w tabeli poniżej:

Metody wykorzystane w ocenie, inne, niż pomiary w stałych punktach

Numer metody	Opis metody
1	Modelowanie
2	Szacowanie (analogia wyników do pomiarów wykonanych w innej strefie bądź w innym terminie)

Kryterium: Ochrona zdrowia ludzi:

Tabela 2.6. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie dla Strefy Podlaskiej za 2016rok, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu **ochrony zdrowia**

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃ Poziom docelowy	O ₃ Cel długoterminowy	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5	PM 2,5 II faza
Strefa Podlaska	PL2002	A	A	A	A	A	A	A	D ₁	A	A	A	A	C	C1

Objaśnienia do tabel: 2.6 i 2.7:

A – poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekracza odpowiednio poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego, poziomu celu długoterminowego;

C – poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną (z uwzględnieniem dozwolonej częstości przekroczeń dla przypadków, gdy są one określone), poziom docelowy, poziom celu długoterminowego. W ocenie dotyczącej pyłu zawieszonego PM_{2,5} uwzględnia się dodatkowe kryterium – poziom dopuszczalny dla fazy II – C₁ - oznacza przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II.

D₁ - poniżej poziomu celu długoterminowego;

D₂ - powyżej poziomu celu długoterminowego;

PRZEKROCZENIA POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH

W klasyfikacji ze względu na kryterium – **ochrona zdrowia**, w Strefie Podlaskiej, w 2016 roku, stwierdzono ponownie, podobnie jak w latach 2011 – 2015, **przekroczenia normy pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla roku** oraz wartości normowanych pyłu zawieszonego **PM_{2,5} dla II fazy**.

Z wykonanych przez WIOŚ Białystok pomiarów wynika, że obszarem przekroczeń wartości dopuszczalnych jest miasto Łomża. Wartości dopuszczalne pyłu zawieszonego **PM_{2,5} dla II fazy**, zostały przekroczone w Łomży i w Hajnówce. Obszary przekroczeń w większości pokrywają się z opracowanym i uchwalonym przez Sejmik Województwa Podlaskiego, Programem Ochrony Powietrza dla Strefy Podlaskiej.

Do klasy C zaliczono Strefę Podlaską ze względu na pozanormatywną wartość stężenia średniorocznego i stężenia średniorocznego dla II fazy, pyłu zawieszonego PM 2,5 – dla kryterium: ochrona zdrowia.

Kryterium: Ochrona roślin:

Do klasyfikacji strefy ze względu na kryterium **ochrona roślin** wykorzystano wyniki ze stacji tła

wiejskiego w Borsukowiznie. Jest to stacja automatyczna, **reprezentatywna dla obszaru całego województwa podlaskiego**. Wszystkie otrzymane serie pomiarowe spełniały wymagania jakości dla pomiarów intensywnych. Nie odnotowano przekroczeń dwutlenku siarki dla roku i pory zimowej oraz przekroczeń rocznego dopuszczalnego stężenia tlenków azotu – Strefę Podlaską **zakwalifikowano do klasy A**. Uwzględniając wyniki modelowania, pod względem dotrzymania poziomu docelowego ozonu Strefę Podlaską **zaliczono do klasy A**, a ze względu na **niedotrzymanie poziomu celu długoterminowego ozonu**, strefie **nadano klasę D2**.

Tabela 2.7. Wynikowe klasy w Strefie Podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej, dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu **ochrony roślin**

Klasyfikacja strefy podlaskiej z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych dla SO ₂ i NO _x				
Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy dwutlenek siarki		Symbol klasy tlenki azotu
		rok kalendarzowy	pora zimowa	
Strefa Podlaska	PL2002	A	A	A
Klasyfikacja stref z uwzględnieniem poziomów docelowych oraz celów długoterminowych dla ozonu				
Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy poziom docelowy		Symbol klasy poziom celu długoterminowego
		AOT 40		
Strefa Podlaska	PL2002	A		D2

PRZEKROCZENIA POZIOMÓW DOCELOWYCH I CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH

Art. 91a POŚ nakłada na Marszałka Województwa Podlaskiego obowiązek uwzględnienia w działaniach na rzecz ochrony środowiska dotrzymania poziomów docelowych i celów długoterminowych, określonych dla niektórych zanieczyszczeń.

- Na obszarze Strefy Podlaskiej w 2016 r. stwierdzono przekroczenie:

poziomów celów długoterminowych dla ozonu (AOT 40) (kryterium - ochrona roślin), kwalifikujące tę strefę do **klasy D2**

2.2.6. Wnioski końcowe

Ocena jakości powietrza za 2016 rok w Strefie Podlaskiej (ocena dotyczy jakości powietrza w powiecie grajewskim) wykazała:

1. Przekroczenia norm jakości powietrza w odniesieniu do:

- stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} - obszar przekroczeń Łomża (kryterium – ochrona zdrowia);
- poziomu dopuszczalnego II fazy pyłu zawieszonego PM_{2,5} - obszar przekroczeń Łomża i Hajnówka (kryterium – ochrona zdrowia).
- poziomów celów długoterminowych ozonu (kryterium - ochrona roślin);

2. Nie stwierdzono przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do następujących zanieczyszczeń:

- stężenia 24 – godzinowego pyłu zawieszonego PM₁₀. Wyniki modelowania rozkładu zanieczyszczeń pyłu PM₁₀ wskazują na ryzyko występowania przekroczenia dopuszczalnej liczby z przekroczeniem normy dobowej tylko w odniesieniu do północno – zachodniej części aglomeracji białostockiej (obszar o powierzchni około 1,05 km² zamieszkały przez 5 277 mieszkańców) i na sąsiadujący z nią niewielki obszar położony w strefie podlaskiej (obszar o powierzchni ok. 0,2 km² zamieszkały przez 31 osób). Wyniki modelowania wykorzystano w ocenie pomocniczo. Nie wpłynęły na ocenę strefy. Zgodnie z wytycznymi

GIOŚ, ocenę przeprowadzono na podstawie pomiarów, spełniających wymagania jakości danych dla pomiarów intensywnych.

- stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10. Niższe wartości odnotowane w ostatnich latach (2013-2016) wynikały z łagodniejszych zim. Okres charakteryzował się wyjątkowo wysokimi temperaturami zimą, co skutkowało mniej intensywnym ogrzewaniem budynków i mniejszym zapyleniem powietrza. Z tego powodu odnotowano również mniejszą od dopuszczalnej - liczbę dni z przekroczeniami normy stężeń 24 – godzinnych pyłu PM10.
- poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz metali w pyłe PM10. Spadki stężeń pyłu PM10 miały wpływ na niższe wartości benzo(a)pirenu, jednakże, ze względu na powszechny problem przekraczania norm tego zanieczyszczenia w skali kraju oraz duży wpływ warunków meteorologicznych na poziomy stężenie, konieczne jest jego dalsze monitorowanie.
- poziomów dopuszczalnych i docelowych: dwutlenku siarki, dwutlenku i tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu oraz ozonu.

3. Wyniki pomiarów wykonane przy użyciu laboratorium mobilnego w Hajnówce (Strefa Podlaska) wykazują na duże ryzyko przekroczenia norm zapylenia.

Prowadzenie monitoringu powietrza będzie kontynuowane przez WIOŚ w latach kolejnych. Zakres prowadzonych badań na poszczególnych stacjach pomiarowych, w miarę możliwości finansowych, będzie rozszerzany, a wykonywane oceny roczne planuje się wzmocnić metodami modelowania.

Na stronie WIOŚ w Białymstoku www.wios.bialystok.pl w zakładce → stan powietrza on-line, można odnaleźć informacje o obowiązujących normach jakości powietrza, punktach pomiarowych zlokalizowanych w naszym regionie, wyniki badanych zanieczyszczeń oraz krótkie raporty.

Stan jakości powietrza w każdym regionie w kraju można sprawdzić na stronie www.powietrze.gios.gov.pl oraz za pomocą aplikacji mobilnej (na smartfony z systemem Android): „Jakość powietrza w Polsce” pobranej z Google Play.

2.3. Przeciwdziałania - Działalność kontrolna

Kontrolowane przez Delegaturę WIOŚ podmioty, położone na terenie miasta i powiatu grajewskiego, różnią się znacznie wielkością i stopniem oddziaływania na środowisko, a także zakresem stosowanych zabezpieczeń chroniących środowisko.

Największym z nich, są zakłady „Pfleiderer Grajewo” Sp. z o.o. w Grajewie, które od wielu lat realizują program ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez zmiany technologii i stosowanie wydajnych urządzeń ochrony atmosfery. W Pfleiderer MDF Sp. z o.o. w Grajewie zastosowano najnowocześniejsze rozwiązania systemów ochrony atmosfery dla tego typu zakładów.

W Ciepłowni Miejskiej należącej do PEC sp. z o.o. w Grajewie wytwarzającej energię cieplną na potrzeby miasta Grajewo, eksploatowany jest kocioł przystosowany do spalania biomasy, który zastąpił kocioł zasilany węglem kamiennym.

W przypadku pozostałych obiektów, emitujących zanieczyszczenia w wyniku spalania paliw, część z nich ogranicza oddziaływanie na środowisko poprzez stosowanie urządzeń odpylających. Są to : Spółdzielnia Mleczarska „MLEKPOL” ZPM w Grajewie, PDM UNIDROG w Grajewie.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku Delegatura w Łomży kontroluje w zakresie przestrzegania norm ochrony powietrza największe z podmiotów emitujących zanieczyszczenia do powietrza.

Są to:

- „PFLEIDERER Grajewo” Sp. z o.o. w Grajewie,
- „PFLEIDERER MDF” Sp. z o.o. w Grajewie
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Grajewie,
- Spółdzielnia Mleczarska „MLEKPOL” Zakład Produkcji Mleczarskiej w Grajewie,

→ „PFLEIDERER Grajewo” Sp. z o.o. w Grajewie

Spółka posiada pozwolenie zintegrowane wydane przez Starostę Grajewskiego decyzją WR.6222.4.2016 z dnia 30.09.2016, zmienione decyzją WR.6222.2.2017 z dnia 06.07.2017.

W 2016 roku Delegatura WIOŚ w Łomży przeprowadziła kontrolę dotyczącą spalania olejów opałowych ciężkich i przeciwdziałania poważnym awariom.

„PFLEIDERER Grajewo” Sp. z o.o. jest zakładem emitującym do powietrza największe ilości zanieczyszczeń, zlokalizowanym na terenie powiatu grajewskiego. Emisja zanieczyszczeń związana jest z produkcją płyt wiórowych (surowych i uszlachetnionych), folii i tzw. filmów oraz spalaniem paliw (w tym biomasy) w suszarniach wiórów i kotłach technologicznych.

Ze źródeł energetycznych i technologicznych do powietrza emitowane są:

- produkty spalania paliw stałych i ciekłych tzn. mazutu, oleju opałowego i pyłu drzewnego: tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki oraz pył z:
 - kotły technologiczne (NESS oraz BERTRAMS KONUS),
 - suszarnie wiórów ET-350 (f-my BISON – 1 szt. i f-my KVAERNER – 2 szt.)
- pyły drzewne powstające w procesach technologicznych - głównie emitowane z linii transportu pneumatycznego wiórów
- gazy z procesów technologicznych związanych z produkcją płyt wiórowych zawierające: formaldehyd, amoniak, węglowodory alifatyczne, butanol, glikol, metanol, kwas mrówkowy i octowy, fenole itp.

Największy udział w ogólnej emisji zakładu mają produkty spalania paliw w procesach energetycznych i technologicznych. Najważniejszymi tego typu obiektami emitującymi zanieczyszczenia do powietrza zlokalizowanymi na terenie zakładu są:

- zespół 3 suszarni wiórów, zasilanych pyłem drzewnym i częściowo ciężkim olejem opałowym (mazutem)
- kocioł technologiczny NESS, zasilany ciężkim olejem opałowym (o zawartości siarki do 2%)
- kocioł technologiczny BERTRAMS-KONUS, zasilany odpadami drzewnymi

Źródłami emitującymi pył drzewny i lotne związki chemiczne są:

- linie technologiczne produkcji płyt wiórowych surowych PWS-1 i PWS-2 oraz płyt uszlachetnionych.

- Zespół suszarni wiórów

- ET-350 f-my BISON o wydajności 35 Mg/godz.
- ET-350 f-my KVAERNER o wydajności (zespół 2 suszarni o wydajności 2 x 35 Mg/godz. pracujących przemiennie)

Suszarnie wyposażone są w niskoemisyjne palniki zasilane pyłem drzewnym oraz palniki olejowo-pyłowe zasilane pyłem drzewnym i mazutem (ciężkim olejem opałowym).

Suszarnie wyposażone są w urządzenia redukujące emisje zanieczyszczeń emitowanych do powietrza:

- suszarnia ET-350 f-my BISON - bateryjne odpylacze cyklonowe
- suszarnie (ET-350 f-my KVAERNER) - mokry filtr elektrostatyczny

- kotły technologiczne

Na potrzeby technologiczne zakładu pracują kotły:

- NESS WEH 8000S o mocy 8 MW – kocioł jest zasilany olejem opałowym ciężkim (mazut)
- BERTRAMS-KONUS o mocy 15,165 MW, zasilany odpadami drzewnymi (do rozpalania stosowany jest olej lekki EKOTERM)

Gazy spalinowe z kotłów technologicznych kierowane są do suszarni wiórów i oczyszczane w odpylaczach cyklonowych – suszarni BISON (kocioł BERTRAMS-KONUS), lub mokrym elektrofiltrze suszarni KVAERNER (kocioł NESS).

- linie technologiczne produkcji płyt wiórowych surowych PWS-1 i PWS-2 oraz płyt uszlachetnionych

Zanieczyszczenia powstające w procesach technologicznych odprowadzane są odciągami z poszczególnych urządzeń i pomieszczeń produkcyjnych i kierowane do zbiorczych emitorów.

PFLEIDERER GRAJEWO Sp. z o.o. obowiązana jest do prowadzenia pomiarów automonitoringowych emisji zanieczyszczeń ze źródeł energetycznych i technologicznych. Pomiary prowadzone są systematycznie przez służby zakładowe oraz laboratoria zewnętrzne, posiadające akredytację PCA.

Wyniki przekazywane są na bieżąco do Delegatury WIOŚ w Łomży. W 2016 roku nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych emisji określonych w pozwoleniu zintegrowanym.

→ „PFLEIDERER MDF” Sp. z o.o. w Grajewie

Zakład posiada pozwolenie zintegrowane wydane przez Starostę Grajewskiego WR.6222.1.2017 z dnia 01.07.2015 zmienione decyzją WR.622.1.2017 z dnia 30.06.2017.

W 2016 roku Delegatura WIOŚ w Łomży nie prowadziła kontroli w zakresie ochrony atmosfery w „PFLEIDERER MDF” Sp. z o.o. w Grajewie.

W zakładzie produkowane są płyty pilśniowe MDF średniej i wysokiej gęstości. Wydajność nominalna linii produkcyjnych wynosi 750 m³ płyt na dobę. Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest instalacja grzewcza rusztowo-palnikowa PU-185 METSO, przystosowana do spalania węgla kamiennego i odpadów drzewnych na ruszcie (o wydajności cieplnej 48,8 MW), włókien drzewnych i rozdrobnionego odpadu drzewnego w palniku pyłowym (o wydajności cieplnej 3,5 MW) i gazu propan-butan w palnikach gazowych (o wydajności cieplnej 19,8 MW).

Wytworzona energia cieplna wykorzystywana jest do celów grzewczych i technologicznych Pfleiderer MDF Sp. z o.o. oraz Pfleiderer Grajewo Sp. z o.o.

Instalacja grzewcza PU-185 METSO poza wytwarzaniem energii cieplnej wykorzystywana jest do

neutralizacji ścieków technologicznych powstających w procesie produkcji płyt MDF. Ścieki technologiczne unieszkodliwiane są w procesie wyparowania, w wyniku którego oddzielona woda jest wykorzystywana do wytwarzania pary i przygotowania chemikaliów, a wytrącony w postaci szlamu odpad spalany jest na ruszcie instalacji grzewczej.

Gazy spalinowe odprowadzane z instalacji grzewczej oczyszczane są w filtrze elektrostatycznym i kierowane do suszarni włókien. Gazy odlotowe (opary z prasy ciągłej) zawierające związki organiczne oczyszczane są w instalacji SAP. Oddzielona woda ponownie wykorzystywana jest w procesie produkcyjnym, zanieczyszczenia stałe spalane są na ruszcie instalacji grzewczej, a powietrze zawierające lotne związki kierowane jest jako powietrze podmuchowe pod ruszt instalacji grzewczej.

Kotłownia węglowa wyposażona w kotły typu OR-10 i WR-10 pracująca wyłącznie w trakcie postoju instalacji grzewczej rusztowo-palnikowej PU-185 METSO została wyłączona z eksploatacji.

W pozwoleniu zobowiązany został do prowadzenia pomiarów automonitoringowych emisji. W 2016 roku laboratorium zewnętrzne, posiadające akredytację PCA, wykonało 2-krotnie pomiary emisji z emitora suszarni włókien. Pomiary nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu.

→ Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Grajewie

PEC Sp. z o.o. w Grajewie posiada pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza wydane przez Starostę Grajewskiego – Decyzja WR.6224.1.2014 z dnia 02.04.2014.

Delegatura WIOŚ w Łomży w 2016 roku nie prowadziła kontroli PEC Sp. z o.o. w Grajewie w zakresie ochrony powietrza.

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Grajewie eksploatuje Ciepłownię Miejską przy ul. Targowej 2 w Grajewie. Ciepłownia pracuje na potrzeby grzewcze miasta Grajewa.

W Ciepłowni eksploatowane są:

- 2 kotły wodne typu WR-10 o mocy po 11,7 MW (nr 1 i 2)
- 2 kotły wodne WR-5 o mocy po 5,85 MW (nr 3 i 4)
- moduł kogeneracyjny o nominalnej wydajności cieplnej systemu 4,5 MW,

Kotły wodne zasilane są miałem węglowym, a moduł kogeneracyjny biomasą. Kotły pracują w różnych konfiguracjach w zależności od wielkości zapotrzebowania na energię cieplną. W sezonie letnim pracuje głównie moduł kogeneracyjny, wytwarzający dodatkowo energię elektryczną.

Kotły WR-10 wyposażone są w III - stopniowe układy odpylania spalin (multicyklony typu MOS I i II stopnia + cyklony bateryjne OBW-6x100/530) o skuteczności odpylania powyżej 90%. Kotły WR-5 wyposażone są w II - stopniowe układy odpylania spalin (multicyklony typu MOS + cyklony bateryjne CE-4x900). Kotły wyposażone są również w układy automatyki do sterowania wentylatorami wyciągowymi i podmuchowymi.

Kocioł parowy KP-8.0 wchodzący w skład modułu kogeneracyjnego, wyposażony jest w palenisko z rusztem schodkowym, rozbudowaną komorą dopalania oraz system recyrkulacji spalin. W skład II-stopniowego systemu odpylającego wchodzi I – multicyklon EUROBIOMAS, II –skruber wodny (o sprawności 95%).

Nażony na zakład obowiązek dwukrotnych w ciągu roku pomiarów emisji zanieczyszczeń do

powietrza jest realizowany. Pomiary przeprowadzone, 2-krotnie w ciągu w 2016 roku, przez uprawnione laboratoria zewnętrzne, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych emisji.

→ Spółdzielnia Mleczarska „MLEKPOL” w Grajewie

W 2016 roku Delegatura WIOŚ w Łomży nie prowadziła kontroli zakładu w zakresie ochrony powietrza.

W Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” w Grajewie eksploatowana jest kotłownia węglowa wyposażona w 3 kotły parowe typu OR-10/16 o łącznej mocy 19,5 MW, pracujące na potrzeby technologiczne i grzewcze zakładu. Są to kotły z rusztem mechanicznym, wyposażone w cyklonowe odpylacze spalin typu DCIV-4x1120 o skuteczności odpylania ok. 80%. Kotły zasilane są miałem węgla kamiennego.

W zakładzie eksploatowana jest linia do produkcji proszku mlecznego o wydajności eksploatacyjnej 2 Mg/godz. Linia wyposażona jest w odpylacz workowy NIRO SANCIP f-my GEA.

Pomiary emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, do których spółdzielnia jest zobowiązana (2-krotne w ciągu roku dla źródeł energetycznych i proszowni mleka), są prowadzone przez uprawnione laboratorium zewnętrzne posiadające akredytację PCA. W 2016 roku nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości.

Podmioty kontrolowane w 2016 roku w zakresie ochrony powietrza:

- W dniach 18-25.02.2016 przeprowadzona została kontrola firmy **Spółdzielnia Inwalidów „SPINS” 19-230 Szczuczyn, ul. Kilińskiego 19A**. Dotyczyła przestrzegania przepisów w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza. W procesie technologicznym produkcji wyrobów chemii gospodarczej stosowana jest para technologiczna. Wytwarzana jest w kotłowni węglowej wyposażonej w 2 kotły parowe płomienicowo-
optymowe typu SR-025 (o wydajności po ok. 500 kg pary/godz.), z rusztem stałym, zasilane węglem kamiennym. Kotły, nr 1 (z 1965 roku) i nr 2 (z 1990 roku), eksploatowane są przemiennie. Roczne zużycie węgla kamiennego nie przekracza 180 Mg. Kotły nie są wyposażone w urządzenia ochrony atmosfery.

W budynku administracyjnym przy ul. Kilińskiego 19A, w wydzielonym pomieszczeniu, zainstalowany jest kocioł wodny typu UKS-P o pow. grzewczej 16 m² i mocy 130 kW. Kocioł nie jest wyposażony w urządzenia ochrony atmosfery. Dla źródeł zainstalowanych w kontrolowanym zakładzie nie jest wymagane pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

Nie stwierdzono naruszeń w zakresie ochrony atmosfery. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie ewidencjonowania wytworzonych w zakładzie odpadów.

3. Gospodarka odpadami

3.1 Presje – ilość wytwarzanych odpadów

Odpady przemysłowe

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego ilość wytwarzanych **odpadów przemysłowych** w powiecie grajewskim w 2016 roku wyniosła ok. 29,7 **tys. ton** i była o połowę niższa niż w 2015 r. (w 2015 r. -66,2 tysięcy ton). Procesom odzysku poddano 1,3 tys. ton, innym odbiorcom przekazano 28,4 tys. ton odpadów celem ich odzysku lub unieszkodliwienia. Ilość wytworzonych odpadów stanowiła niecałe 5 % ilości odpadów wytworzonych w województwie podlaskim. Ewidencja GUS uwzględnia tylko odpady przemysłowe z terenu

Grajewa .

Tabela 3.1. Odpady przemysłowe wytworzone i nagromadzone w ciągu roku (dane: GUS)

Jednostka terytorialna	Ogółem [tys. ton/r]							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Powiat grajewski	92,5	94,1	117,5	71,2	126,9	122,0	66,2	29,7
PODLASKIE - ogółem	737,9	713,5	707,6	1 467,5	1 827,5	1 266,7	871,1	662,0

W powiecie grajewskim sektor przemysłowy zdominowany jest głównie przez przetwórstwo rolno-spożywcze, z przewagą przemysłu mleczarskiego oraz przetwórstwo drewna i przemysł meblowy. Struktura powstających odpadów przemysłowych ze względu na ich pochodzenie przedstawia się następująco:

- odpady z rolnictwa, sadownictwa, hodowli, leśnictwa oraz przetwórstwa żywności,
- odpady nieorganiczne z procesów termicznych,
- odpady z przetwórstwa drewna oraz papieru, tektury, płyt i mebli,
- odpady z urządzeń do likwidacji i neutralizacji odpadów oraz oczyszczania ścieków i gospodarki wodnej,
- odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz drogowych.

Na terenie powiatu grajewskiego nie funkcjonuje obecnie żadne stałe składowisko odpadów przemysłowych.

Odpady komunalne

Według danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego ilość zmieszanych **odpadów komunalnych** w powiecie grajewskim w 2015r. wyniosła 7 045,12 ton i stanowiła około 3 % ogólnej ilości odpadów komunalnych zebranych w województwie podlaskim (*brak danych za 2016r.*). Około 90% odpadów zebranych pochodziła z gospodarstw domowych. Tabela poniżej przedstawia ilość objętych ewidencją GUS zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w powiecie grajewskim w latach 2012-2015 (*brak danych za 2016r.*).

Tabela 3.2. Odpady komunalne zmieszane zebrane w ciągu roku (dane: GUS) .

Jednostka terytorialna	Ogółem [Mg]			
	2012	2013	2014	2015
Powiat grajewski	6 007,59	5 969,92	5 638,99	7 045,12
Grajewo (miasto)	2 791,98	2 876,46	2 657,7	4 923,80
Grajewo	396,97	419,83	423,6	533,36
Radziłów	473,50	502,37	264,26	14,5
Rajgród	962,94	948,04	945,62	1 043,86
Rajgród - miasto	332,69	328,85	329,31	624,94
Rajgród - obszar wiejski	630,25	619,19	616,31	418,92
Szczuczyn	1 173,30	976,81	1 232,09	402,1
Szczuczyn - miasto	895,30	779,31	1 033,22	289,58
Szczuczyn - obszar wiejski	278,00	197,50	198,87	112,52
Wąsosz	208,90	246,41	115,72	127,5
PODLASKIE – ogółem	229 048,12	233 299,65	236 648,95	233 302,91

3.2 Stan – Składowiska odpadów

Od dnia 1 stycznia 2013 wszystkie odpady komunalne zmieszane o kodzie 20 03 01 należy kierować do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych zapewniających mechaniczno-biologiczne

przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku.

Gospodarka odpadami w województwie podlaskim opiera się na wskazanych w Wojewódzkim Programie Gospodarki Odpadami (WPGO) na lata 2012 - 2017 regionach gospodarki odpadami (RGO). Odpady komunalne zmieszane, odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mogą być zagospodarowywane tylko i wyłącznie w ramach danego regionu. W każdym RGO wyznacza się instalacje regionalne, instalacje zastępcze oraz stacje przeładunkowe.

W Planie Gospodarowania Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017, w województwie podlaskim, wydzielono cztery regiony gospodarki odpadami (RGO): Centralny, Południowy, Północny i Zachodni. W ramach tych regionów wydzielono obszary objęte projektami finansowanymi w ramach POIiŚ (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko).

Powiat grajewski według tego podziału należy do → Regionu Północnego → Obszaru Koszarówka.

Region Północny, do którego należy powiat grajewski, obejmuje 34 gminy zamieszkałe przez 278 311 osób (stan na 2011 r.). W Regionie znajduje się **wydzielony Obszar Koszarówka** (liczba mieszkańców w wydzielonym obszarze - 144 460), objęty projektem finansowanym w ramach POIiŚ. Gminy znajdujące się w Obszarze Koszarówka, ze względu na konieczność zachowania trwałości projektu oraz dla potwierdzenia uzyskania efektu ekologicznego kierują odpady (zgodnie z umowami lub porozumieniami wynikającymi z dofinansowania z POIiŚ) do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Koszarówka przez wyznaczony okres trwałości projektu. **Pozostałe gminy RGO Północ** kierują odpady komunalne do pozostałych instalacji regionu. Obszar zajmowany przez pozostałe gminy regionu zamieszkały jest przez 125 082 mieszkańców.

W 2016 roku według WPGO na lata 2012-2017 jako główne instalacje do przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych zmieszanych na terenie Regionu Północnego (RIPOK) wskazuje się:

- **Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Koszarówce**
- **Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Zielonem Kamedulskim.**

Zgodnie z uchwałą Nr XX/234/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dn. 21 czerwca 2012r. w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017”, ze zmianą w uchwale Nr XIII/105/15 z dnia 31 sierpnia 2015r. Zakład Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce został wyznaczony do obsługi dwóch z czterech wytyczonych w województwie podlaskim regionów w zakresie:

1/ Region Północny (34 gminy, dla 15 z nich jako instalacja zastępcza):

- a) regionalna instalacja MBP oraz regionalna instalacja do składowania odpadów,
- b) w zakresie kompostowania odpadów zielonych, jako instalacja przewidziana do zastępczej obsługi regionu do czasu uruchomienia lub uzyskania przez regionalne instalacje wystarczającej mocy przerobowej do przetwarzania odpadów komunalnych z regionu,
- c) w zakresie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych jako instalacja przewidziana do zastępczej obsługi regionu, w przypadku gdy regionalna instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn.

2/ Region Zachodni (45 gmin):

- a) w zakresie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych jako instalacja przewidziana do zastępczej obsługi regionu, do czasu uruchomienia lub uzyskania przez regionalne instalacje wystarczającej mocy przerobowej do przetwarzania odpadów komunalnych z regionu.

Składowiska **nie spełniające** wymagań wynikających z przepisów ochrony środowiska prawa krajowego jak i wspólnotowego z dniem 31.06. 2012 roku zostały zamknięte.

3.3. Stan – Odpady niebezpieczne * wg bazy danych Wojewódzkiego Systemu Odpadowego

Szczególna uwaga Inspekcji Ochrony Środowiska zwrócona jest na odpady niebezpieczne, ze względu na ich największe negatywne oddziaływanie na środowisko w przypadku niewłaściwego postępowania przy zagospodarowaniu bądź utylizacji.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska nie prowadzi ewidencji danych na temat wytwarzania i

zagospodarowywania odpadów niebezpiecznych w województwie podlaskim. **Dane w zakresie odpadów, w tym niebezpiecznych, zbiera zgodnie z kompetencjami, Marszałek Województwa Podlaskiego.**

→ W 2016 roku w marszałkowskiej bazie WSO (Wojewódzki System Odpadowy) zgromadzono informacje o **52 wytwórcach** odpadów niebezpiecznych z terenu powiatu grajewskiego. W 2015 roku dane takie zebrano tylko od 26 wytwórców.

→ Na terenie powiatu grajewskiego **wytworzono w sumie 222,6293 Mg odpadów niebezpiecznych**, zebrano 344,4410 Mg, odzyskano 579,1470 Mg.

Do największych wytwórców odpadów niebezpiecznych należą:

- Zakład Gospodarki Komunalnej „GRONEKO” w Mikorzynie (Grajewo i Rajgród)	151,3950 Mg,
- Szpital Ogólny w Grajewie	22,2010 Mg,
- PFLEIDERER MDF Sp. z o.o., Grajewo	12,9180 Mg,
- Serwis Separatorów i Kanalizacji EKO-JURA w Herbach (Grajewo)	11,0000 Mg.

→ Zbieranie odpadów prowadziła 1 firma:

- Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe AUTOMET w Szymanach.

→ Odzysk odpadów prowadziły 2 firmy:

- PHU AUTO-ZŁOM w Grajewie,
- Przedsiębiorstwo handlowo – Usługowe AUTOMET w Szymanach.

Proces odzysku dotyczył odpadu: zużyte, bądź nie nadające się do użytkowania pojazdy.

→ Największą grupę odpadów niebezpiecznych stanowiły:

- materiały konstrukcyjne zawierające azbest,
- zużyte lub nie nadające się do użytkowania pojazdy,
- odpady z diagnozowania, leczenia i profilaktyki medycznej,
- zużyte baterie i akumulatory,
- przepracowane oleje silnikowe i przekładniowe,
- odpadowe oleje hydrauliczne,
- odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych,
- odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania podstawowych produktów przemysłu chemii organicznej,
- opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone.

3.4. Reakcje - Przeciwdziałania

W celu poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami na terenie powiatu grajewskiego określono następujące działania :

- zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów,
- zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- redukcję ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów,
- zamykanie instalacji nie spełniających wymagań ochrony środowiska.

Składowiska kontrolowane w 2016 roku:

1. Składowisko odpadów komunalnych w Koszarówce gm. Grajewo.

Instalacja: Zakład Zagospodarowania Odpadów (ZZO) w Koszarówce.

Podmiot zarządzający: BIOM Sp. z o.o. z siedzibą w Dolistowie Starym I 144 , 19-124 Jaświły

Lokalizacja obiektu zgodna jest z planem zagospodarowania przestrzennego gminy wiejskiej Grajewo. Właścicielem gruntu, na którym zlokalizowane jest składowisko jest Gmina Miejska w Grajewie.

Obiekt położony jest w sąsiedztwie lasu i pól uprawnych i oddzielony jest od nich pasem zieleni. Dojazd do

składowiska – droga krajowa nr 65 od strony Grajewa w kierunku Moniek, ok. 3 km od granicy Grajewa. Najbliższa zabudowa od ZZO znajduje się w odległości 550m.

Stan formalno-prawny:

- pozwolenie zintegrowane na eksploatację Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce, w skład którego wchodzi instalacja do unieszkodliwiania odpadów, z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę i całkowitej pojemności ponad 25 000 ton – DIS.V.7222.1.7.2012 z dn. 17.08.2012r. wydane przez Marszałka Województwa Podlaskiego zmienione decyzjami: nr DIS – V.7222.1.13.2014r. z dnia 27 maja 2014r. ; nr DIS – V.7222.24.2014 z dnia 18 września 2014r. oraz DIS-V.7222.1.58.2014 z dn. 30 października 2014r.

W dniach **02.06. - 30.06.2016r.** przeprowadzono kontrolę podmiotu w zakresie przestrzegania wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego w zakresie realizacji zadań regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz ustawy o odpadach. Cykl kontrolny - ogólnopolski.

Dokładny opis instalacji zawarty jest w „Informacji ... o stanie środowiska na terenie powiatu grajewskiego w 2013 roku” (strona internetowa www.wios.bialystok.pl – zakładka - Publikacje).

Przedmiotem działalności Zakładu jest unieszkodliwianie odpadów w procesie składowania (D5) na kwaterze do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę i całkowitej pojemności ponad 25 000 Mg. Dodatkowymi procesami prowadzonymi na terenie Zakładu są: odzysk odpadów (w procesach R3, R5 i R 12), wytwarzanie odpadów w wyniku funkcjonowania linii sortowniczej, kompostowni, demontażu odpadów wielkogabarytowych, wstępnego demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a także obiektów i urządzeń nie będących instalacjami, tworzących infrastrukturę techniczną składowiska.

Do BIOM Sp. z o.o. w Koszarówce. przekazywane są odpady komunalne z 19 gmin położonych na terenie woj. podlaskiego przy czym zmieszane odpady komunalne i odpady zielone odbierane były z terenu Regionu Północnego. Nie stwierdzono przypadków przyjmowania odpadów spoza regionów gospodarki odpadami wyznaczonych do obsługi przez ZZO w Koszarówce w uchwale w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017”.

BIOM Sp. z o.o. w Koszarówce w 2016 roku zebrała **31 189,891 Mg** odpadów.

W wyniku odzysku prowadzonego w instalacjach w 2016 roku (procesy R12, R3, R3/D8) , zostało wytworzonych – 38 683,601 Mg;

W ZZO w Koszarówce w 2016 roku poddano odzyskowi metodą R12 w sumie 28 567,127 Mg odpadów, w tym 25 036,324 Mg zmieszanych niesegregowanych odpadów komunalnych (20 03 01).

W wyniku obróbki mechanicznej zmieszanych odpadów komunalnych w 2016 roku wytworzono odpady o kodzie 19 12 12 w ilości 24 225,172 Mg, z czego ok. 41,3 % przekazano do przetworzenia do instalacji: PUHP „LECH” Spółka z o.o., PPUH „L.W.M.” Leszek Mentel. Do przetworzenia biologicznego trafiło ok. 58,7 % wydzielonej frakcji ulegającej biodegradacji, oznaczonej kodem 19 12 12.

W 2016 roku w ZZO w Koszarówce poddano kompostowaniu w procesie R3 (jest to recykling lub odzysk substancji organicznych czystych, zbieranych selektywnie odpadów ulegających biodegradacji, którego głównym celem jest wytworzenie kompostu) w sumie 14 869,57 Mg odpadów:

- 594,22 Mg odpadów ulegających biodegradacji,
- 0,52 Mg odpadowej masy roślinnej,
- 14 220,17 Mg odpadu o frakcji 0-80 mm odsianej ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych,
- 54,66 Mg ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych.

Przeprowadzona kontrola nie wykazała naruszeń i nieprawidłowości.

Zarządzający składowiskiem pismem z dn. 17 kwietnia 2015r. poinformował WIOŚ o dalszej realizacji Projektu „Biebrzański System Odpadowy – etap II” polegającej na budowie instalacji stabilizacji tlenowej w systemie zamkniętym. W związku z tym ZZO w Koszarówce czasowo nie prowadził eksploatacji instalacji MBP (sortowni i kompostowni). Wszystkie odpady z mechanicznej obróbki, w okresie od 8 do 30 kwietnia, przekazywane były, zgodnie z WPGO 2012-2017, do instalacji zastępczej MBP CIGO w Studziankach celem ich dalszego biologicznego przetworzenia.

Monitoring składowiska odpadów w Koszarówce na **eksploatowanej części składowiska** prowadzony jest w oparciu o:

- badania wielkości opadu atmosferycznego,

- badania poziomu i składu wód podziemnych (3 piezometry – 4 razy w roku),
- objętości i jakości odcieków ze składowiska (1 studnia – 4 razy w roku), objętość wód odciekowych badana jest co miesiąc,
- badania osiadania składowiska w oparciu o ustalone repery (1 raz w roku),
- pomiary emisji i składu gazu składowiskowego (12 x w roku),
- badanie struktury i składu masy odpadów – raz w roku.

Monitoring składowiska odpadów w Koszarówce na **nieeksploatowanej części składowiska** prowadzony jest w oparciu o:

- badania wielkości opadu atmosferycznego,
- badania poziomu i składu wód podziemnych (2 piezometry – 2x w roku),
- objętości i jakości odcieków ze składowiska (1 studnia),
- badania osiadania składowiska w oparciu o ustalone repery,
- pomiary emisji i składu gazu składowiskowego (2 x w roku).

1. Wielkość opadu atmosferycznego podawana jest na podstawie pomiarów prowadzonych deszczomierzem zlokalizowanym na terenie Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce. Suma rocznego opadu w 2016 roku wyniosła: 598,8 mm/rok.

2. WIOŚ przeprowadził *ocenę jakości wody z piezometrów zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych /Dz. U. z dn. 19 stycznia 2016r., poz. 85/*. Zgodnie z tym rozporządzeniem klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje 5 klas jakości wód podziemnych (I-V). **Klasy jakości wód podziemnych I, II i III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy IV i V oznaczają słaby stan chemiczny**. W pobranych próbkach przeprowadzono badania w zakresie 10 wskaźników chemicznych: odczyn pH, przewodnictwo właściwe, kadm, cynk, chrom, ołów, miedź, rtęć, ogólny węgiel organiczny (OWO) oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA).

ROK 2016 Zakład Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce - Składowisko odpadów w Koszarówce

Składowisko Odpadów Komunalnych w Koszarówce					
	Piezometr 1	Piezometr 3	Piezometr 4	Piezometr 5	Piezometr 6
Klasa czystości	II	I	I	II	I
Parametry decydujące o klasyfikacji	cynk			cynk	
Stan chemiczny	DOBRY	DOBRY	DOBRY	DOBRY	DOBRY

Piezometr nr 3 jest zlokalizowany na dopływie dla części składowiska rekultywowanej oraz części eksploatowanej.

Piezometry P 1 i P 5 zlokalizowane są na odpływie z części zrekultywowanej.

Piezometry P 4 i P 6 zlokalizowane są na odpływie z części eksploatowanej.

W 2016 roku we wszystkich piezometrach badanych na składowisku, stwierdzono dobry stan wód charakterystyczny dla I i II klasy czystości. Nie stwierdzono obecności podwyższonych stężeń przewodnictwa elektrolitycznego, metali ciężkich i ogólnego węgla organicznego.

Badania stanu chemicznego wód w piezometrach z wielolecia (2009 - 2016) potwierdzają dobry stan chemiczny wód podziemnych (I i II klasa czystości), we w wszystkich badanych piezometrach.

3. Zanotowana objętość wód odciekowych z części eksploatowanej składowiska wynosiła w 2016 roku 2218,5 m³ (12 pomiarów w roku). Na części zrekultywowanej wykonano 2 pomiary objętości tych wód (3 m³). W wodzie pobranej ze **studzienki odciekowej** na składowisku stwierdzono wysokie wartości przewodnictwa właściwego wskazującego na zawartość jonów mineralnych oraz wysoką wartość ogólnego węgla organicznego świadczącą o dużej zawartości w wodzie odciekowej związków organicznych. Ze względu na brak stosownego rozporządzenia dotyczącego oceny wód odciekowych nie przeprowadzono szczegółowej analizy i oceny tych wód.

4. W 2016 roku przeprowadzono badania osiadania składowiska w oparciu o ustalone repery na części zrehabilitowanej oraz eksploatowanej. Zawarto je w opracowaniach „Monitoring geodezyjny i geotechniczny kwatery czynnej / zrehabilitowanej składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Koszarówce”. W części eksploatowanej i zrehabilitowanej składowiska nie zaobserwowano istotnych deformacji terenu. Rzędna wysokościowa kwatery czynnej przekracza 125 m n.p.m. w północno – wschodniej części, a kwatera zrehabilitowanej 134m n.p.m. Wykonane obliczenia geotechniczne wskazują na stateczność skarp składowiska.

5. Badanie struktury i składu masy deponowanych odpadów przeprowadzone w dniu 03.10.2016r. wykazało następujący skład masy odpadów:

- odpady tworzyw sztucznych – 75%,
- odpady spożywcze pochodzenia roślinnego – <0,01%,
- odpady spożywcze pochodzenia zwierzęcego – <0,01%,
- odpady papieru i tektury – 5 %,
- odpady materiałów tekstylnych - <0,01%,
- odpady mineralne pozostałe – 5%,
- odpady organiczne pozostałe – 5%,
- odpady szkła – 5%,
- odpady metali – 5 %,
- frakcja <10mm – <0,01%.

6. Składowisko w Koszarówce posiada odgazowanie bierne. W 2016 roku zarządzający wykonał pomiary wielkości emisji i składu gazu składowiskowego. Na kwaterach eksploatowanych badania te wykonano 12 razy w roku z 13 studni odgazowujących, a na zrehabilitowanej części składowiska oraz 2 x w roku z 11 studni odgazowujących).

2. Składowisko odpadów komunalnych w Szczuczynie.

Przyjmowanie odpadów na składowisko zakończono 30.06.2012r.. Zarządzający otrzymał, decyzją WR.6237.6.2012r. z dn. 20.12.2012 roku, zgodę na zamknięcie składowiska.

Podczas kontroli przeprowadzonej w dniach **30.11.2016r. i 21.12.2016r. w Urzędzie Miejskim w Szczuczynie**, w celu sprawdzenia przestrzegania przepisów znowelizowanej ustawy z dn. 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2016r. poz.250) stwierdzono, że odpady komunalne z terenu gminy nie są wywożone bezpośrednio do RIPOK, a są czasowo gromadzone na terenie nieczynnego składowiska. Wydano zarządzenie pokontrolne w celu wyeliminowania stwierdzonych naruszeń oraz poinformowano Urząd Marszałkowski w Białymstoku o wynikach kontroli. Burmistrz Szczuczyna, w realizując wydane zarządzenia, poinformował WIOŚ, że w celu usunięcia naruszeń wprowadził procedury kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Miasta i Gminy Szczuczyn.

Monitoring składowiska odpadów w Szczuczynie prowadzony jest w oparciu o:

- badania wielkości opadu atmosferycznego: zarządzający składowiskiem – Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Szczuczynie - podał wielkość opadu atmosferycznego: suma rocznego opadu w 2016 roku wyniosła: 552,0 mm/rok,
- badania osiadania składowiska w oparciu o ustalone repery,
- badanie struktury i składu masy odpadów.

Zarządzający składowiskiem nie przedstawił badań:

- objętości i składu wód odciekowych,
- poziomu i składu wód podziemnych,
- emisji i składu gazu składowiskowego (brak instalacji).

Składowiska nie kontrolowane w 2016 roku:

1. Składowisko odpadów komunalnych w Komosewie (gm. Wąsosz).

Właścicielem i zarządzającym składowiskiem jest Gmina Wąsosz. Składowisko zlokalizowane jest w obrębie geodezyjnym wsi Komosewo. Od dnia 30.12.2012 roku składowisko nie jest eksploatowane.

Stan formalno-prawny regulują następujące dokumenty:

- pozwolenie na budowę wysypiska sanitarnego odpadów stałych i wylewiska nieczystości płynnych wydane przez Naczelnika Gminy Wąsosz nr 8331-4-2/89 z dn. 08.05.1989r.,
- decyzja Starostwa Powiatowego w Grajewie z dn. 23.12.2003r. znak:WR.7648.I-9/03 zobowiązująca zarządzającego składowiskiem tj. Wójta gminy Wąsosz do uzupełnienia wyposażenia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Kolonia Komosewo.
- decyzja Starostwa Powiatowego w Grajewie z dn. 17.11.2009r. znak:WR.76483-4/09 zezwalająca na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów z uwzględnieniem transportu,
- decyzja Starostwa Powiatowego w Grajewie z dn. 11.06.2010r. znak: WR.76484-3/10 zatwierdzająca instrukcję eksploatacji składowiska i obowiązująca do dnia 30 czerwca 2012r.,
- decyzja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30.03.2012r. Dł.7023.385.6.2012.JZa wstrzymująca od dnia 30.06.2012r. użytkowanie instalacji do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Komosewie,
- decyzja Marszałka Województwa Podlaskiego w Białymstoku z dn. 23 czerwca 2015r. DOS-II-7241.1.3.2015 zatwierdzająca instrukcję prowadzenia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w m. Komosewo.

Rekultywacja składowiska odpadów prowadzona jest zgodnie z dokumentacją techniczną: „Projekt zamknięcia i rekultywacji składowiska odpadów komunalnych położonego we wsi Komosewo” oraz harmonogramem prac rekultywacyjnych, opracowanym przez zarządzającego składowiskiem.

Rekultywacja powinna zostać zakończona do dnia 01.11.2017 roku.

Monitoring składowiska w Wąsoszu prowadzony jest w oparciu o:

- badania poziomu i składu wód podziemnych z 3 piezometrów 1 raz w kwartale,
- kontroli osiadania powierzchni składowiska w oparciu o ustalone repery – ostatnie badanie 30.11.2016r.

Nie prowadzi się badań:

- wielkości opadu atmosferycznego,
- objętości i składu wód odciekowych (brak systemu drenażu odcieków oraz zbiornika do gromadzenia odcieków)
- badania emisji oraz składu gazu składowiskowego (brak instalacji odgazowującej),
- struktury i składu masy odpadów (od dnia 30.06.2012r. składowisko nie jest eksploatowane).

Budowa 1 studni odgazowującej zlokalizowanej na środku czaszy składowiska oraz budowa rowu opaskowego i studni na odcieki przewidziana jest w III etapie procesu rekultywacji.

1. WIOŚ przeprowadził ocenę jakości wody z piezometrów zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych /Dz. U. z dn. 19 stycznia 2016r., poz. 85/. Zgodnie z tym rozporządzeniem klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje 5 klas jakości wód podziemnych (I-V). **Klasy jakości wód podziemnych I, II i III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy IV i V oznaczają słaby stan chemiczny.** W pobranych próbkach przeprowadzono badania w zakresie 10 wskaźników chemicznych: odczyn pH, przewodnictwo właściwe, kadm, cynk, chrom, ołów, miedź, rtęć, ogólny węgiel organiczny (OWO) oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA).

Wyniki klasyfikacji wód w piezometrach przedstawiono w tabeli.

ROK 2016		Składowisko odpadów w Komosewie dla Gminy Wąsosz		
	Piezometr 1	Piezometr 2	Piezometr 3	
Wskaźniki decydujące o klasyfikacji	-	-	-	
Klasa czystości	I	I	I	
Stan chemiczny	DOBRY	DOBRY	DOBRY	

Badania przeprowadzone w 2016 roku wskazują na **dobry stan wód podziemnych** we wszystkich piezometrach. Nie stwierdzono podwyższonych wartości metali ciężkich, ogólnego węgla organicznego oraz WWA. Pozostałe badane parametry charakterystyczne były dla I klasy czystości.

2. Składowisko odpadów komunalnych w Radziłowie.

Przymywanie odpadów na składowisko zakończono z dniem 30.06.2012 roku. Urząd Gminy w Radziłowie jako zarządzający składowiskiem odpadów, uzyskał decyzję Starosty Grajewskiego z dnia 05.10.2012r (znak WR.6237.4.2012), wyrażającą zgodę na zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Radziłowie. Decyzja ta została zmieniona przez marszałka Województwa Podlaskiego decyzjami: z dnia 07.07.2013r nr DIS-V.7241.2.7.2013 i z dnia 26.06.2015r. nr DIS-V.7241.2.11.2014r. Rekultywacja składowiska została przeprowadzona zgodnie z opracowaną dokumentacją techniczną w ramach zadania pod nazwą „Rekultywacja gminnych składowisk odpadów komunalnych województwa podlaskiego”. Zarządzający składowiskiem zobowiązany jest do sprawowania nadzoru nad zrekultywowanym składowiskiem, do prowadzenia monitoringu składowiska w fazie eksploatacyjnej (obejmującej okres do zakończenia rekultywacji) oraz w fazie poeksploatacyjnej (przez okres 30 lat licząc od dnia zakończenia rekultywacji), zgodnie z obowiązującymi przepisami. W trakcie kontroli stwierdzono, że składowisko zostało zrekultywowane zgodnie z ww. decyzją Starosty Grajewskiego. Gmina Radziłów **pismem z dnia 29.03.2016 roku poinformowała Podlaski WIOŚ, że z dniem 09.10.2015 roku została zakończona.**

Przeprowadzona kontrola nie wykazała naruszeń i nieprawidłowości.

Prowadzony jest monitoring składowiska obejmujący:

1. badanie wielkości opadu atmosferycznego – 1 raz dziennie;
2. pomiar składu i poziomu wód podziemnych – co 6 miesięcy,
3. badanie objętości i składu wód odciekowych – co 6 miesięcy;
4. kontrolę osiadania powierzchni składowiska w oparciu o ustalone repery – 1 raz w roku;
5. badanie emisji i parametrów wskaźnikowych w gazie składowiskowym – co 6 miesięcy.

1. Urząd Gminy w Radziłowie przedstawił miesięczne wykresy opadu atmosferycznego dla Białegostoku ze strony www.weatheronline.pl

2. WIOŚ przeprowadził ocenę jakości wody z piezometrów zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych /Dz. U. z dn. 19 stycznia 2016r., poz. 85/. Zgodnie z tym rozporządzeniem klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje 5 klas jakości wód podziemnych (I-V). **Klasy jakości wód podziemnych I, II i III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy IV i V oznaczają słaby stan chemiczny.** W pobranych próbkach przeprowadzono badania w zakresie 10 wskaźników chemicznych: odczyn pH, przewodnictwo właściwe, kadm, cynk, chrom, ołów, miedź, rtęć, ogólny węgiel organiczny (OWO) oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA).

ROK 2016

Składowisko odpadów w Radziłowie dla Gminy Radziłów

	Piezometr 1 (rzędna:121,04 - dopływ)	Piezometr 2 (rzędna:119,88 - odpływ)	Piezometr 3 (rzędna:116,32 - odpływ)
Wskaźniki decydujące o klasyfikacji	Przewodnictwo elektrolityczne, cynk, OWO	-	-
Klasa czystości	II	I	II
Stan chemiczny	DOBRY	DOBRY	DOBRY

We wszystkich badanych piezometrach stwierdzono dobry stan wód charakterystyczny dla I i II klasy czystości. Nie stwierdzono podwyższonych wartości metali ciężkich, ogólnego węgla organicznego oraz WWA.

Prowadzone w latach 2007-2016 badania nie wykazują zmian parametrów, mogących świadczyć o negatywnym wpływie obiektu na środowisko.

3. W wodzie pobranej ze **studzienek odciekowych** na składowiskach stwierdzono wysoką wartość ogólnego węgla organicznego świadczącą o dużej zawartości w wodzie odciekowej związków organicznych. Ze względu na brak stosownego rozporządzenia dotyczącego oceny wód odciekowych nie przeprowadzono szczegółowej analizy i oceny tych wód.

4. Urząd Gminy w Radziłowie wykonał badanie osiadania składowiska (mapa sytuacyjno – wysokościowa) z dnia 21.09.2016 roku.

5. Składowisko w Radziłowie posiada odgazowanie bierne. W 2016 roku wykonano dwa pomiary wielkości emisji i składu gazu składowiskowego w 4 studniach odgazowujących. Określono średnie arytmetyczne stężenia gazów: O₂, CO₂, CH₄ oraz emisję dwutlenku węgla i metanu.

3. Składowisko odpadów komunalnych w Wojdach (gm. Rajgród).

Z dniem 31.12.2012 r. na składowisku odpadów w Wojdach zaprzestano przyjmowania odpadów komunalnych. Marszałek Województwa Podlaskiego wydał w 30.12.2015r. decyzję DOS-II.7241.2.27.2015 o zamknięciu składowiska w miejscowości Wojdy.

W dniach **24.11. – 09.12.2016 roku** Delegatura w Suwałkach przeprowadziła kontrolę nieeksploatowanego składowiska odpadów komunalnych w Wojdach, której celem było sprawdzenie realizacji harmonogramu wdrażania prac rekultywacyjnych. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Zakończenie technicznej rekultywacji składowiska planowane jest na koniec 2017 roku. Brak danych o monitoringu składowiska w 2016 roku.

4. Promieniowanie elektromagnetyczne- PEM

4.1 Presje- Źródła emisji PEM

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) w tym promieniowanie niejonizujące zaliczane jest obecnie do podstawowych rodzajów zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Promieniowanie niejonizujące to emisja energii elektromagnetycznej w postaci pól elektromagnetycznych, wywołwana zmianami rozkładów ładunków elektrycznych w układach materialnych, której absorpcja w organizmach żywych może wywoływać efekty biologiczne, nie powodując jednak jonizacji atomów i cząsteczek tych organizmów.

Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami PEM, które mają istotny wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są: sieci elektroenergetyczne 400kV oraz instalacje radiokomunikacyjne, radiolokacyjne i radionawigacyjne takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje nadawcze radiowe i telewizyjne.

Stale rosnąca liczba źródeł PEM może budzić obawy społeczeństwa, dlatego zasadne jest stałe monitorowanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku. W związku z tym, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, w ramach realizacji Programu Państwowego Monitoringu Środowiska, wykonuje od 2008 roku, w szerokim zakresie pomiary poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku (zgodnie z art. 123 ustawy Prawo Ochrony Środowiska). Liczba stanowisk pomiarowych, rodzaj terenów, na których prowadzi się pomiary oraz ich częstotliwość określona została w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. nr 221 poz. 1645)*. W rozporządzeniu tym wyznaczono 3 podstawowe kategorie terenów, na których prowadzi się monitoring PEM:

- centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.,
- pozostałe miasta,
- tereny wiejskie.

Szczegółowe zasady pomiarów pól elektromagnetycznych w środowisku określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzenia dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883)*.

Sprawdzenia dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się metodą pomiaru pól elektromagnetycznych w środowisku w otoczeniu instalacji wytwarzających takie pola i porównując otrzymane wyniki pomiarów z wartościami dopuszczalnymi parametrów fizycznych pól elektromagnetycznych określonymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega również na wykonaniu pomiarów przez inne podmioty. Przepisy prawne stanowią, że prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, są obowiązani do wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych w środowisku bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania oraz każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji.

4.2. Stan – Pomiary kontrolne pól elektromagnetycznych

Programy pomiarowe są opracowywane w cyklach trzyletnich. W roku 2014 Inspektorat rozpoczął kolejny cykl pomiarowy (2014-2016). W każdym roku badania prowadzono w 45 punktach rozmieszczonych na terenie całego województwa (po 15 punktów w każdej z trzech wymienionych wyżej kategorii terenów). Do badań wykorzystano miernik NBM 550 nr B-0781 wraz z sondą pola elektrycznego EF-0391 o zakresie częstotliwości 100 kHz – 3 GHz i zakresie odczytu 0,01 V/m – 100 kV/m. W każdym punkcie pomiar wykonywano przez 2 godziny, z częstotliwością próbkowania co 1 s. Z punktu widzenia pomiarów monitoringowych, realizowanych w ramach Programu PMŚ, zakres pomiarowy obejmował częstotliwości od 3 MHz do 3000 MHz. Dopuszczalne natężenie pola elektromagnetycznego w tym zakresie **wynosi 7 V/m dla składowej elektrycznej (E)**, oraz 0,1 W/m² dla gęstości mocy (S). Celem pomiarów było określenie wartości promieniowania w środowisku i sprawdzenie dotrzymania norm, ewentualnie wskazanie obszarów, na których te normy zostały przekroczone. Z przeprowadzonego, trzyletniego cyklu pomiarowego wynika, że w środowisku miast powyżej 50 tys. mieszkańców (Białystok, Łomża, Suwałki) najwyższą wyliczoną średnią arytmetyczną z uśrednionych wartości natężeń pól elektromagnetycznych otrzymano w 2014 roku (0,304 V/m), a najniższą w 2016 roku (0,235 V/m). W kategorii miast mniejszych, najwyższa wyliczona średnia arytmetyczna została odnotowana w roku 2014 (0,247 V/m), natomiast najmniejsza przypadła dla roku 2015 (0,132 V/m). Na terenach wiejskich w 2016 roku średnia była najwyższa (0,121 V/m), a w roku 2015 najniższa (0,112 V/m).

Tabela 4.1. Zestawienie wyników pomiarów wokół obiektów emitujących PEM, na terenie powiatu grajewskiego, w cyklu badawczym 2014-2016.

Lokalizacja punktu kontrolnego	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektromagnetycznych promieniowania elektromagnetycznego przy użyciu sondy EP-300 V/m	% wartości dopuszczalnej
Rok 2014		
Grajewo Centrum miejscowości	≤ 0,2	-
Radziłów Centrum miejscowości	<0,2	-
Rok 2015		
Rajgród Centrum miejscowości (park)	<0,2	-
Szczuczyn Plac Tysiąclecia (rynek)	<0,2	-
Rok 2016		
Szczuczyn Centrum miejscowości	0,35 (+/- 0,017)	5,0
Wąsosz Plac Rzędziana 18	0,29 (+/- 0,014)	4,1

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów można stwierdzić, że: **w badanych w latach 2014-2016 punktach pomiarowych w powiecie grajewskim, nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.**

Pomimo ciągłego rozwoju telefonii komórkowej oraz rozbudowy linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym równym lub wyższym 110 kV, obserwowana emisja pól elektromagnetycznych na środowisko utrzymuje się na bardzo niskim poziomie. Wyniki pomiarów monitoringowych w województwie podlaskim pokazują, że w cyklu 2014 – 2016 wyniki poziomów PEM utrzymują się na niskich poziomach. W żadnym z punktów pomiarowych nie zmierzono wartości przekraczającej wartość dopuszczalną składowej elektrycznej (7 V/m). Najwyższa wartość 2-godzinnej średniej składowej elektrycznej osiągnęła wartość 1,09V/m, co stanowi 15,6% wartości dopuszczalnej. W 93 punktach pomiarowych zmierzone wartości składowej elektrycznej były poniżej dolnego progu czułości sondy pomiarowej (≤ 0,2 V/m).

4.3. Przeciwdziałania

Oddziaływanie pola elektromagnetycznego na organizm człowieka jest trudne do ustalenia, gdyż człowiek nie posiada – podobnie jak w przypadku promieniowania jonizującego – receptorów, które ostrzegłyby go o jego istnieniu. Na dodatek skutki promieniowania nie są natychmiastowe. Skutki oddziaływania pola elektromagnetycznego na zdrowie człowieka to stosunkowo nowe zjawisko w dzisiejszym świecie. Jednoznaczne stwierdzenie wpływu, a szczególnie szkodliwego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka **jest obecnie trudne do ustalenia (brak odpowiednich, długofalowych badań)**. Każdy organizm reaguje indywidualnie i posiada różną odporność na działanie tego rodzaju promieniowania. Warto wspomnieć, że pomimo dużej liczby badań doświadczalnych, nie udało się do tej pory ujednoczyć koncepcji dotyczących mechanizmów działania pól elektromagnetycznych na organizmy i ich elementy. Ważnym czynnikiem mającym wpływ na oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka są parametry tego pola, a także inne czynniki wynikające z warunków, w których dochodzi do kontaktu człowieka z tym polem. Do istotnych parametrów należy zaliczyć:

- **odległość od źródła pola.**

- **sumaryczny czas oddziaływania różnych źródeł.** Czynnikiem ten w miarę wzrostu ilości źródeł promieniowania elektromagnetycznego staje się coraz bardziej istotny. Bowiem nawet jeśli z każdego ze źródeł będziemy korzystali krótko, ale będzie ich coraz więcej, to sumaryczny czas oddziaływania może okazać się nieobojętny dla naszego organizmu, szczególnie w przypadku ciągłego narażenia na promieniowanie w domach mieszkalnych.

Przebywanie w pobliżu urządzeń będących emiterami promieniowania elektromagnetycznego, może mieć trudne do przewidzenia konsekwencje. Ponieważ jednoznaczna odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka w różnych warunkach jest szkodliwe, nie jest obecnie możliwa, **konieczna jest szczególna ostrożność i rozważa organów decyzyjnych przy wydawaniu pozwoleń na lokalizację nowych źródeł emisji PEM na terenach gęsto zaludnionych.**

5. Hałas

Do najważniejszych czynników mających wpływ na klimat akustyczny powiatu grajewskiego zaliczyć należy komunikację drogową. Najbardziej narażone są miejscowości leżące przy głównych ciągach komunikacyjnych, przede wszystkim przy drogach krajowych nr 61 i 65. Są one obciążone bardzo dużym ruchem tranzytowym, w tym znacznym udziałem w ruchu pojazdów ciężarowych. W mniejszym, bardziej lokalnym, zakresie uciążliwy jest hałas przemysłowy.

5.1. Hałas komunikacyjny

W 2016 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, w ramach działań monitoringowych, nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu grajewskiego. Pomiarów takie zostały wykonane w 2015 roku w 3 miastach: Grajewie, Szczuczynie i Rajgrodzie. Na terenie Grajewa celem prowadzonych w 2015 roku badań było określenie uciążliwości akustycznej drogi krajowej nr 61 (Warszawa – Suwałki - granica wschodnia) biegnącej przez miasto ulicami Marszałka Józefa Piłsudskiego i Mikołaja Kopernika. Przeprowadzone pomiary były badaniami **wartości poziomów długookresowych** natężenia dźwięku w porach dziennie-wieczorno-nocnej (L_{DWN}) oraz nocnej (L_N). Uzyskane wartości są podstawą do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem. Pomiary **wartości poziomów krótkookresowych** przeprowadzono w 2015 roku w miejscowościach Szczuczyn i Rajgród leżących również przy drodze krajowej nr 61. Miały one na celu określenie wartości wskaźników $L_{Aeq,D}$ oraz $L_{Aeq,N}$, mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby.

Na podstawie wykonanych w 2015 roku w **Grajewie przy ul. Kopernika** pomiarów długookresowych wskaźników L_{DWN} i L_N stwierdzono, że poziom L_{DWN} (uśredniony hałas dziennie-wieczorno-nocny) wyniósł 73,1 dB, co przekraczało dopuszczalne normy o **5,1 dB**, natomiast uśredniony poziom hałasu dla wszystkich nocy w roku - L_N - wyniósł 65,8 dB, co przekroczyło dopuszczalne normy o **6,8 dB**. Stwierdzona uciążliwość hałasu komunikacyjnego zarówno w porze dnia jak i nocy była tu bardzo wysoka.

Na podstawie pomiarów krótkookresowych wykonanych w **Szczuczynie przy ulicy Kilińskiego 23** stwierdzono, że poziom hałasu dla pory dnia ($L_{Aeq,D}$) wyniósł 71,2 dB, co przekraczało dopuszczalne normy o **6,2 dB**, natomiast poziom hałasu dla pory nocy ($L_{Aeq,N}$) - wyniósł 67,4 dB, co przekroczyło dopuszczalne normy o **11,4 dB**. Stwierdzona uciążliwość hałasu komunikacyjnego w porze dnia jak i szczególnie w porze nocy jest w Szczuczynie przy ul. Kilińskiego, bardzo wysoka.

Na podstawie pomiarów krótkookresowych wykonanych w Rajgrodzie przy **ulicy Warszawskiej 1** stwierdzono, że poziom hałasu dla pory dnia ($L_{Aeq,D}$) wyniósł 69,7 dB, co przekraczało dopuszczalne normy o **8,7 dB**, natomiast poziom hałasu dla pory nocy ($L_{Aeq,N}$) - wyniósł 66,3 dB, co przekroczyło dopuszczalne normy o **10,3 dB**. Stwierdzona uciążliwość hałasu komunikacyjnego w porze dnia jak i szczególnie w porze nocy jest w Rajgrodzie przy ul. Warszawskiej, bardzo wysoka.

Przeprowadzone pomiary wykazały, że **tereny mieszkalne zlokalizowane w Grajewie, Szczuczynie i Rajgrodzie, przy drodze krajowej nr 61, są narażone na ponadnormatywny hałas wynikający z dużego obciążenia ruchem tranzytowym i lokalnym oraz dużego udziału w ruchu, pojazdów ciężkich**. Z uśrednionych wyliczeń wynika, że w dzień powszedni w Grajewie ulicą Kopernika przejeżdża ok. 3,9 mln pojazdów, w Szczuczynie ulicą Kilińskiego – 5,2 mln, a w Rajgrodzie ulicą Warszawską – 2,8 mln pojazdów. We wszystkich tych miastach udział w ruchu pojazdów ciężkich w 2015 roku był wyższy niż notowany w poprzednich badaniach i wynosił średnio od 29,2% w Grajewie, poprzez 29,9% w Szczuczynie, do 47,7% w Rajgrodzie. Z badań długookresowych, obejmujących pomiary w dni robocze i weekendy wynika, że udział w ruchu pojazdów ciężarowych jest wysoki także w dni wolne od pracy. Przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu stwierdzone w godzinach nocnych wynika również z dużej ilości samochodów ciężarowych jadących w tych godzinach.

Szczegółowe omówienie wyników badań hałasu, przeprowadzonych w 2015 roku, zawiera „Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu grajewskiego w 2015 roku”, zamieszczona na stronie internetowej WIOŚ Białystok www.wios.bialystok.pl w zakładce - Publikacje.

W celu rozwiązania problemu bardzo dużej uciążliwości hałasowej oraz ograniczenia zanieczyszczeń powietrza związanych z komunikacją drogową **wybudowano w ciągu drogi krajowej nr 61 dwie obwodnice: Stawisk (powiat kolneński) i Szczuczyna** (uruchomiona pod koniec 2015 roku). Pilnego rozwiązania wymaga obecnie problem nadmiernego hałasu w Grajewie i Rajgrodzie.

5.2 Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy nie stwarza w powiecie grajewskim większych problemów. Systemy lokalizacji nowych inwestycji i sporządzania ocen ich oddziaływania na środowisko, kontroli i egzekucji nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenia zasięgu rozprzestrzeniania tego rodzaju hałasu. Ważne jest również to, że dla niewielkich źródeł hałasu przemysłowego, istnieje wiele prostych możliwości ograniczenia emisji do

środowiska przez zastosowanie skutecznych rozwiązań technicznych takich jak: tłumiki, obudowy dźwiękochłonne, zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian czy stolarki okiennej pomieszczeń, w których pracują hałasujące maszyny. Przy większych rozmiarach źródeł hałasu, ograniczenie jego uciążliwości jest znacznie trudniejsze. Wnoszone są do WIOŚ wnioski o interwencje.

Kontrole interwencyjne:

W 2016 roku przeprowadzono w powiecie grajewskim jedną kontrolę interwencyjną, związaną z zagrożeniem hałasem. Dotyczyła ona **Zakładu Produkcyjnego Wytwórni Pasz w Grajewie, ul. Elewatorska 5, 19-200 Grajewo**, należącego do spółki Grupa Agrocentrum Sp. z o.o. Al. Legionów 135A, 18-400 Łomża.

Źródła hałasu, na terenie kontrolowanego obiektu, znajdują się wewnątrz budynków produkcyjnych (granulatory, mieszalniki, transportery, silniki elektryczne, kotłownia zakładowa itp.). Dominującymi źródłami hałasu są instalacje tłoczące powietrze wykorzystywane do chłodzenia granulatu. Wyrzut powietrza chłodzącego znajduje się na wysokości ok. 47 m. Są to źródła emitujące hałas o stałym poziomie, pracujące w ruchu ciągłym. Na wylotach wyrzutni zainstalowane zostały tłumiki kulisowe eliminujące nadmierny hałas.

Przeprowadzone przez Laboratorium WIOŚ Białystok Pracownia w Łomży pomiary hałasu w porze dziennej i nocnej, w dniu **25.04.2016**, wokół zakładu, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na przyległych do niego terenach chronionych (zabudowa mieszkaniowa jedno- i wielorodzinna).

6. Ochrona środowiska przed poważnymi awariami

Awarye zagrażające środowisku, mogą nastąpić zarówno na terenie zlokalizowanych na terenie powiatu obiektów przemysłowych, jak również poza nimi. Wśród podmiotów stanowiących potencjalne zagrożenie środowiska znajdują się również stacje paliw położone na terenie powiatu. Zagrożenia takie mogą również powstać w wyniku wypadków kolejowych i drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne (głównie paliwa).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku Delegatura w Łomży prowadzi "Rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii". W rejestrze tym znajdują się trzy jednostki, położone na terenie powiatu grajewskiego. Jedną z nich („**PFLEIDERER**” S.A.), zgodnie z aktualnie obowiązującym Prawem ochrony środowiska, ze względu na rodzaj i ilość magazynowanych substancji niebezpiecznych została zakwalifikowana, jako **zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii**.

„PFLEIDERER Grajewo” S. A. w Grajewie (31.08.2016r. przekształcony w PFLEIDERER Group“ S.A. z siedzibą we Wrocławiu)

-formaldehyd 37 %	T; R23/24/25	190 Mg
-olej opałowy lekki „Ekoterm”		375 Mg
-olej napędowy		50 Mg
- mazut		750 Mg
- alkohol butylowy		40 Mg
- glikol etylowy		44 Mg
-inne materiały niebezpieczne (zagrożenie lokalne)		

Wyżej podane ilości materiałów niebezpiecznych są ich maksymalnymi stanami, wynikającymi z wielkości urządzeń magazynowych.

Podstawowym źródłem zagrożenia są magazyny formaliny oraz instalacje do jej transportu. W przypadku wystąpienia awarii z udziałem tej substancji, w zależności od jej miejsca oraz wielkości emisji, może nastąpić zanieczyszczenie powietrza, co może stanowić zagrożenie dla pracowników zakładu oraz innych osób, przebywających na tym terenie. Istotne jest również zagrożenie dla wód powierzchniowych w przypadku awarii połączonej z wyciekami.

Zakład posiada „Program Zapobiegania Awariom sporządzony 4 listopada 2016 roku.

W dniach **15.-21-12.2016 roku** przeprowadzono kontrolę w zakresie **przeciwdziałania poważnym awariom oraz kontrolę zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym stosowanym w instalacjach energetycznego spalania paliw**. Kontrola wykazała: nieterminowe przedłożenie programu zapobiegania awariom, brak zgłoszenia zakładu do ZZR (do Straży Pożarnej), brak pełnego monitoringu emisji do powietrza z emitora odprowadzającego gazy ze spalania oleju opałowego ciężkiego. Wydano zarządzenie pokontrolne,

dokonano pouczenia. 30 stycznia 2017r. zakład poinformował o realizacji zarządzeń.

W ostatnich latach na terenie kontrolowanej instalacji nie doszło do zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

„PFLEIDERER MDF” Spółka z o.o. w Grajewie

- gaz LPG (propan-butan) 47 Mg

Dostawcą gazu i właścicielem urządzeń magazynowych jest Spółka ORLEN GAZ, która na terenie zakładu, zgodnie z odpowiednią umową, wykonała zabudowę produkcyjną zbiornika podziemnego gazu propan-butan o pojemności 100 m³ wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Maksymalna ilość gazu w zbiorniku i instalacji wynosi 47 Mg.

Podczas kontroli przeprowadzonej w dn. 16.09. i 23.09.2014r. nie stwierdzono nieprawidłowości. W latach 2015-2016 podmiot nie był kontrolowany.

Spółdzielnia Mleczarska „MLEKPOL” w Grajewie

- amoniak w instalacji chłodniczej: -ok. 7 Mg
- kwas azotowy -ok. 5 Mg
- wodorotlenek sodu -ok. 10 Mg

Podstawowym źródłem zagrożenia w tym zakładzie jest amoniakalna instalacja chłodnicza. W przypadku wystąpienia awarii z udziałem amoniaku, w zależności od jej miejsca oraz wielkości emisji, może nastąpić zanieczyszczenie powietrza, w stopniu stwarzającym zagrożenie dla ludności, również poza granicami zakładu. Zagrożenie to jest poważne przede wszystkim ze względu na znaczną ilość osób przebywających na terenie zakładu. W roku 2002 zakończono budowę nowoczesnego magazynu chemicznego, co eliminuje szereg zagrożeń zarówno dla pracowników zakładu jak też środowiska.

W latach 2014-2016 podmiot nie był kontrolowany w zakresie ochrony przed poważnymi awariami .

Wyżej opisane zakłady posiadają rozpoznanie zagrożeń, jakie stwarzają eksploatowane i stosowane w procesach produkcyjnych, materiały niebezpieczne. Posiadają również opracowane sposoby zapobiegania i ograniczania zagrożeń dla środowiska.

Spółka „PFLEIDERER Grajewo” SA, będąca zakładem zwiększonego ryzyka powstania awarii, posiada Program Zapobiegania Awariom Przemysłowym, sporządzony zgodnie z wymogami art. 251 ustawy Prawo ochrony środowiska. Program jest na bieżąco aktualizowany. W 2007 roku zaktualizowano schemat alarmowania.

Zagrożenie spowodowane magazynowaniem i stosowaniem gazu propan-butan, na terenie „PFLEIDERER MDF” Sp. z o.o., uwzględnione, zostało w systemie bezpieczeństwa tego zakładu.

W Spółdzielni Mleczarskiej „MLEKPOL” funkcjonuje zakładowy plan operacyjny likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Dokumenty te są uzgodnione z Komendantem Powiatowym Państwowej Straży Pożarnej w Grajewie.

Wszystkie trzy zakłady posiadają ratowników i sprzęt umożliwiający podjęcie działań w przypadku awarii z uwolnieniem materiałów niebezpiecznych.

Zakłady, ze względu na wysoki stopień potencjalnego zagrożenia, objęte są stałym nadzorem Inspekcji Ochrony Środowiska. Podczas kontroli prowadzonych w tych zakładach, szczególna uwaga zwracana jest na ochronę środowiska przed awariami. Kontrole w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, w Spółce „PFLEIDERER Grajewo” SA odbywają się co najmniej raz na dwa lata. Częstotliwość tego rodzaju kontroli w pozostałych zakładach jest dostosowana do stopnia zagrożenia.

Transport:

Poważne źródło zagrożenia na terenie powiatu grajewskiego, oceniane nawet na większe niż pochodzące od obiektów stacjonarnych, mogą stwarzać katastrofy kolejowe oraz wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne.

Przez teren powiatu grajewskiego wiodą trasy tranzytowe prowadzące ruch, w dużej mierze pojazdów ciężkich, w stronę granicy wschodniej. Największe zagrożenie stwarza, obciążona bardzo dużym ruchem tranzytowym, droga krajowa nr 61. Trasa ta objęta jest nadzorem przewozów substancji niebezpiecznych, organizowanym na drogach woj. podlaskiego przez Policję, z udziałem Inspekcji Transportu Drogowego, Straży Pożarnej i Inspekcji Ochrony Środowiska.

W roku 2016 na terenie powiatu grajewskiego nie odnotowano wystąpienia zdarzeń o charakterze poważnej awarii, stwarzających zagrożenie dla środowiska.

7. Działania kontrolne WIOŚ na terenie powiatu grajewskiego.

W rejestrze Delegatury w Łomży WIOŚ Białystok znajduje się ok. 100 podmiotów z terenu powiatu grajewskiego, kontrolowanych w związku z oddziaływaniem na środowisko. W związku z ciągłym poszerzaniem zakresu obowiązków kontrolnych WIOŚ ustalono w 2016 roku cele kontroli wskazane przez GIOŚ (m.in.), które realizowano:

- kontrola przestrzegania wymagań wynikających z ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi;
- poprawa jakości danych dostarczanych przez prowadzących instalacje w ramach Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń PRTR;
- sprawdzenie dotrzymania warunków decyzji dotyczących gospodarowania odpadami,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza ze źródeł energetycznych i technologicznych, zlokalizowanych w pobliżu obszarów NATURA 2000,
- poprawa przestrzegania wymagań ochrony środowiska w rolnictwie, w szczególności na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego (OSN)
- ograniczenie emisji do wód powierzchniowych i ziemi substancji zawartych w ściekach technologicznych, opadowych, a także substancji szczególnie szkodliwych wprowadzanych do kanalizacji,
- sprawdzanie realizacji obowiązków wynikających z konieczności przeciwdziałania poważnym awariom oraz przepisów dotyczących substancji i preparatów REACH,
- eliminowanie nielegalnej działalności w zakresie recyklingu pojazdów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- sprawdzenie przestrzegania wymagań ustawy o bateriach i akumulatorach,
- sprawdzenie spełniania zasadniczych wymagań ochrony środowiska przez wyroby wprowadzane na rynek,
- ograniczenie uciążliwości związanych z pozanormalną emisją hałasu do środowiska.

W roku 2016 w powiecie grajewskim Delegatura w Łomży przeprowadziła 17 kontroli: 3 kompleksowe, 12 problemowych, 1 interwencyjną i 1 na wniosek.

W 6 przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości. W pozostałych przypadkach, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, wydawano zarządzenia pokontrolne i dokonywano pouczenia. W dwóch przypadkach została wydana decyzja o karze.

Kontrole kompleksowe

→ w zakresie gospodarki odpadami:

1. BIOM Sp. z o.o. ZZO Koszarówka, 19-200 Grajewo – przeprowadzona w dniach 02.- 30.06.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ w zakresie obrotu drewnem i produktami z drewna. Opłaty za korzystanie ze środowiska:

1. „BOMAR” M. Wojciechowski i wspólnicy ul. Elewatorska 9, 19-203 Grajewo – przeprowadzona w dniach 10.-21.11.2016 roku kontrola wykazała, że zakład nie prowadzi ewidencji odpadów na kartach ewidencji odpadów oraz nie złożył zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów za 2015 rok. Wydano zarządzenia pokontrolne, dokonano pouczenia.

→ w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom oraz kontroli zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym:

1. Pleiderer Grajewo Sp. z o.o. ul. Wiórowa 1, 19-203 Grajewo – przeprowadzona w dniach 15.-21-12.2016 roku kontrola wykazała brak zgłoszenia zakładu do ZZR (do Straży Pożarnej), brak pełnego monitoringu emisji do powietrza. Wydano zarządzenie pokontrolne, dokonano pouczenia.

Kontrole problemowe

→ w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami

1. Spółdzielnia Inwalidów „SPINS” ul. Kilińskiego 19A, 19-230 Szczuczyn – przeprowadzona w dniach 18. – 25. 02.2016 roku kontrola wykazała brak prowadzenia ewidencji odpadów. Wydano zarządzenie pokontrolne, dokonano pouczenia.

→ **w zakresie gospodarki wodnościekowej:**

- 1. Zespół Szkół w Wojewodzinie, 19-200 Grajewo** – przeprowadzona w dniach 21. – 30.03.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- 2. Zakład Usług Komunalnych w Goniądzu, ul. Kościuszki 21, 19-110 Goniądz** – przeprowadzona w dniach 16.05.-10.06.2016 roku kontrola wykazała nieterminowe przesłanie zbiorczego zestawienia o odpadach. Dokonano pouczenia, wydano zarządzenie pokontrolne.
- 3. Zakład Komunalny w Radziłowie, Plac 500-lecia 14, 19-213 Radziłów** – przeprowadzona w dniach 09.-18.07.2016 roku kontrola wykazała szereg nieprawidłowości: nie przedkładano wyników badań do WIOŚ i Starostwa Powiatowego w Grajewie, nie prowadzono konserwacji rowu melioracyjnego odprowadzającego ścieki oczyszczone, odprowadzanie ścieków z naruszeniem pozwolenia wodnoprawnego. Wydano zarządzenia pokontrolne oraz decyzję o karze. Dokonano pouczenia.
- 4. Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Grajewie, ul. Sienkiewicza 34, 19-200 Grajewo** – przeprowadzona łącznie z poborem prób wody w dniach 10.-21.11.2016 roku kontrola wykazała brak przedkładania wyników pomiarów poboru wód podziemnych z miejskiego ujęcia wody. Wydano zarządzenia pokontrolne, dokonano pouczenia.
- 5. „ZAKREM” Sp. z o.o. ul. Etcka 98, 19-200 Grajewo** – przeprowadzona w dniach 21.11.-15.12.2016 roku kontrola wykazała brak przedkładania wyników badań ścieków Staroście Grajewskiemu i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Białymstoku Delegatura w Łomży. Wydano zarządzenia pokontrolne, dokonano pouczenia.

→ **w zakresie kontroli stacji demontażu pojazdów, recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji –**

- 1. Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „AUTOMET” K. Duda, Szymany 26, 19-200 Grajewo** - przeprowadzona w dniu 26.04.2016 roku kontrola wykazała nieprawidłowości w sprawozdaniu o odzysku i recyklingu.
- 2. PHU „AUTO ZŁOM” S. Król ul. Magazynowa 8, 19-200 Grajewo** – przeprowadzona w dniu 06.07.2017 roku kontrola stwierdziła naruszenie decyzji o odpadach. Wydano decyzję o karze.
- 3. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „AUTO-ZŁOM” J. Koniecko ul. Magazynowa 11, 19-200 Grajewo** – przeprowadzona w dniu 09.09. 2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ **w zakresie produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, pobór prób gleby –**

- 1. Piotr Tarka ul. 11 Listopada 48, 19-200 Grajewo** - przeprowadzona w dniach 10.-25.08.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

→ **w zakresie gospodarki odpadami:**

- 1. Przychodnia Weterynaryjna S.C. Borawski, Munia, ul. Konopska 64, 19-200 Grajewo** - przeprowadzona w dniach 15.-30.09.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- 2. Gmina Miejska Szczuczyn Pl. 1000-lecia 23, 19-230 Szczuczyn** – przeprowadzona w dniach 30.11.-21.12.2016 roku kontrola wykazała brak przekazywania odpadów do RIPOK oraz magazynowanie odpadów na zamkniętym składowisku. Wydano zarządzenie pokontrolne, wystąpiono do Marszałka Województwa Podlaskiego.

Kontrole interwencyjne

→ **w zakresie ochrony powietrza, hałas, pomiar emisji hałasu (dzień i noc):**

- 1. Grupa Agrocentrum Sp. z o.o. Al. Legionów 135 A w Łomży; Zakład Produkcyjny Wytwórni Pasz w Grajewie, ul. Elewatorska 5** – przeprowadzona w dniach 22.04. – 25.05.2016 roku kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Kontrole na wniosek

→ **w zakresie emisji do powietrza (w sprawie możliwości zamontowania króćców pomiarowych):**

- 1. Grupa Agrocentrum Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny Wytwórni Pasz w Grajewie, ul. Elewatorska 5, 19-200 Grajewo** – przeprowadzona na wniosek Starosty Grajewskiego kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

7.1.	Działalność kontrolna (prowadzona na terenie powiatu grajewskiego – miasto i gmina Rajgród) opracowanie -Delegatura w Suwałkach WIOŚ Białystok.
-------------	--

**1. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rajgradzie - Oczyszczalnia ścieków w Rajgradzie
Kontrola 04 – 25.05.2016 r.**

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rajgradzie posiada decyzję Starosty Grajewskiego nr WR.6341.31.2012 z dnia 17.12.2012 r., udzielającą pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków, pochodzących z komunalnej oczyszczalni ścieków w msc. Rajgród, do ziemi. Pozwolenie wodnoprawne zostało wydane na okres 10 lat od dnia 01.01.2013 r. do dnia 31.12.2022 r. Do ww. decyzji zostało wydane postanowienie Starosty Grajewskiego nr WR.6341.31.2012 z dnia 02.04.2014 r., w którym sprostowano błędnie zapisaną dopuszczalną średnio dobową ilość ścieków wprowadzanych do ziemi, tj. zmieniono $Q_{\text{śrd}} = 160 \text{ m}^3/\text{d}$ na $Q_{\text{śrd}} = 400 \text{ m}^3/\text{d}$.

Ścieki dopływające do oczyszczalni ścieków w Rajgradzie stanowią mieszaninę ścieków komunalnych oraz ścieków dowożonych transportem asenizacyjnym ze zbiorników bezodpływowych.

Oczyszczalnia w Rajgradzie to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna (bioblok) o przepustowości 400 m^3/d .

Odbiornik – wg pozwolenia – ziemia w obrębie rowu na działce 948 obręb Rajgród. *Praktycznie ścieki są odprowadzane do rowu na terenie „bagnistym” (450 m), później do następnego rowu melioracyjnego (230 m), następnie do rzeki Jegrznia, która wpada do jeziora Dreństwo. Odległość wylotu z oczyszczalni do rzeki – około 700 m. Od wlotu rowu do rzeki do jeziora około 5 km (rzeką na terenach bagnistych).*

Urządzenia wchodzące w skład oczyszczalni ścieków w Rajgradzie:

- punkt zlewny ścieków dowożonych z kratą
- komora zasuw – trójkomorowy zbiornik
- komora odświeżania ścieków dowożonych
- przepompownia ścieków surowych
- bioblok WS – 400 – komora oczyszczania składająca się z 2 stalowych zbiorników, 4 stalowe osadniki wtórne oraz komora tlenowej stabilizacji osadu
- poletka osadowe
- śluza dezynfekcyjna
- łapacz błota i tłuszczu.

Ilość ścieków

Ilość ścieków określana na podstawie przepływomierza wynosiła:

- w 2014 r. – 73384 m^3 , $Q_{\text{dśr}} = 201,05 \text{ m}^3/\text{d}$,
- w 2015 r. – 71001 m^3 , $Q_{\text{dśr}} = 194,52 \text{ m}^3/\text{d}$,
- w okresie 01.01-04.05.2016 r. – 33663 m^3 , $Q_{\text{dśr}} = 267,16 \text{ m}^3/\text{d}$.

Dobowa ilość odprowadzanych ścieków nie przekracza wartości ustalonej w ww. decyzji, tj. $Q_{\text{dśr}} = 400 \text{ m}^3/\text{d}$.

Jakość ścieków

Badania jakości ścieków wykonywane są na zlecenie kontrolowanego podmiotu przez Laboratorium WIOŚ w Białymstoku Pracownię w Suwałkach, posiadającą certyfikat akredytacji wydany przez Polskie Centrum Akredytacji Nr AB 165. Wyniki badań ścieków nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych wartości określonych w ww. decyzji Starosty Grajewskiego.

W dniu kontroli, tj. 04.05.2016 r., pobrano próby ścieków surowych i oczyszczonych do analiz laboratoryjnych. Nie stwierdzono przekroczeń wartości określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

Oczyszczalnia funkcjonowała bez zastrzeżeń.

Gospodarowanie odpadami

W związku z funkcjonowaniem oczyszczalni ścieków w poszczególnych okresach wytworzono następujące rodzaje i ilości odpadów:

- w 2014 r.:
 - 19 08 01 – skratki – 1,43 Mg,
 - 19 08 05 – ustabilizowane komunalne osady ściekowe – 30,58 Mg (6,11 Mg s.m.),

- w 2015 r.:
 - 19 08 01 – skratki – 1,35 Mg,
 - 19 08 05 – ustabilizowane komunalne osady ściekowe – 27,5 Mg (5,5 Mg s.m.),
- w okresie I-IV.2016 r.:
 - 19 08 01 – skratki – 0,14 Mg,
 - 19 08 05 – ustabilizowane komunalne osady ściekowe – 7 Mg (1,4 Mg s.m.).

Skratki magazynowane są w kontenerze z tworzywa sztucznego i wywożone do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce.

Osady ściekowe gromadzone są na poletkach osadowych. Wywóz osadów z poletek następuje średnio co 3 lata. W okresie objętym kontrolą osady nie były przekazywane innym podmiotom ani nie stosowano ich rolniczo.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Zgodnie z aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – AKPOŚK 2015 kontrolowana oczyszczalnia znajduje się w aglomeracji Rajgród (nazwa oczyszczalni: RAJGRÓD). Uchwałą Nr XX/153/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 grudnia 2015 r. zlikwidowano aglomerację Rajgród o równoważnej liczbie mieszkańców 4800, wyznaczoną rozporządzeniem Nr 43/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Rajgród (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 87, poz. 1082) i **wyznaczono aglomerację Rajgród o równoważnej liczbie mieszkańców 2515, obejmującą miasto Rajgród.**

Informacje o planowanych inwestycjach

Po kontroli w 2010 roku uznając, że stan techniczny oczyszczalni jest niezadowalający (skorodowane części metalowe obiektu, uszkodzone ściany boczne poletek, użytkowane zamiennie urządzenia w stosunku do pierwotnych) skierowano oprócz zarządzenia do kierownictwa Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, wystąpienie do Burmistrza Rajgrodu o podjęcie działań w celu wybudowania nowej oczyszczalni ścieków, o bardziej nowoczesnej technologii części ściekowej, z właściwie zaprojektowaną częścią osadową, monitoringiem procesu oczyszczania, łatwo w eksploatacji.

W trakcie kontroli ustalono, że Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rajgradzie jest na etapie ogłaszania przetargu na wyłonienie wykonawcy, który zrealizuje przedsięwzięcie pn. „Modernizacja i rozbudowa komunalnej oczyszczalni ścieków w Rajgradzie”.

Zakład posiada wymagane decyzje, w szczególności decyzję Starosty Grajewskiego nr 246/2015 znak WA.6740.229.2015 z dnia 03.12.2015 r., zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą pozwolenia na roboty budowlane obejmujące modernizację i rozbudowę komunalnej oczyszczalni ścieków w Rajgradzie na dz. nr 908/4. Projekt budowlany opracowany został przez Przedsiębiorstwo Naukowo-Techniczne Global Technics Jacek A. Roszczyk, ul. Jagiellońska 9b/1, 17-100 Bielsk Podlaski.

Przedsięwzięcie polegać będzie m.in. na:

- wymianie stacji zlewczej ścieków dowożonych,
- budowie nowego obiektu przepompowni ścieków surowych – projektuje się zbiornik uśredniający ścieki, który jednocześnie będzie pełnił funkcję przepompowni ścieków surowych, wyposażony w trzy pompy, mieszadło, system napowietrzania (dyfuzory zasilane ze stacji dmuchaw) oraz system neutralizacji odorów,
- budowie sito-piaskownika,
- budowie reaktora biologicznego, którego ciąg technologiczny składać się będzie z 4 komór osadu czynnego, osadnika wtórnego oraz komory stabilizacji osadów – projektuje się dwa równoległe ciągi technologiczne ze wspólną komorą stabilizacji,
- budowie instalacji prasy filtracyjnej osadów z mieszarką,
- budowie wiaty magazynowej osadów,
- budowie stacji dmuchaw dla reaktora biologicznego oraz drugiej dla zbiornika uśredniającego ścieki,
- budowie stacji koagulantu (zlokalizowanej w kontenerach stacji dmuchaw).

Nowa oczyszczalnia ma mieć przepustowość 400 m³/d. Planowane rozpoczęcie w 2017 roku.

2. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rajgradzie - Oczyszczalnia ścieków w msc. Biebrza **Kontrola 04 – 25.05.2016 r.**

Właścicielem oczyszczalni ścieków w msc. Biebrza oraz terenu, na którym się znajduje, jest Instytut Technologiczno-Przyrodniczy z siedzibą w Falentach, Al. Hrabaska 3, 05-090 Raszyn. Oczyszczalnia na podstawie umowy z dnia 31.12.2014 r. została wydzierżawiona Gminie Rajgród. Eksploatacją kanalizacji i oczyszczalni zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rajgradzie, jednostka organizacyjna gminy

Rajgród.

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Rajgrodzie posiada decyzję Starosty Grajewskiego nr WR.6341.21.2015 z dnia 14.05.2015 r., udzielającą pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie do ziemi (rowu melioracyjnego nr R-6) ścieków bytowych pochodzących z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w msc. Biebrza, ważną do dnia 30.04.2025 r.

Do oczyszczalni ścieków kanalizacją sanitarną odprowadzane są ścieki bytowe z msc. Biebrza.

Urządzenia wchodzące w skład oczyszczalni ścieków w msc. Biebrza:

- przepompownia ścieków,
- osadnik Imhoffa typu OJ-5,5-IN,
- komora rozdzielcza,
- zbiornik wyrównawczy,
- doprowadzalnik ścieków na pola,
- pola filtracyjne – 7 kwater o zróżnicowanej powierzchni,
- wylot ścieków oczyszczonych do rowu melioracyjnego.

Ilość ścieków

Ilość ścieków określana jest na podstawie ilości zużytej wody przez mieszkańców msc. Biebrza.

W poszczególnych okresach odprowadzono następujące ilości ścieków:

- w 2015 r. – 8582 m³, Q_{dśr} – 23,51 m³/d,
- w okresie 01.01-30.04.2016 r. – 2723 m³, Q_{dśr} – 22,5 m³/d.

Dobowa ilość odprowadzanych ścieków nie przekracza wartości ustalonej w ww. decyzji, tj. Q_{dśr} – 77 m³/d.

Jakość ścieków

Badania jakości ścieków wykonywane są na zlecenie kontrolowanego podmiotu przez Laboratorium WIOŚ w Białymstoku Pracownię w Suwałkach, posiadające certyfikat akredytacji wydany przez Polskie Centrum Akredytacji Nr AB 165. Wyniki badań ścieków nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych wartości określonych w ww. decyzji Starosty Grajewskiego

W dniu kontroli, tj. 04.05.2016 r., pobrano próby ścieków surowych i oczyszczonych do analiz laboratoryjnych. Wyniki badań nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym

Urządzenia oczyszczalni ścieków były sprawne. Ścieki odpływające do rowu melioracyjnego były klarowne.

Gospodarka odpadami

W związku z funkcjonowaniem oczyszczalni ścieków wytworzono odpady o kodzie: 19 08 01 – skratki w ilości 0,35 Mg w 2015 r. oraz 0,05 Mg w okresie 01.01-30.04.2016 r.

Brak było możliwości określenia ilości komunalnych osadów ściekowych, ponieważ zbiornik z osadem nie był opróżniany od czasu przejęcia nadzoru nad oczyszczalnią przez ZGKiM w Rajgrodzie.

Skratki wywożone były razem ze skratkami powstającymi w oczyszczalni miejskiej w Rajgrodzie do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Koszarówce.

Nieprawidłowości:

Podczas kontroli stwierdzono, że wyniki pomiarów jakości ścieków wprowadzanych do ziemi, wykonywanych w ramach automonitoringu oczyszczalni, nie były przekazywane do Delegatury WIOŚ w Suwałkach ani do Starosty Grajewskiego. Wydano zarządzenie pokontrolne.

3. Gospodarstwo Rolne – w m. Orzechówka , 19-206 Rajgród (dane osobowe w dokumentacji WIOŚ). **Kontrola 06.05. – 03.06.2016 r.**

Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 28 października 2015 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć na terenie województwa podlaskiego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015 r.

poz. 3425) utworzone zostały nowe obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego (tzw. obszary OSN). W załączniku do ww. rozporządzenia wskazano obręby geodezyjne obejmujące ww. OSN.

Jest wśród nich, znajdujący się na terenie gminy Rajgród – obszar wiejski, obręb Orzechówka (OSN Jezioro Tajno).

Do dnia kontroli nie ustalono Programu działań mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla przedmiotowego obszaru.

W związku z powyższym dokonano zmian w planie kontroli Delegatury WIOŚ w Suwałkach, uzupełniając go m.in. o gospodarstwo rolne położone na terenie ww. obrębu. W 2016 r. jest to Gospodarstwo Rolne w m. Orzechówka, 19-206 Rajgród.

Gospodarstwo od strony wschodniej graniczy z jeziorem Tajno. Od strony zachodniej teren gospodarstwa otoczony jest rowami melioracyjnymi.

W skład gospodarstwa wchodzi teren zabudowany w Orzechówce, grunty rolne o powierzchni 18,9 ha położone we wsi Tajenko, Karczewo, Wólka Karwowska, pastwiska w Orzechówce. Dodatkowo dzierżawione są tereny położone w Żarnowie, Szczebrze, Orzechówce, Woźnej Wsi o łącznej powierzchni 26 ha. Całkowita powierzchnia pól wynosi 44,9 ha. Powierzchnia gruntów na terenie OSN wynosi 10 ha. Są to pastwiska.

W gospodarstwie uprawia się zboża, mieszanki zbożowe oraz kukurydzę. Prowadzony jest też chów bydła mlecznego (na głębokiej ściółce i na rusztach). Obsada zwierząt w gospodarstwie w dniu kontroli wynosiła 56,65 DJP.

Zwierzęta wstawiane są do trzech budynków gospodarczych na okres od listopada do końca kwietnia każdego roku. W pozostałym okresie przebywają na polach.

Pasza dla zwierząt to sianokiszonka i kukurydza produkcji własnej. Roczne zużycie paszy wynosi 438 ton.

Rocznie w gospodarstwie powstaje (przyjmując stan średnioroczny zwierząt) 727,41 m³/rok gnojowicy oraz 248,2 ton/rok obornika. W całym gospodarstwie powstaje 3182,54 kg N/rok. Przy dopuszczalnej dawce N=170 kg/ha/rok, gospodarstwo powinno posiadać co najmniej 18,72 ha pól. Ilość posiadanych pól jest wystarczająca.

Gnojowica gromadzona jest w oborze w 2 kanałach pod rusztami, połączonych z bezodpływowym, przykrytym zbiornikiem o pojemności 255 m³. Łączna pojemność zbiorników gromadzących gnojowicę i gnojówkę wynosi 296,6 m³. Warunek dotyczący przechowywania gnojowicy i gnojówki przez okres, w którym rolnicze wykorzystanie nie jest możliwe, odpowiadający co najmniej 6 miesięcznej produkcji tych nawozów jest spełniony (wg wyliczenia potrzebna pojemność zbiorników – min. 180 m³).

Obornik powstający w 2 oborach (głęboka ściółka – 1,5 m) dwa razy do roku wybierany jest bezpośrednio na rozrzutniki i wywożony na pola.

Nie stwierdzono odcieków do gruntu ze zbiornika gromadzącego gnojowicę i z budynków gospodarczych z głęboka ściółką.

Na użytkowanych gruntach rolnych nie stosuje rolniczego wykorzystania ścieków i nie stosuje komunalnych osadów ściekowych.

W gospodarstwie wykorzystuje się nawozy mineralne tj. POLIFOSKA w ilości 8,4 ton i Saletra w ilości 7 ton na rok. Nawozy azotowe mineralne stosuje się w dawkach Saletra - 100 kg /ha, POLIFOSKA 180 kg/ ha. Nawozy przechowuje się na paletach w pomieszczeniu zadaszonym

Na terenie gospodarstwa powstają następujące odpady:

02 01 04 – odpady tworzyw sztucznych (z wyłączeniem opakowań)

13 02 05 – mineralne oleje silnikowe

17 04 05 – żelazo i stal.

Odpady z tworzyw sztucznych zbierane są w wydzielonym miejscu na terenie gospodarstwa, a następnie odbierane są przez "Recykling" Edward Siwicki 16-310 Kopiec 38. W bieżącym roku przekazano łącznie 0,1 Mg.

Olej przepracowany przetrzymywany jest w dwóch beczkach o pojemności 20 litrów każdy. W czasie kontroli w gospodarstwie było 20 l oleju. Przekazywany będzie panu Orłowskiemu prowadzącemu działalność w Beldzie, związaną ze zbieraniem oleju przepracowanego.

Złom zbierany jest na terenie obiektu, a następnie wywożony do skupu złomu do Grajewa. Na terenie gospodarstwa znajdowało się ok. 0,3 Mg złomu.

Padłe sztuki zwierząt przekazywane są w miarę potrzeb firmie Struga S.A. Jezuicka Struga 3, 88-111 Rojewo.

Gospodarstwo zaopatruje się w wodę do picia z ujęcia gminnego w Rajgrodzie. Średnio w ciągu miesiąca pobiera się ok. 90 m³ wody (średnio 3m³/dobę) – na zaopatrzenie obór i potrzeby bytowo-gospodarcze mieszkańców.

Ścieki bytowo-gospodarcze odprowadzane są do przydomowej oczyszczalni ścieków, dobranej dla 4-6 osób, wykonanej przez Gminę Rajgród w ramach realizacji programu „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dofinansowanych przez Unię Europejską”. Ścieki po oczyszczeniu wprowadzane są drenażem rozsączającym do ziemi. Oczyszczalnia zlokalizowana jest przy budynku mieszkalnym.

W gospodarstwie znajduje się chłodnia mleka o pojemności 1800 l. Wody popłuczne z mycia dojarek zbierane są w zbiorniku bezodpływowym o pojemności 3,4 m³. Nie został on jeszcze zapełniony od momentu oddania do użytku (w bieżącym roku). Do mycia wykorzystuje się preparaty FX w ilości 20 l rocznie oraz środek dezynfekujący ATOS w ilości 20 l. Pojemniki po preparatach oddawane są do sprzedawcy.

Budynki w których przetrzymywane są zwierzęta wyposażone są w wentylację grawitacyjną.

Do dnia kontroli nie dokonano zgłoszenia właściwemu organowi (Burmistrz Rajrodu), instalacji do chowu i hodowli zwierząt, wymaganego na podstawie art. 152 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. Obowiązek ten wynika z wielkości gospodarstwa (56,65 DJP) oraz położenia hodowli na obszarze chronionym.

Sporządzono:

Dział Monitoringu Środowiska

Delegatury w Łomży
WIOŚ Białystok

Zatwierdzono:

Waldemar Gołaszewski
Kierownik Delegatury w Łomży
WIOŚ Białystok